

provincie **HOLLAND**
ZUID

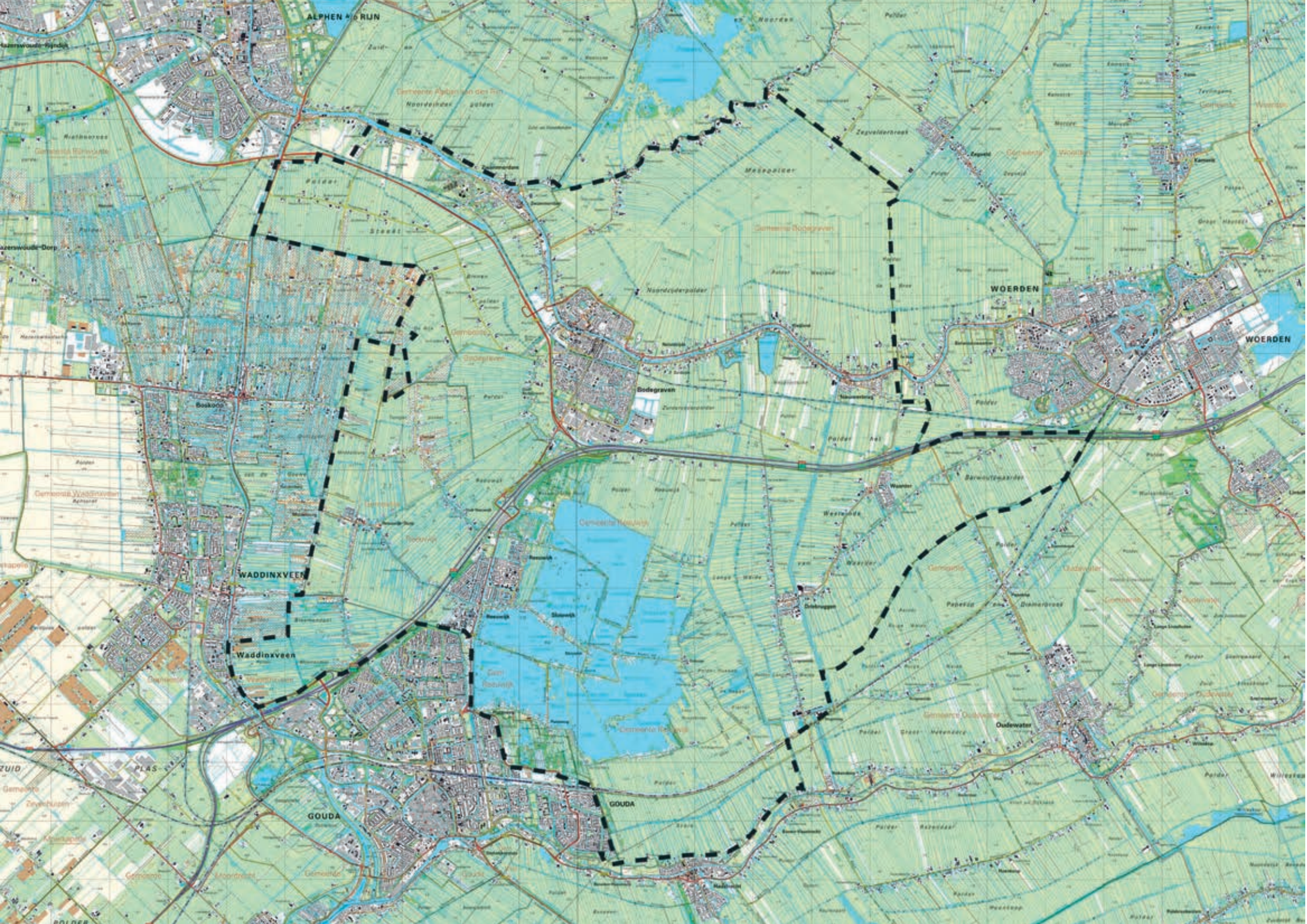
Gebiedsprofiel
Gouwe Wiericke

Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke

In opdracht van Provincie Zuid-Holland
Feddes/Olthof landschapsarchitecten bv
i.s.m. Grontmij bv

december 2014, Utrecht

Inhoudsopgave

1	Inleiding	7
2	Het verhaal van de streek	11
	‘Het kloppende hart van het Groene Hart’	
	2.1 Palet van polders	15
	2.2 Dynamische lijnen	17
	2.3 Weefsel van linten	19
	2.4 Het ideale ontspanningsgebied	21
	2.5 Kwaliteitsbeeld	23
3	Uitwerking legenda-eenheden	25
	Herkenbaar waterrijk veen(weide)	27
	Droogmakerij als herkenbare eenheid	33
	Onderscheidend rivierengebied	37
	Weg door stad en land	43
	Doorsnijdend spoor, verdichte stationsomgeving	49
	Water als structuurdrager	53
	Kwaliteit in stads- en dorpsgebied	61
	Kwaliteit van de stads- en dorpsrand	63
	Linten blijven linten	73
	Werkgebieden met karakter	87
	Gevarieerd en verbindend vrijetijdslandschap	91
	Identiteitsdragers van Zuid-Holland	99
	Rust en stilte	105
4	In de praktijk	107
	4.1 Casus: Uitbreiding agrarisch bedrijf in een lint	109
	4.2 Casus: Ecologische verbinding tussen Fort Wierickerschans en de Reeuwijkse Plassen	119
	4.3 Casus: Locatie tussen Oude Rijn en Put van Broeckhoven	127

Bronnen

Colofon

1 Inleiding

De provincie Zuid-Holland maakt werk van kwaliteit in de ruimtelijke ordening. Zij wil de karakteristieken van de Zuid-Hollandse landschappen herkenbaar en beleefbaar houden en tegelijk ook ruimte bieden aan nieuwe ontwikkelingen.

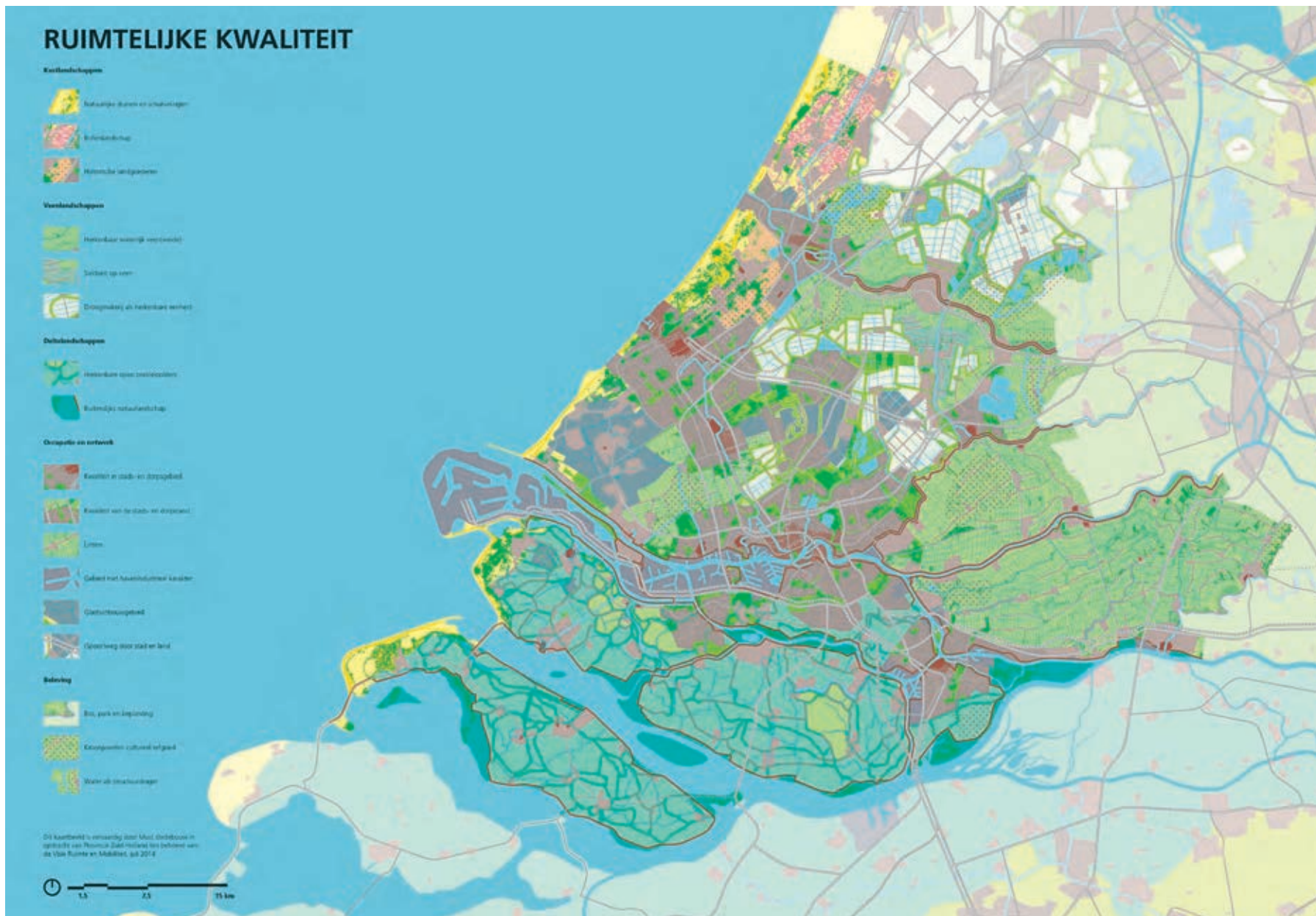
In de Visie ruimte en mobiliteit heeft de provincie de karakteristieken van de Zuid-Hollandse landschappen vastgelegd op de kwaliteitskaart. Deze kaart is de basis voor het omgaan met de ruimtelijke kwaliteit. Voor de kenmerkende waarden en karakteristieken waaruit de kwaliteitskaart is opgebouwd zijn in de visie richtpunten opgenomen. Deze geven puntsgewijs aan hoe de provincie wil dat er bij nieuwe ontwikkelingen omgegaan wordt met de kwaliteiten in het gebied. Deze kwaliteitskaart is voor zestien gebieden uitgewerkt in “gebiedsprofielen ruimtelijke kwaliteit”.

Een gebiedsprofiel geeft een beschrijving van wat er in het gebied is aan landschappelijke karakteristieken en wat daar speelt. Het gebiedsprofiel beschrijft ook welke kwaliteiten waardevol worden gevonden en wat we er mee willen. Het gebiedsprofiel is samen met gemeenten, andere overheden en gebiedspartners opgesteld als gezamenlijke basis voor het omgaan met ruimtelijke kwaliteit in dit gebied. Gedeputeerde Staten stellen het gebiedsprofiel vast als bevestiging van dit gezamenlijke vertrekpunt en tegelijk als uitgangspunt voor provinciale plannen.

Ideeën voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen moeten passen in het bestemmingsplan. Als dat niet het geval is moet het bestemmingsplan daarop worden aangepast. Het bestemmingsplan is gebonden aan het provinciale ruimtelijke beleid zoals dat is opgenomen in de Visie ruimte en mobiliteit en de bijbehorende Verordening ruimte. Daar-in wordt voor ontwikkelingen met een ruimtelijk effect voorgeschreven dat er een beeldkwaliteitsparagraaf moet worden opgesteld. In die paragraaf wordt aangegeven hoe de ruimtelijke kwaliteit met de nieuwe ontwikkeling behouden blijft of zelfs kan worden verbeterd. Het gebiedsprofiel werkt de richtpunten voor iedere regio uit en geeft daarmee een handreiking hoe gemeenten en initiatiefnemers met de ruimtelijke kwaliteit om kunnen gaan. Het staat tussen de provinciale kwaliteitskaart en de beeldkwaliteitsparagrafen van bestemmingsplannen van de gemeenten in.

De kwaliteitskaart is opgebouwd vanuit vier kaarten met ieder een eigen invalshoek. De legenda-eenheden van deze vier kaarten zijn uitgewerkt in de hiervoor genoemde richtpunten. De legenda-eenheden zijn in het gebiedsprofiel uitgewerkt in kaart, beeld en tekst. Bij het opstellen van het gebiedsprofiel is het huidige landschap met de huidige kwaliteiten als uitgangspunt genomen; het landschap zoals dat er vandaag de dag bij ligt. Dit betekent dat op stapel staande ontwikkelingen, die nog niet in uitvoering zijn, niet zijn meegenomen.

Kwaliteitskaart Vlisie Ruimte en Mobiliteit

Wat is een gebiedsprofiel?

Het gebiedsprofiel is een handreiking om de kwaliteit van initiatieven met een ruimtelijk effect te verbeteren. Dit met het doel om de ruimtelijke kwaliteit in een gebied bij een ingreep te behouden of te versterken. Het gebiedsprofiel bevat een schat aan informatie die gebruikt kan worden om te bepalen met welke kwaliteiten het wenselijk is rekening te houden en hoe dat kan.

Elke ontwikkeling vraagt uiteindelijk om maatwerk. Er wordt in het gebiedsprofiel niet bepaald waar welke functie mag komen; er staan geen bestemmingen of functies in. Het is een aanzet om het gesprek over de ruimtelijke kwaliteit van initiatieven en over planvorming aan te gaan. Het gebiedsprofiel is dus nadrukkelijk geen blauwdruk hoe dingen moeten en dus geen ontwikkelingsplan. De gebiedsprofielen zijn in eerste instantie bedoeld voor de gemeenten en hun adviseurs maar dienen ook als inspiratiekader voor particuliere initiatieven.

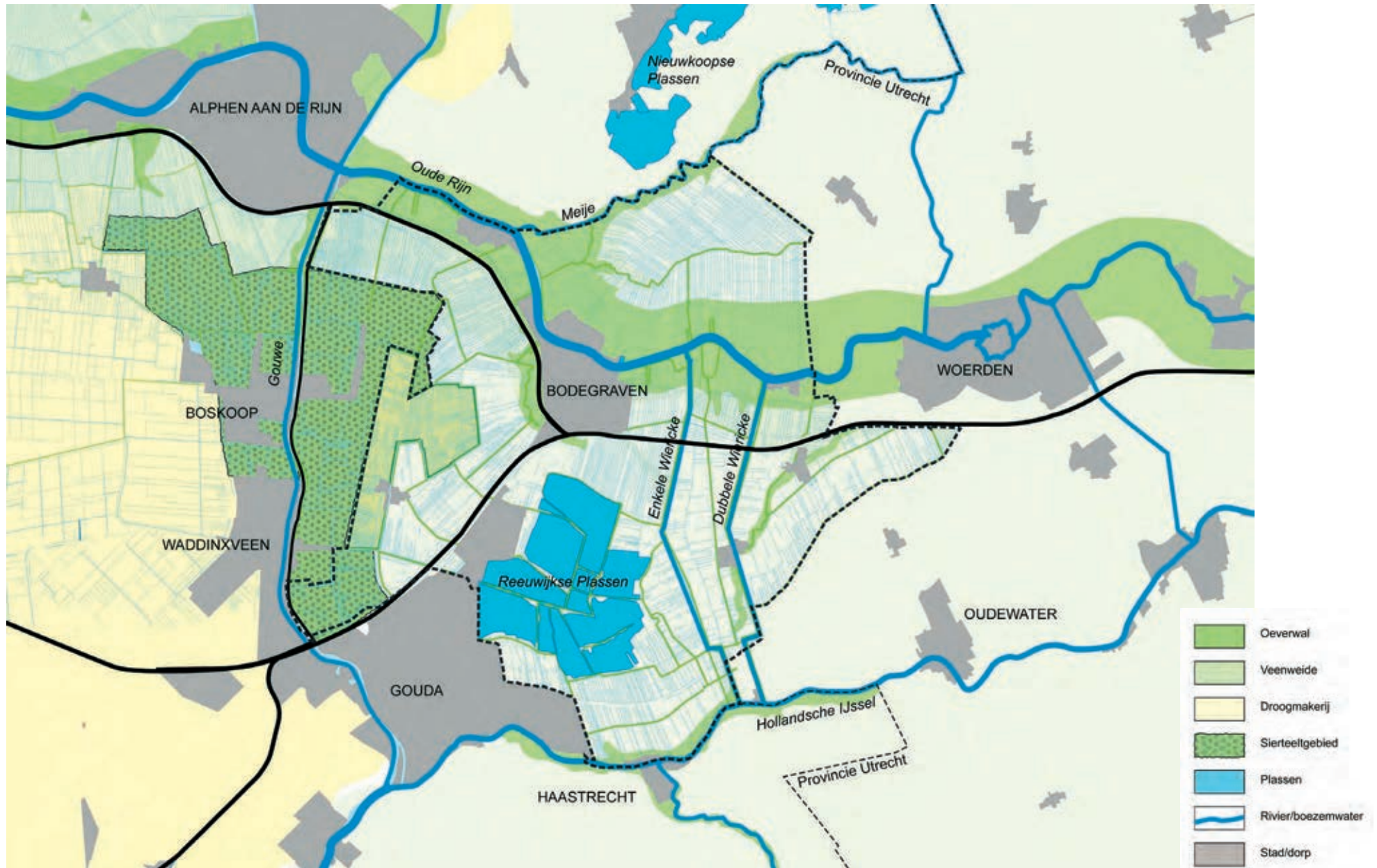
Leeswijzer

In het eerste deel wordt ingegaan op het verhaal van de streek. Hierin wordt een korte omschrijving gegeven van de ontstaansgeschiedenis en de kenmerken van het gebied. Dit verhaal dient als kennismaking met het gebied (geschiedenis en ligging in de ruimere context) en de ontwikkelingen die er spelen.

In het tweede deel worden de voor het gebied relevante legenda-eenheden uit de kwaliteitskaart uitgewerkt (zie kader). Er wordt eerst ingegaan op de karakteristieken, de ontwikkelingen en de richtpunten per legenda-eenheid. Daarna worden de onderdelen van de legenda-eenheid verder uitgewerkt in kaart, beeld en tekst. Hierbij worden kenmerken beschreven en, aanvullend op de richtpunten, ambities geformuleerd die specifiek zijn voor het gebied. In het hoofdstuk 'In de praktijk' is uitgewerkt hoe de kwaliteiten uit de gebiedsprofielen meegenomen kunnen worden in verdere planvorming. Daarvoor wordt een aantal casussen uitgewerkt als voorbeeld bij het inspireren en het sturen op ruimtelijke kwaliteit.

Het gebiedsprofiel is via de provinciale website digitaal in te zien en te gebruiken.

Tijdens het opstellen van dit gebiedsprofiel hebben Provinciale Staten op 9 juli 2014 de Visie ruimte en mobiliteit (VRM) vastgesteld. Deze VRM vervangt de Provinciale Structuurvisie (PSV) van 2 juli 2010 en de daarop volgende actualisering als beleidskader voor de ruimtelijke ordening en ruimtelijke kwaliteit. Op basis van voortschrijdend inzicht is het ruimtelijk kwaliteitsbeleid in de VRM anders geordend dan in de PSV. Dat betekent dat sommige legenda-eenheden van de kwaliteitskaart uit de VRM iets afwijken van die uit de PSV. Inhoudelijk heeft deze nieuwe ordening geen invloed op het beleid. Dit gebiedsprofiel is nog ingedeeld op basis van de legenda-eenheden van de kwaliteitskaart uit de PSV. De bijbehorende ambities zijn vervangen door de richtpunten uit de VRM zoals die zijn beschreven in bijlage 1 van de VRM. Hiermee is dit gebiedsprofiel aangehaakt op het vigerende ruimtelijk(kwaliteits)beleid.

Gouwe Wiericke in ruimere context

2 Het verhaal van de streek

'Het kloppende hart van het Groene Hart'

Gouwe Wiericke

Een dominante factor in de ontstaansgeschiedenis van Gouwe Wiericke is het veen. Het veen bepaalt de verschijningsvorm van het cultuurlandschap, de ligging van de dorpen en boerderijlinten en werkt zelfs door in het profiel van de A12. De karakteristieke brede middenberm van de snelweg zorgt voor minder belasting op de slappe ondergrond.

Het gebied Gouwe Wiericke is geen geografische eenheid. De oostelijke grens valt samen met de provinciegrens van Zuid-Holland en is in landschappelijk opzicht willekeurig. De overige grenzen zijn: De Meije, de Oude Rijn, het sierteeltgebied van Boskoop, het stedelijk gebied van Gouda en de Hollandsche IJssel.

Het gebied Gouwe Wiericke heeft een centrale ligging in de Randstad en maakt deel uit van het Groene Hart. Door het gebied lopen grote infrastructuurlijnen met een oostwestrichting: de A12 en de spoorlijnen Utrecht-Den Haag en Utrecht-Leiden.

Het landschap van Gouwe Wiericke heeft met name in het noordelijke deel een ongekende openheid. Gouwe Wiericke is een belangrijke schakel tussen de noordelijke en zuidelijke delen van het Groene Hart, waarbij een centrale rol is weggelegd voor de polder Lange Weide tussen de boezemvaarten Enkele Wiericke en Dubbele Wiericke.

Veenontginningen

De ruimtelijke bouwstenen voor het landschap zijn de polders. De eerste polders dateren van rond 900, waarbij de oeverwallen als ontginningsbasis fungeerden. Bij de oeverwal van Oud Bodegraven heeft dat in Polder Reeuwijk een waaivormige verkaveling opgeleverd. In de periode van 1000-1300 werd de ontginning meer systematisch aangepakt; de zogenaamde cope-ontginningen. De landsheer (graaf van Holland of bisschop van Utrecht) gaf het gebied ter ontginning uit aan ondernemende tussenpersonen (copers), die vervolgens op hun beurt de gronden aanboden aan kolonisten. De blokken die bij de

Historische kaart 1830-1850

Oude Hollandse Waterlinie met inundatiegebieden, centraal in het midden polder Lage Weide als schakel tussen het noordelijke en zuidelijke deel.
 (Bron: Reconstructiekaart uit 1977 inundatiegebieden in 1672 en 1673 op basis van kaart uit Cordon van Holland, Harm Hoogendoorn, Alphen aan den Rijn 2010)

Fort Wierickerschans (1698) is het enige overgebleven fort van de Oude Hollandse Waterlinie

Het veenmoeras achter de standwallen van de Nederlands kust is vanaf 900 ontgonnen. In de loop van de eeuwen is een veenweidelandschap gegroeid waarin Gouwe Wiericke een centrale positie inneemt.

cope-ontginning werden uitgezet, werden verdeeld in percelen met een basismaat van circa 1250 meter lang en 115 meter breed. De percelen werden gescheiden door afwateringssloten. Zo ontstond de kenmerkende opstreckende verkaveling. Langs de achterkant van de kavel werd een dwarsloot of dwarsdijkje gelegd om het water van het hoger liggende, onontgonnen veengebied te weren. Vaak werden ook rondom de percelen kades opgeworpen. De achterste kade werd vervolgens gebruikt als basis voor de ontginning van het volgende blok. Op de kop kwamen de boerderijen te staan, die bebouwingslinten vormden. Polders en bebouwingslinten zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Iedere polder heeft zijn eigen verkavelingsrichting.

Strijdtoneel

Het gebied Gouwe Wiericke heeft in de loop van de eeuwen een paar keer in de militaire belangstelling gestaan. In de Romeinse tijd was de Oude Rijn de noordgrens van het Romeinse Rijk (Limes), met onder andere een klein grensfort bij Zwammerdam: Castellum Nigrum Pullum. In de middeleeuwen was het gebied het strijdtoneel van grensverschillen tussen het Bisdom van Utrecht en het Graafschap Holland, waar de versterkte huizen en kastelen nog aan herinneren. In de 17-de en 18-de eeuw werd de Oude Hollandse Waterlinie aangelegd. De laaggelegen weilanden fungeerden als inundatiegebieden en bij de zwakke plekken (accessen) kwamen forten, waarvan fort Wierickerschans (1698) als enige is overgebleven. De Oude Hollandse Waterlinie beschermde het Graafschap Holland. Pas met de aanleg van de Nieuwe Hollandse Waterlinie viel Utrecht binnen het te verdedigen gebied.

Een levendig karakter

De Oude Rijn, de A12 en de N11 zijn belangrijke dragers voor bedrijvigheid. Ook de recreatie op en rond de Reeuwijkse Plassen versterkt het levendige karakter van het gebied. De planoloog Van Lohuizen noemde in 1927 Gouwe Wiericke 'het ideale ontspanningsgebied', vanwege de combinatie van Reeuwijkse Plassen en het wijdse veenlandschap daar omheen. In de noordwesthoek van de Reeuwijkse Plassen is in de jaren tachtig van de vorige eeuw het recreatiegebied

de Reeuwijkse Hout aangelegd. Het gebied is goed bereikbaar vanaf de A12 en een belangrijke uitvalsbasis voor recreanten. Verreweg het overgrote deel van Gouwe Wiericke is in gebruik voor de veehouderij. Vooral in het noordelijke deel hebben agrarische bedrijven vaak gunstige perspectieven. Daarnaast speelt gedurende de laatste decennia de realisatie van een robuuste ecologische verbinding tussen het Gooimeer en de Biesbosch via het Groene Hart.

Vier ruimtelijke thema's

De centrale ligging in de Randstad, de openheid van de veenpolders en de bedrijvigheid maken Gouwe Wiericke tot het 'kloppende hart van het Groene Hart'.

Deze karakteristiek wordt uitgewerkt aan de hand van vier ruimtelijke thema's:

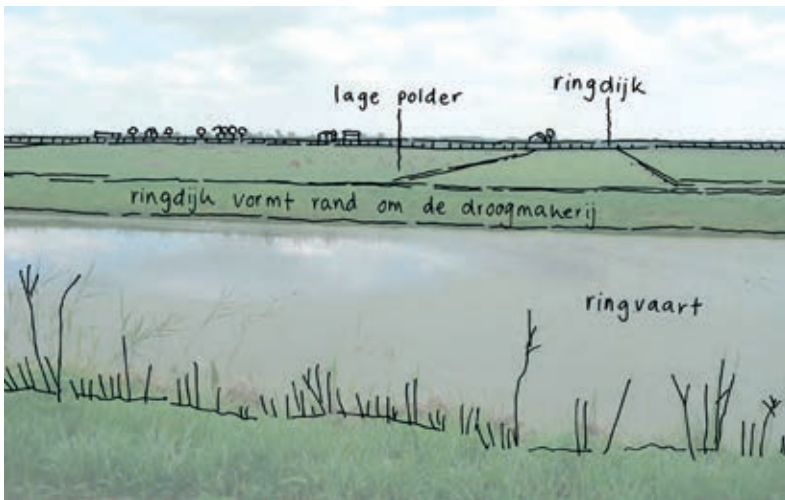
- palet van polders,
- dynamische lijnen,
- weefsel van linten,
- 'het ideale ontspanningsgebied'.

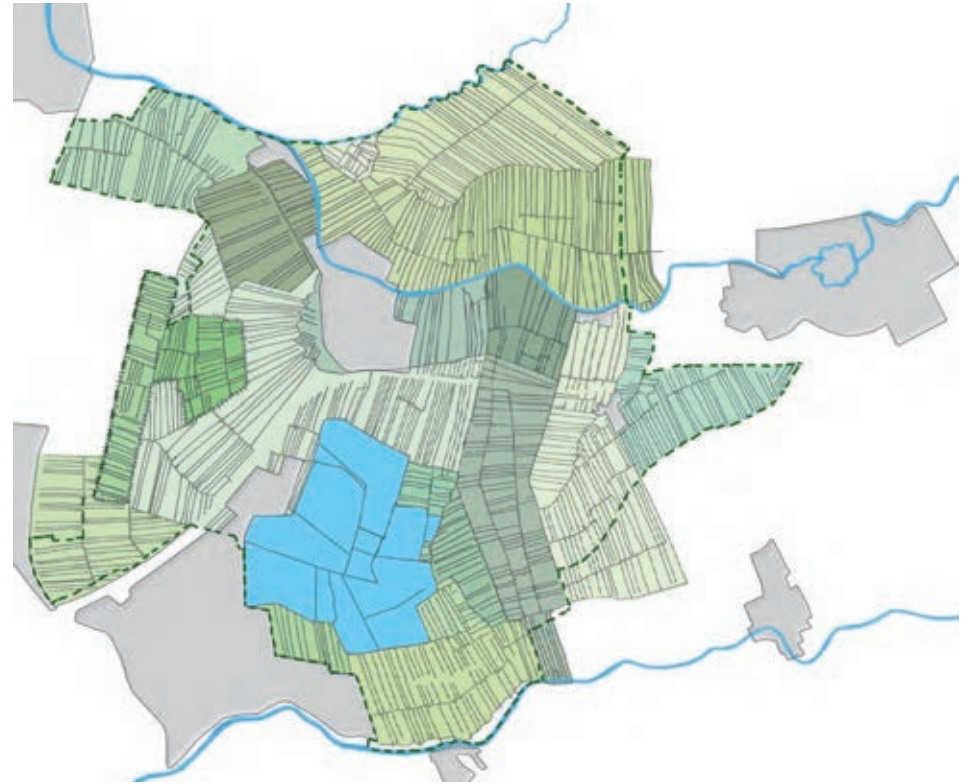
Gouwe Wiericke is het 'kloppende hart van het Groene Hart'

Polder Reeuwijk met een waaiervormig kavelpatroon en de karakteristieke openheid en hoge waterstanden van de veenpolders.

Polder Middeldburg met de diepe ligging (circa 4 m lager dan omgeving), lange lijnen en de ringdijk als duidelijke grens.

Gouwe Wiericke heeft een rijk palet aan polders met ieder zijn eigen karakteristieke verkavelingspatroon. Kenmerkend voor Gouwe Wiericke is het samenspel tussen het oorspronkelijke ontginningspatroon en de vervening die onder andere tot het ontstaan van de Reeuwijkse Plassen hebben geleid.

Het eigendom van de Reeuwijkse Plassen is verdeeld over honderden eigenaren met de oorspronkelijke veenweideverkaveling als basis.

2.1 Palet van polders

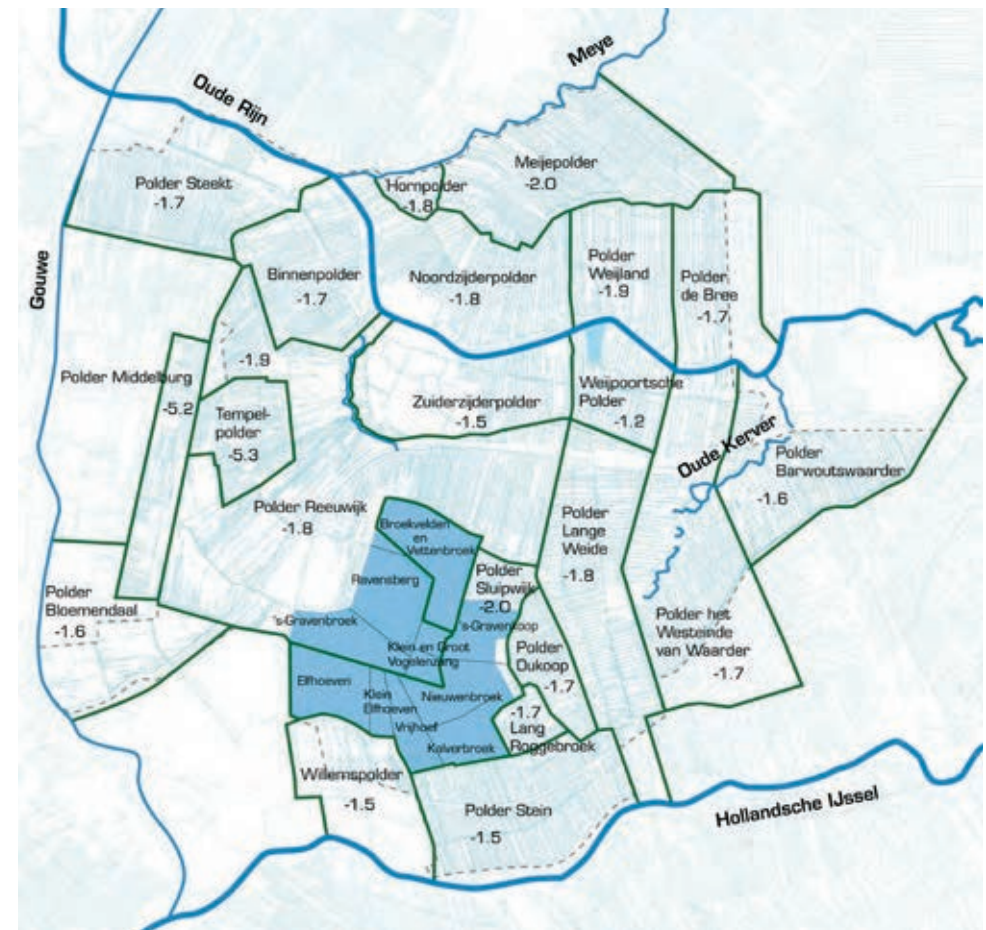
Ontstaan

Kenmerkend voor Gouwe Wiericke is het rijke palet van polders. In de ontwikkeling van de polders is sprake van veel dynamiek die samenhangt met de vervening. De vervening heeft over de oorspronkelijke cope-ontginningen een nieuwe laag gelegd, waarbij sommige polders radicaal zijn veranderd. Een voorbeeld is de polder Broekvelden/Vettenbroek. Deze middeleeuwse polder veranderde door vervening in een plas, werd vervolgens aan het eind van de 19-de eeuw drooggemalen en is inmiddels door zandwinning weer in water veranderd. Voor het gehele gebied is het samenspel tussen de middeleeuwse ontginning en de latere vervening kenmerkend. Dat is ook terug te zien in de eigendomssituatie van de Reeuwijkse Plassen. Het water van de plassen is verdeeld over honderden eigenaren, met de oorspronkelijke middeleeuwse verkaveling als basis.

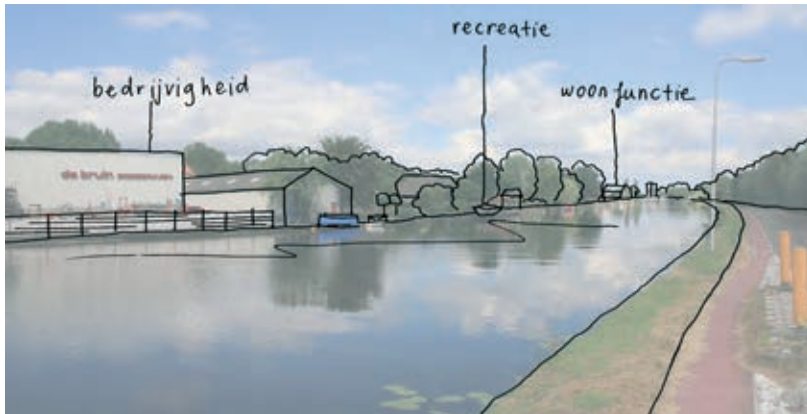
Tot op de dag van vandaag zijn de verschillende stadia van veenontginningen in het landschap herkenbaar: van de regelmatige cope-verkavelingen uit de middeleeuwen via de tussenfase in de Polder Oukoop met veenputten en verbrede sloten tot de Reeuwijkse Plassen die het gevolg waren van de latere grote turfwinningen. De twee droogmakerijen in de omgeving van Boskoop: Middelburg en Tempel vallen op door hun diepe ligging met een groot hoogteverschil van circa 4 meter ten opzichte van de omgeving. Polder Middelburg heeft een heldere, strakke vorm: een langgerekte strook, begrensd door rechte polderdijken. De droogmakerijen zijn aan het eind van de 19-de eeuw gevormd door drooglegging van de veenplassen die waren ontstaan door veenafgravingen ten behoeve van turfwinning en ophoging van de kwekerijen van Boskoop.

De eerste ruimtelijke ambitie voor het palet van polders is behoud van de grote maat. Gouwe Wiericke heeft een open landschap dat op zijn beurt weer deel uitmaakt van het veel grotere geheel van het Groene Hart. Juist de kwaliteit van een uitgestrekt polderlandschap 'dat eindeloos doorgaat' moet overeind blijven. Een tweede ruimtelijke ambitie is dat de polders de basis zijn voor nieuwe ontwikkelingen. De karakteristieke poldereenheden met hun verkavelingspatronen en de

dijken als heldere randen, moeten behouden worden. Tot slot gaat het om het herkenbaar houden van de vele nuances in het polderpalet: van de waaivormige verkavelingen tot de rationele droogmakerijen en van veenweides tot veenplassen.

Polderkaart met namen en hoogteligging plus de belangrijke rivieren en voormalige veenstromen

Karakteristiek voor de bebouwingszone langs de Oude Rijn is de afwisseling van kleine en grote bouwvolumes en de menging van functies.

Tussen Bodegraven en Woerden biedt de A12 een mooi zicht op het open veenweidegebied, de keerzijde is dat de snelweg vanuit het gebied erg aanwezig is.

Grote infrastructuurlijnen met een overwegende oostwest-oriëntatie doorkruisen Gouwe Wiericke: de Oude Rijn, de Hollandsche IJssel, de A12, N11 en de spoorlijnen. De Gouwe is de belangrijkste vaar- en wegverbinding in noord-zuid richting.

2.2 Dynamische lijnen

In Gouwe Wiericke liggen verschillende lange doorgaande lijnen: de Oude Rijn, de Hollandsche IJssel, de spoorlijnen, de A12 en de N11. De lijnen zorgen voor een goede bereikbaarheid van het gebied en dragen bij aan het vitale karakter.

Langs de Oude Rijn ontstond de eerste permanente bewoning. Bij de ontginning van het gebied kregen boerderijen op ruime afstand van de rivier een plek; zo veel mogelijk gevrijwaard van overstromingen, maar nog wel op de oeverwal. Grenzend aan de rivier kwam bedrijvigheid, met een prima ontsluiting over het water. Kenmerkend voor de ruimtelijke opbouw langs de Oude Rijn is de afwisseling van bouwvolumes; woonhuizen versus grote bedrijfshallen. Langs de Hollandsche IJssel zit de ruimtelijke opbouw anders in elkaar. De Hollandsche IJssel heeft uiterwaarden, die in gebruik zijn als weiland, akker en een enkele boomgaard. Het merendeel van de bebouwing ligt binnendijs, met slechts op een aantal plekken industrie of recreatieve voorzieningen buitendijs.

De A12 is de oudste snelweg van Nederland, aangelegd in de jaren dertig. Lange tijd vormde de weg een autonome lijn in het landschap, niet gerelateerd aan de ondergrond of het gebruik van de omgeving. In de loop van de jaren is de A12 bij Reeuwijk en Gouda steeds meer de grens tussen bebouwd en onbebouwd gaan vormen. De brede middenberm met opgaande beplanting en de vele beplanting in de omgeving geven hier de A12 het karakter van een parkway. Meer oostelijk ligt de weg nog steeds autonoom in het landschap en is vanaf de weg, met name ter hoogte van Polder Lange Weide een prachtig zicht op het veenweidelandschap. De keerzijde hiervan is dat de weg, kijkend vanuit de omgeving, nadrukkelijk aanwezig is.

De N11 loopt min of meer parallel aan de Oude Rijn, grofweg op de overgang van de oeverwal naar het veen.

Twee spoorlijnen doorkruisen het gebied: de spoorlijn van Utrecht naar Den Haag en de aftakking bij Woerden richting Leiden. Deze spoorlijn ligt naast de N11, eveneens parallel aan de Oude Rijn. De spoorlijn naar Den Haag is niet te relateren aan de ondergrond. Ook hier is sprake van een autonome lijn.

Als ambities voor de doorgaande lijnen gelden het behoud van de kenmerkende ruimtelijke opbouw van de zone langs de Oude Rijn, met de afwisseling van bouwvolumes, en van de Hollandsche IJssel met het asymmetrische profiel van binnen- en buitendijs. Voor de A12 gaat het om de ontwikkeling van de groene stadstrand bij Reeuwijk-Gouda en het openhouden van het zicht op de polders tussen Woerden en Bodegraven. Ook voor de treinverbindingen is zicht op het landschap een belangrijke ambitie.

De bebouwingslinten zijn de ontginningsassen van het veengebied. Vanuit de verschillende linten werd het veengebied naar één kant of naar beide kanten ontgonnen. De pijlen geven de ontginningsrichtingen aan. De linten zijn daardoor nauw verweven met de veenweide, ze vormen een weefsel in het landschap.

Het lint van de Nieuwdorperweg waar aan één zijde de bebouwing onder een hoek staat.

2.3 Weefsel van linten

In Gouwe Wiericke liggen diverse bebouwingslinten. Er zijn linten door plassen, linten op oeverwallen, linten langs dijken, kronkelige linten langs veenstromen, en kaarsrechte linten in de polders en droogmakerijen. De linten hangen samen met de ontginning van het gebied. Ook zijn er drie bebouwingslinten van recenter datum. Samen vormen de linten een gevarieerd weefsel in het landschap. Op de knooppunten zijn soms buurtschappen ontstaan.

De verscheidenheid in de bebouwingslinten hangt samen met de ontstaansgeschiedenis van het gebied. Het middeleeuwse lint langs de Meije is totaal vergroeid met de ondergrond en de omgeving. De 20-ste eeuwse linten hebben een planmatig karakter. Het lint van de Meije en het lint Laageind (tussen de Enkele Wiericke en Dubbele Wiericke) hebben hoge cultuurhistorische waarden.

De verschillen tussen de linten zitten met name in de dichtheid van de bebouwing en een symmetrische of asymmetrische opzet. Voorbeelden van symmetrische linten, waarin de beplanting en bebouwing aan weerszijden van de weg liggen, zijn de Meije en de linten door de Reeuwijkse plassen. Deze linten vormen besloten wereldjes. Het lint van de Meije heeft een prachtig slingerend verloop en de bebouwing heeft heel veel verfijning. Tussen de bebouwing door is er zicht op het achterliggende landschap. De linten van de Reeuwijkse Plassen hebben vanaf de weg gezien maar weinig relatie met het water, door de dichte begroeiing. Voorbeelden van asymmetrische linten zijn het dijklint langs de Hollandsche IJssel en het bebouwingslint langs de Nieuwdorperweg tussen Reeuwijk en Reeuwijk-Dorp. Langs de Hollandsche IJssel ligt de bebouwing en de beplanting aan één zijde; binnendijs. Langs de Nieuwdorperweg schuilt de asymmetrie in de richting van de verkaveling; aan één zijde ligt de verkaveling en bijbehorende bebouwing loodrecht op de weg, aan de andere zijde onder een hoek.

Hoofdambitie voor de bebouwingslinten is om de karakteristieken per lint te behouden. Dat vraagt om maatwerk per lint vanwege de specifieke verhouding van bebouwing, beplanting en open delen. Toekomstige ontwikkelingen moeten de verschillen in dichte en ijle bebouwingspatronen intact laten en het onderscheid tussen een symmetrische of asymmetrische opzet versterken.

Het lint van de Meije met veel verfijning en intimiteit.

Reeuwijkse Plassen

'Het ideale ontspanningsgebied': met de Reeuwijkse Plassen en het routenetwerk over land en water.

Iedere plas van de Reeuwijkse Plassen heeft een eigen sfeer en recreatief gebruik.

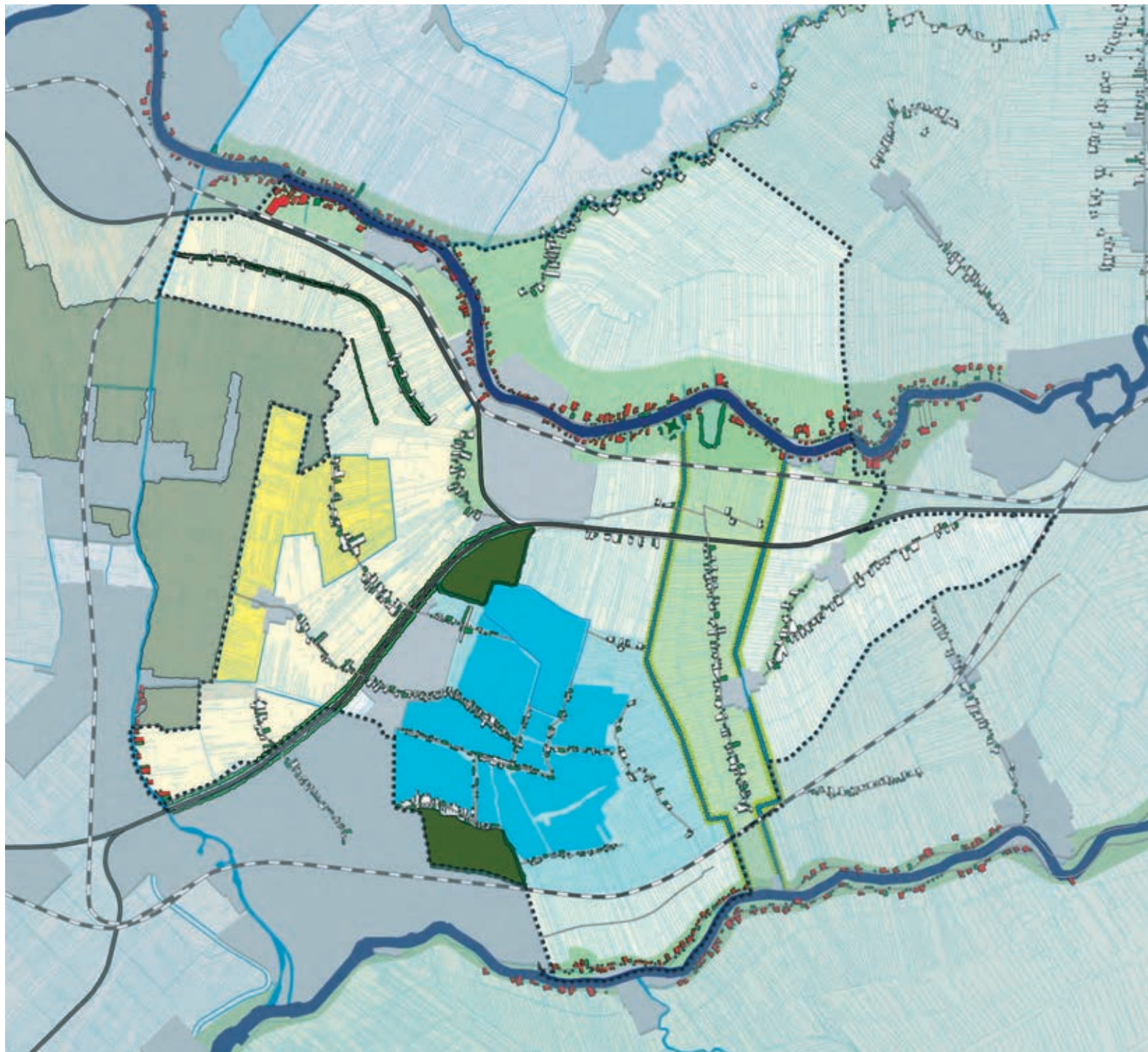
2.4 'Het ideale ontspanningsgebied'

De twee pijlers onder het recreatieve gebruik van het gebied zijn de Reeuwijkse Plassen en het netwerk van fiets- en wandelpaden en vaarroutes. Een bijzondere kwaliteit van de Reeuwijkse Plassen is dat ieder plas zijn eigen vorm, grootte en karakter heeft. De plassen zijn ontstaan door turfwinning, met uitzondering van de plas Broekvelden/Vettenbroek waar zand is gewonnen ten behoeve van de aanleg van de A12. Langs de noordwesthoek van Broekvelden/Vettenbroek is in de zeventiger jaren het recreatiegebied de Reeuwijkse Hout (150 ha) aangelegd met een directe aansluiting op de A12. Naast waterrecreatie in en om de Reeuwijkse plassen wordt in het gebied veel gefietst en gewandeld. Het netwerk voor fietsers en wandelaars bestaat uit dijk- en polderwegen, en onverharde kades. De historische bebouwing geeft een extra dimensie aan de routes en de polders zijn nergens zo goed te beleven als vanaf de graskades. In het wandelnetwerk zijn het Oude Hollandse Waterliniepad en het Pelgrimspad (tussen Amsterdam en Maastricht) doorgaande langeafstandspaden. Fort Wierickerschans is een belangrijk knooppunt. Het vaarnetwerk bestaat uit het boezemwater in het gebied, waaronder de Dubbele Wiericke. De Hollandsche IJssel en Oude Rijn zorgen voor verbindingen naar de ruimere omgeving.

Een ambitie voor het recreatieve gebruik is handhaven en versterken van de zonering in en om de Reeuwijkse plassen, waarin het recreatietransferium in de Reeuwijkse Hout de grootste bezoekersstroom moet opvangen. Voor de routegebonden vormen van recreatie gaat het om de toevoeging van ontbrekende schakels, aparte wandelpaden (los van het fiets- en autoverkeer) en de vorming van circuits. Overigens is ook het gevoel van verlatenheid, met name in de noordelijke polders, een belangrijke kwaliteit om te koesteren. De routes moeten zijn afgestemd op het unieke landschap, bijvoorbeeld onverharde kades, en op de ecologische draagkracht ter plaatse.

In het gebied wordt veel gewandeld, gefietst en gevaren.

Kwaliteitsbeeld
Gouwe Wiericke

2.5 Kwaliteitsbeeld

Legenda kwaliteitsbeeld

Palet van polders

Behoud en versterken van grote maat en onderlinge variatie tussen de polders

Veenweidepolders

Veenweidepolders rondom Boskoop

Polder Oukoop

Polder Langeweide

Droogmakerij Middelburg- en Tempelpolder

Dynamische lijnen

Behoud en versterken continuïteit van rivierzones en panorama's vanaf doorgaande infrastructuurlijnen

Rivierzone Oude Rijn

Rivierzone Hollandsche IJssel

Spoorlijn en autoweg

Weefsel van linten

Behoud en versterken van linten als structuurdragers en van hun onderlinge variatie

Linten

'Ideale ontspanningslandschap'

Behoud en versterken recreatief gebruik van Reeuwijkse Plassen en het recreatieve netwerk

Waterkamers Reeuwijkse Plassen

Parkbos als recreatiegebied

Het kwaliteitsbeeld is een samenvatting van de vier thema's van Gouwe Wiericke en de daarbij horende ambities. Belangrijk is dat Gouwe Wiericke deel uitmaakt van het grotere geheel van het Groene Hart. Vervolgens vormen de polders binnen Gouwe Wiericke een palet met vele nuances. De polders rondom Boskoop zijn bijvoorbeeld relatief kleinschalig van opzet, polder Oukoop aan oostkant van de Reeuwijkse Plassen laat een tussenstadium van verving zien en Polder Lange Weide maakt deel uit van de Oude Hollandse Waterlinie. De droogmakerijen bij Boskoop onderscheiden zich door hun diepe ligging en strakke begrenzing van de ringdijken.

Lange lijnen met een oostwest-oriëntatie doorkruisen het gebied: de rivieren, de A12, N11 en de spoorlijnen. De linten, waaraan de verschillende polders 'hangen', zijn de structuurdragers van het gebied. Gouwe Wiericke wordt dooraderd door boezemwater en de waterpatronen van de polders met daartussen de opstreckende verkaveling.

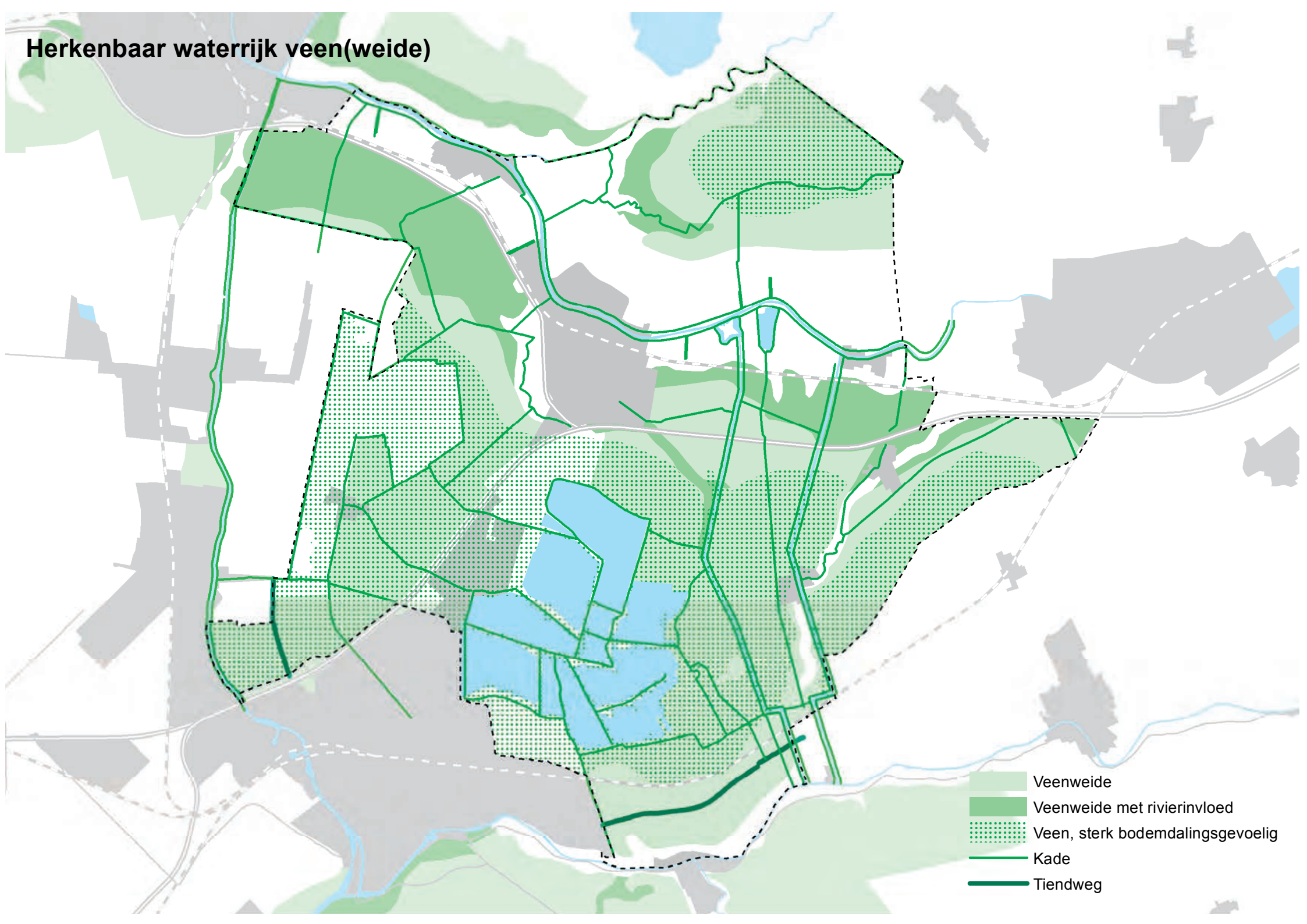
De ambities van het gebiedsprofiel richten zich op:

- het behouden van de grote openheid en uitgestrektheid van het veenweidelandschap van Gouwe Wiericke, het versterken van de samenhang met de andere gebieden van het Groene Hart, en het behoud van de polders, met de daarbij horende verkavelings- en waterpatronen, als dominante ruimtelijke eenheden,
- het behouden van de nuances tussen de polders en de beleefbaarheid van de verschillende stadia van veenontwikkeling,
- het behoud van de gevarieerde opbouw van de bebouwing langs de Oude Rijn en de panorama's vanaf de A12, N11 en de spoorlijnen,
- het behouden en versterken van de grote mate van diversiteit tussen de verschillende bebouwingslinten,
- versterken van de recreatieve mogelijkheden, met name voor de landschapsbeleving zowel vanaf het water als vanaf het land.

3 Uitwerking legenda-eenheden

In dit hoofdstuk worden de kaarten en legenda-eenheden uit de Provinciale Kwaliteitskaart uitgewerkt voor Gouwe Wiericke. Per gebieds-profielkaart worden kort de karakteristiek, de toekomstige ontwikkelingen en de in de kwaliteitskaart vastgestelde ambities genoemd. Aansluitend volgt een beschrijving van de karakteristieken en de aanvullende ambities per legenda-eenheid.

Herkenbaar waterrijk veen(weide)

- Veenweide
- Veenweide met rivierinvloed
- Veen, sterk bodemdalingsgevoelig
- Kade
- Tiendweg

Herkenbaar waterrijk veen(weide)

Karakteristiek

Het overgrote deel van Gouwe Wiericke bestaat uit veenweidepolders die deel uitmaken van het uitgestrekte veenweidegebied dat in de loop van de eeuwen achter de strandwallen langs de Nederlandse kust is gegroeid. Kenmerkend voor het gebied is het samenspel tussen de oorspronkelijke ontginning en de latere vervening. Dat heeft, bijvoorbeeld in verhouding tot de veenweidegebieden van de Krimpenwaard, voor veel dynamiek in het landschap gezorgd. Tot op de dag van vandaag zijn verschillende stadia van turfwinning in Gouwe Wiericke herkenbaar, van verbrede sloten in Polder Oukoop tot de Reeuwijkse Plassen.

In de ondergrond van polders langs de Oude Rijn is de invloed van de rivier zichtbaar. Kenmerkende elementen van de polders zijn opstrekende verkaveling van de cope-ontginningen, tiendwegen, polderkades, weteringen, petgaten en geriefbosjes.

De noordelijke polders (ten noorden van de Oude Rijn) zijn van een andere orde dan de polders aan de zuidkant. In het noorden is heel weinig opgaande beplanting. Dat zorgt voor een openheid die voor Nederlandse begrippen ongekend is.

Ontwikkelingen

Van oudsher is de landbouw de belangrijkste drager van de veenweidepolders. Ontwikkelingen die in de landbouw spelen zijn schaalvergroting en verbreding. Schaalvergroting gaat soms gepaard met het dempen van sloten, wat gevolgen heeft voor het landschapsbeeld. Een belangrijke vorm van verbreding van de bedrijfsvoering is agrarisch natuurbeheer. Individueel of in groepen ontplooiën agrariërs initiatieven voor weidevogelbeheer. Ook zijn er agrariërs die inspelen op het recreatieve gebruik van het gebied, onder andere door de verkoop van streekproducten.

Een groot deel van de landbouw heeft te maken met bodemdaling, in delen is verzilting een probleem. In het vervolg op het Veenweideconvenant wordt de gezamenlijke koers van alle betrokken partijen in Gouwe Wiericke opnieuw vastgelegd. Daarin wordt een klimaatbestendige en duurzame toekomst voor het gebied uitgestippeld. Onderdelen van de gezamenlijke koers zijn: tegengaan van bodemdaling,

goed waterbeheer, toekomst voor de landbouw, aanleg van samenhangende natuurgebieden, behoud van het typische veenweidelandschap en verbetering van recreatiemogelijkheden.

Vanaf januari 2015 gelden de nieuwe regels van het Gemeenschappelijk landbouwbeleid van de Europese Unie (GLB). In het nieuwe GLB ligt de nadruk op het stimuleren van duurzame landbouw en nieuwe landbouwtechnieken.

Richtpunten bij de kwaliteitskaart

- Ontwikkelingen in het veenlandschap dragen zorg voor behoud van het veen en zijn gericht op het beperken van de bodemdaling.
- Bewaren diversiteit aan verkavelingspatronen. Lengtesloten zijn beeldbepalend en worden behouden.
- Ontwikkelingen houden rekening met het behoud van kenmerkende landschapselementen.
- Ontwikkelingen dragen bij aan behoud van de maat en weidsheid van de poldereenheden.
- Nieuwe bebouwing en bouwwerken worden geplaatst binnen de bestaande structuren/ linten en niet in de veenweidepolders.
- Nieuwe agrarische bedrijven liggen aan bestaande ruilverkavelingslinten of op een zeer goed bereikbare locatie voor zwaar verkeer. Ze vormen visuele eilanden in het veenweidelandschap door stevige, passende beplanting en een ligging op ruime afstand van elkaar.

Veenweide

Het veenweidepolders van Gouwe Wiericke maken deel uit van het uitgestrekte Utrechts - Zuid-Hollands veenweidegebied. Kenmerkend zijn de slagenverkaveling met lange en smalle kavels en relatief brede sloten met hoge waterstanden. Het oorspronkelijke verkavelingspatroon is goed bewaard gebleven: waaivormige verkaveling langs de Oude Rijn zijn de oudste ontginningen in het gebied. Deze zijn later gevolgd door de meer regelmatige verkavelingen: de cope-ontginning¹. De maat van de polders varieert sterk. Zo is er het relatief 'kleinschalige' veenweidegebied met duidelijke randen tussen Bodegraven en Boskoop en de grootschalige openheid van de polders ten noorden van de Oude Rijn.

Een bijzondere kwaliteit is dat verschillende stadia van de veenontginning naast elkaar te zien zijn: polders met intacte eeuwenoude verkaveling zoals Polder Reeuwijk of de Meijepolder, Polder Oukoop met kleinschalige veenwinning – zichtbaar aan de veenputten en verbrede sloten – en de Reeuwijkse Plassen als eindstadium van de grootschalige veenwinning (zie pag. 57).

Regelmatige cope-ontginning

Aanvullende ambities

- Behouden van de weidsheid van het gebied als totaal.
- Behouden en versterken van de aanwezigheid en samenhang tussen alle onderdelen binnen het veenweidegebied: ontginningsassen, waterlopen, kavelstructuren, kades, tiendwegen, petgaten en geriefbosjes.
- Herkenbaar houden van gave, oorspronkelijke verkavelingspatronen van middeleeuwse ontginningen, met karakteristieke langgerekte percelen, poldersloten en weteringen.
- Bij nieuwe ontwikkelingen de bestaande poldereenheden met hun begrenzingen als leidraad nemen.
- Het kenmerkende verschil tussen regelmatige cope-ontginningen en het waaivormige verkavelingspatroon op de oeverwal zichtbaar houden en waar mogelijk versterken.
- Herkenbaar houden van de verschillende fasen van vervening met tussenstadia zoals in Polder Oukoop en het eindstadium van plassenvorming.
- Behouden en versterken van het contrast tussen het open polderlandschap en verdichte zones zoals oeverwallen en linten.
- Nieuwe bebouwing krijgt een plek in de kernen of linten en niet in het open gebied.
- Tegengaan verrommelend grondgebruik dat de openheid aantast.

¹ Cope-ontginning: planmatige ontginning op basis van een contract. Het nog niet ontgonnen gebied werd volgens een vaste maatvoering door de grondeigenaren uitgegeven, waarna deze gronden door een zogenaamde copper in kavels werden verdeeld.

Veenweide met rivierinvloed

In een brede zone langs de Oude Rijn liggen veenweidegebieden met rivierinvloed. De oeverwallen gaan in deze zone geleidelijk over in het aangrenzende veengebied. Door de aanwezige klei in de ondergrond is het veen hier minder klinkgevoelig en is daarom in de loop van de tijd steeds hoger komen te liggen ten opzichte van de omgeving. Dit microreliëf is nog altijd in het landschap te zien. Zie ook Oeverwal (pag. 40).

Aanvullende ambities

- Contrast verdichte oeverwal en open veenweidegebied beleefbaar houden.
- Het microreliëf van de kleiruggen handhaven en eventueel zichtbaar maken.
- Aanwezige doorzichten over opstreckende verkaveling vanaf de oeverwal zoveel mogelijk behouden.

Waaiervormig kavelpatroon aan de rand van de oeverwal

Veen, sterk bodemdalingsgevoelig

Het veenweidegebied buiten de invloed van de rivieren is bodemdalingsgevoelig. Het proces van maaiveldaling en verlaging van het polderpeil is al sinds de ontginning in de middeleeuwen gaande, waardoor het maaiveld al enkele meters gedaald is.

Een groot deel van de landbouw kampt met de problemen veroorzaakt door de daling en toenemende verzilting van de bodem. Met name in deze gebieden gelden de ambities uit het vervolg op het Veenweideconvenant.

Aanvullende ambities

De aanvullende ambities voor 'Veenweide' zijn ook hier geldig. Daar waar de bodemdaling een onacceptabel effect heeft, inzetten op:

- Verhogen van het waterpeil en beperken van de drooglegging.
- Zoeken naar passende vormen van grondgebruik op de bodemdaling gevoelige plekken, die minder last hebben van een hoge grondwaterstand.
- Veranderend grondgebruik houdt rekening met de openheid en het verkavelingspatroon van het gebied.

Kade

Kades zijn lage dijken die het water keren tussen poldercompartimenten met verschillende waterpeilen. Kades vormen de functionele en ruimtelijke grenzen van de verschillende polders in het veenweidegebied. Landscheidingskaden zijn de achtergrenzen van een ontginningsblok. Voorbeelden zijn de Meijekade, Noordzijdsnade of Dammenkade. De beplante kades zijn structurerende elementen in het landschap. De beplanting bestaat meestal uit essen-hakhout of knotwilgen. De kades hebben naast een waterstaatkundige functie vaak ook een ontsluitingsfunctie: veel wegen en paden zijn op de kades aangelegd. Voor de beleving en leesbaarheid van het landschap zijn de onverharde kades waardevol. (zie Vrijtijdslandschap pag. 91)

Aanvullende ambities

- Handhaven van het tracé, profiel en karakter van de kade.
- Behouden van de openheid en het groene karakter, de kade als 'contramal' van het lint: geen bebouwing.
- Onverharde kades koesteren en in principe onverhard laten, de toegankelijkheid voor wandelaars handhaven en verbeteren.
- Bij de overige, reeds verharde kades de toegankelijkheid voor fietsers handhaven of verbeteren met zo min mogelijk verharding.
- Bestaande beplanting langs kades handhaven en zo nodig aanvullen.

Dammenkade

Tiendweg

Tiendwegen zijn aangelegd na de middeleeuwen vermoedelijk ter compartimentering van de polders. De betekenis van de tiendweg is niet helemaal duidelijk. De naam zou afgeleid kunnen zijn van de belasting (tienden), die werd geheven op de oogst. Andere mogelijkheden zijn het tiën of trekken van schepen of karren of het tiën (wegstromen) van water.

Een tiendweg bestaat uit twee parallel lopende weteringen met een lange rechte kade ertussen. Een tiendweg ligt in de Polder Stein parallel aan de Hollandsche IJssel, een andere in Polder Bloemendaal parallel aan de Gouwe. De tiendwegen zijn grotendeels onverhard en slechts incidenteel beplant.

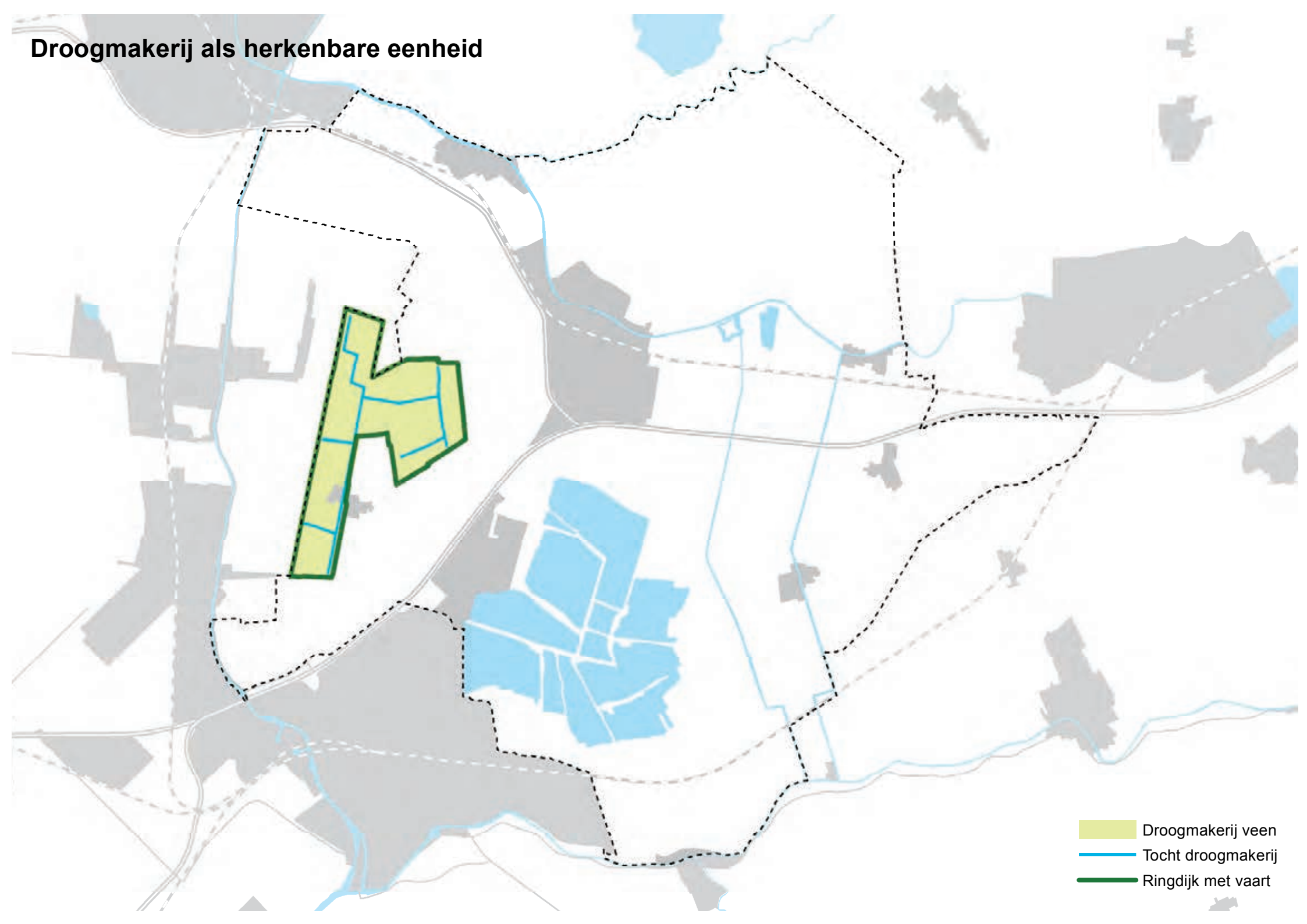
Aanvullende ambities

- Behouden van het bestaande tracé, profiel en karakter van de tiendweg.
- Behouden van de openheid en het groene karakter, de tiendweg als 'contramal' van het lint: geen bebouwing.
- De bijzondere belevingskwaliteit van de tiendweg behouden door zo min mogelijk verharding toe te passen.

Steinse tiendweg

Droogmakerij als herkenbare eenheid

Droogmakerij als herkenbare eenheid

Karakteristiek

De twee droogmakerijen Polder Middelburg en Tempelpolder zijn opvallende elementen in het landschap. Zij onderscheiden zich van hun omgeving door hun lage ligging en strakke belijning.

De droogmakerijen zijn aan het eind van de 19-de eeuw ontstaan na de drooglegging van de plassen. De plassen waren het gevolg van veenaftgravingen voor turfwinning en ophoging van de kwekerijen van Boskoop. Het veen is niet tot op de kleibodem afgegraven wat in droogmakerijen elders wel vaak het geval is. De venige bodem van de droogmakerijen is te herkennen aan relatief smalle kavels met veel sloten. Daarbij werd de verkavelingsrichting van voor de vervening aangehouden. De droogmakerijen zijn grotendeel in gebruik als grasland, op kleine schaal vindt sierteelt plaats.

Ontwikkelingen

Een deel van de Tempelpolder is een zogenaamd 'knikpuntgebied', wat betekent dat het op termijn te duur en technisch onmogelijk wordt om het waterpeil in de droogmakerij verder te verlagen. Het gebied zal daardoor vernatten. In de sierteeltsector in en rond Boskoop wordt gezocht naar duurzame ontwikkelingsmogelijkheden. Een samenhangende visie op de droogmakerij als geheel in relatie met zijn omgeving is nodig als basis voor de opgaven die spelen.

Richtpunten bij de kwaliteitskaart

- Ontwikkelingen in droogmakerijen leveren een bijdrage aan een duurzame waterhuishouding.
- De droogmakerij blijft als eenheid herkenbaar door het beleefbaar houden van de randen (ringdijk of -vaart) en het hoogteverschil tussen laaggelegen droogmakerij en omringend land.
- Behoud van de (ring)dijk en/of vaart als herkenbare landschappelijke structuurdrager en begrenzing van de droogmakerijpolders.
- Bewaren verkavelingspatroon. Lengtesloten zijn beeldbepalend en worden behouden.
- Behoud van maat en weidsheid van de poldereenheden. Eventuele nieuwe bebouwing en bouwwerken worden geplaatst binnen de bestaande structuren/ linten en niet in de polders.

Droogmakerij op veen

Aan de oostkant van Boskoop liggen de droogmakerijen Middelburg en Tempel die opvallen door het hoogteverschil van ongeveer vier meter met de omgeving. Ze worden omringd door dijken. Polder Middelburg heeft een bijzonder strakke vorm; de langgerekte strook tussen de polderdijken is overal exact even breed. Binnen de verkaveling van Polder Middelburg zijn drie delen te onderscheiden met ieder hun eigen kavelrichting. De boerderijen staan overwegend langs de kaarsrechte Middelburgse Weg.

De contouren van de Tempelpolder zijn minder rechtlijnig en voegen zich in de vormen van de omringende veenweidepolders. Ook in de verkaveling onderscheidt de Tempelpolder zich weinig van de veenweidepolders in de omgeving. Na de droogmakerij werd de oude verkaveling en ontsluiting weer teruggebracht. De oude bebouwing concentreert zich in linten langs de buitenrand van de droogmakerij. Na het droogleggen heeft zich langs de Zijdeweg, die door de droogmakerij loopt, een nieuw bebouwingslint ontwikkeld.

De polders zijn overwegend in gebruik als grasland. In de Tempelpolder heeft zich een aantal sierteeltbedrijven gevestigd. Toenemende problemen met de waterhuishouding maken de toekomst van de polder onzeker (knikpuntgebied, zie ook gebiedsprofiel Bentwoud-Rottmeren-Zuidplas).

Aanvullende ambities

- Koesteren van de heldere begrenzing van de droogmakerijen
- Zichtbaar houden van het hoogteverschil met omliggende veenweidegebied en het boomkwekerijgebied bij Boskoop.
- Zo veel mogelijk concentreren van eventueel nieuwe bebouwing aan de Middelburgseweg en de Zijdeweg zodat het middengebied open blijft.
- Toekomstige ontwikkelingen leveren een bijdrage aan een duurzame waterhuishouding.
- Toekomstige ontwikkelingen houden rekening met de openheid en de typerende opbouw van het gebied.

Tocht droogmakerij

De hoofdwatergangen in de droogmakerijen worden tochten genoemd. Deze gegraven watergangen hebben een recht tracé en zijn meestal breder dan de hoofdwatergangen in de veenweide.

Aanvullende ambities

- Verschil tussen hoofdwatergangen in de droogmakerij en de veenweide behouden en versterken.
- Eventuele waterbergingsopgaven gebruiken om de landschappelijke structuur te versterken, bijvoorbeeld door tochten te verbreden.

Polder Middelburg met duidelijk zichtbaar hoogteverschil.

Ringdijk met vaart

De twee droogmakerijen Middelburg en Tempel worden samen begrensd door een ringdijk. De dijken vormen een duidelijk ruimtelijk kader voor de droogmakerijen. De dijken zijn op de overgang naar het sierteeltgebied van Boskoop fors, met een hoogteverschil van ongeveer vier meter en een breed en flauw talud. Boven, aan de buitenkant van de ringdijk loopt over het grootste gedeelte een ringvaart. Deze ringvaart is geen boezemwater maar maakt onderdeel uit van de hoofdwatervgangen in het veenweidegebied (zie ook pag. 56).

Aanvullende ambities

- Behoud van het karakteristieke hoogteverschil en de aanwezige ringvaart.
- Handhaven van de continuïteit van het profiel van de ringdijk.

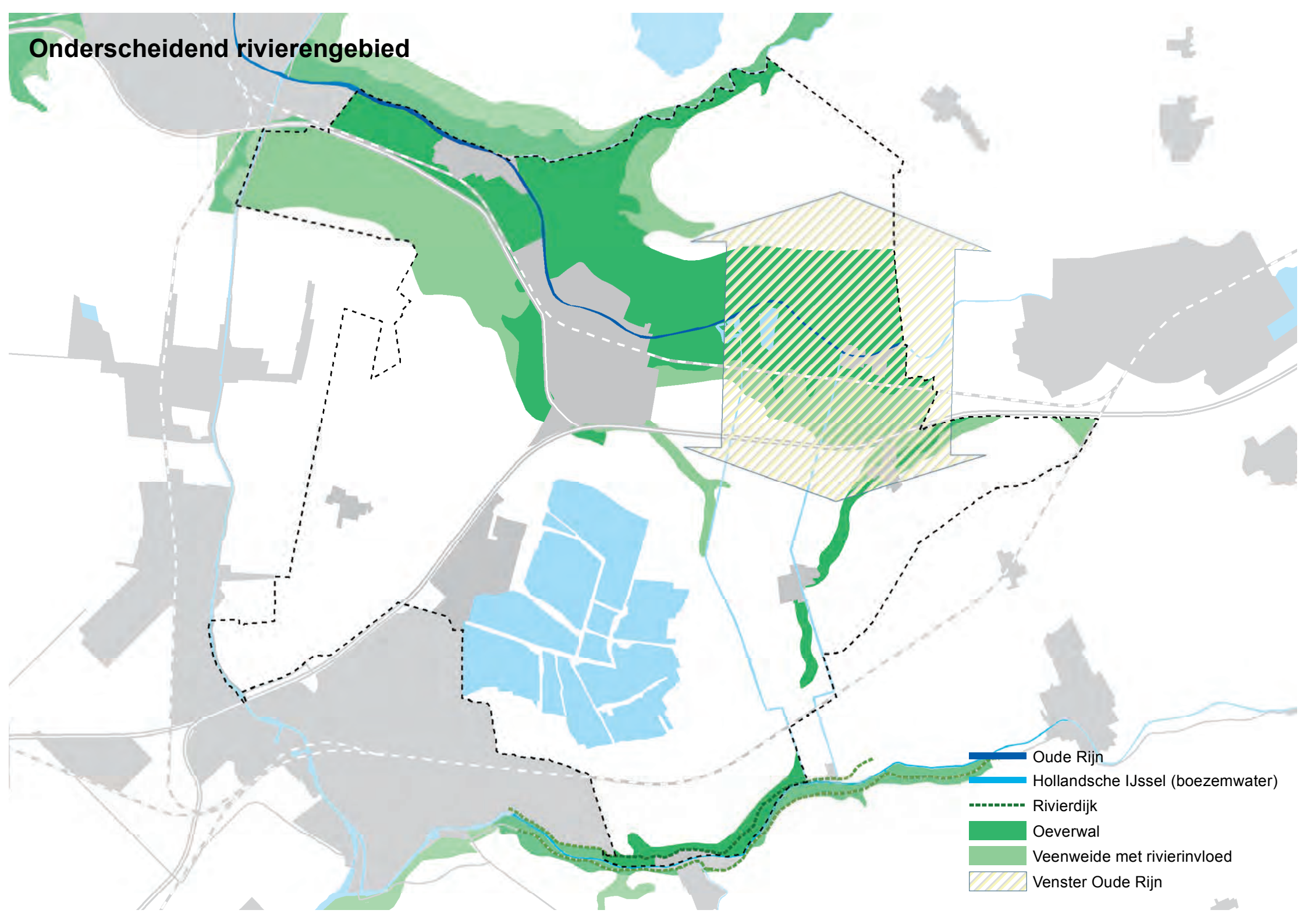

Ringdijk Tempelpolder met lang en flauw talud.

Ringvaart Tempelpolder maakt deel uit van het watersysteem van de veenweide.

Onderscheidend rivierengebied

- Oude Rijn
- Hollandsche IJssel (boezemwater)
- Rivierdijk
- Oeverwal
- Veenweide met rivierinvloed
- Venster Oude Rijn

Onderscheidend rivierengebied

Karakteristiek

In het noorden slingert de Oude Rijn zich door Gouwe Wiericke. Een deel van de Hollandsche IJssel ligt op de zuidgrens van het gebied. De Oude Rijn wordt begeleid door brede oeverwallen die geleidelijk overgaan in veenweidegebieden. In de ondergrond zijn de kleiruggen van diverse veenstromen die in de Oude Rijn uitmonden herkenbaar, zoals die van de Meije en Oude Kerver. Door de relatief hoge ligging van de oeverwallen langs de Oude Rijn was het opwerpen van dijken niet of nauwelijks nodig. De oeverwallen werden het eerst bewoond. Zij vormden ook de ontginningsbasis voor het achterliggende land. Door de huidige verstedelijking langs de Oude Rijn zijn er nog maar weinig (zicht)relaties tussen de veenweidegebieden ten noorden en ten zuiden van de rivier.

Langs de Hollandsche IJssel vormen de dijken een scherpe grens tussen veenweide en de uiterwaarden buitendijks. De bebouwing ligt hier geconcentreerd in linten aan de binnenzijde van de dijk. De dijken met geconcentreerde bebouwing vormen een groot contrast met het open veenweidegebied.

Ontwikkelingen

In 2010 zijn de gemeenten Bodegraven (nu Bodegraven - Reeuwijk), Alphen aan den Rijn, Rijnwoude, Zoeterwoude, Leiderdorp en de provincie Zuid-Holland de gemeenschappelijke regeling “De Oude Rijnzone” aangegaan. Het belangrijkste product van deze samenwerking is het Ontwikkelstrategiekader Oude Rijnzone. In het Ontwikkelstrategiekader zijn afspraken over ruimtelijke kwaliteit, wonen, werken en infrastructuur vastgelegd.

Richtpunten uit de kwaliteitskaart

- Ontwikkelingen in het rivierengebied houden het verschil tussen komgronden en oeverwallen herkenbaar.
- Ontwikkelingen houden de onregelmatige patronen en het reliëf in het landschap herkenbaar en in stand.
- Behoud van maat en weidsheid van de poldereenheden. Eventuele nieuwe bebouwing en bouwwerken worden geplaatst binnen het bestaande dijklint en niet in de veenweidepolders.
- Behouden van de doorzichten vanaf de dijk op het achterliggende landschap.
- Ontwikkelingen dragen bij aan behoud of herstel van de openbaarheid van oevers.

Oude Rijn

De Oude Rijn, met dijken en oeverwallen vormt op een grotere schaal een belangrijke structuurdrager in het landschap. Het is van oudsher een druk bevaren rivier en op de oevers is veel woon- en bedrijfsbebouwing aanwezig. Op de oeverwallen van de Oude Rijn liggen wegen. De Oude Rijn is een belangrijke oost-west verbinding door het Groene Hart. Karakteristiek voor de Oude Rijn is het jaagpad aan de zuidzijde over bijna de gehele lengte van de rivier.

Aanvullende ambities

- Continuïteit van de Oude Rijnzone als gebied versterken door eenheid na te streven in de inrichting van de oevers.
- Er wordt respectvol omgegaan met het aanwezige cultuurhistorische en industriële erfgoed langs de Oude Rijn. Het erfgoed kan als inspiratiebron dienen voor nieuwe ontwikkelingen.
- Het contrast tussen de verdichte Oude Rijnzone en de landschappelijke zone langs de Hollandsche IJssel handhaven.
- De beleefbaarheid en toegankelijkheid van het water behouden en waar mogelijk versterken door het jaagpad te herstellen en eventueel nieuwe openbare paden te maken langs het oever.
- Openbare plekken aan het water behouden en waar mogelijk toevoegen; daarbij het groene karakter langs het jaagpad bewaren en versterken.

Oude Rijn

Hollandsche IJssel (boezemwater)

Ten oosten van de waaiersluis bij Gouda is de Hollandsche IJssel een rivier zonder getijdenwerking en maakt deel uit van het boezemwatersysteem. De oevers zijn daardoor strakker, bijna kanaalachtig. Bebouwing en landbouwgronden liggen vlak naast het water. De oude dijken, op enige afstand van de rivier, herinneren aan de tijd van voor de schutsluis. Het deel van de Hollandsche IJssel met getijdenwerking is in het gebiedsprofiel Krimpenerwaard beschreven.

Aanvullende ambities

- Verschil in beeld tussen getijdenrivier en boezemwater handhaven en versterken.
- Natuurlijke oevers langs het boezemwater buiten de kernen. De natuurlijke oevers houden de rechte oeverlijn en daarmee het verschil met de getijdenrivier intact.
- Handhaven en versterken van het groene en landelijke karakter buiten de kernen, ook in contrast met de meer verdichte Oude Rijnzone.

Hollandsche IJssel in Haastrecht

Rivierdijk

De hoge dijk langs de Hollandsche IJssel herinnert nog aan de tijd van voor de kanalisering van de rivier. Het profiel is smal, met steile taluds en veel bochten; de weg ligt boven op de dijk. Bebouwing staat binnendijks op enige afstand van de dijk, alleen bij Haastrecht is het voormalig buitendijkse gebied ook bebouwd.

Aanvullende ambities

- Herkenbaar houden van het karakteristieke dwarsprofiel van de dijk en de ligging van de bebouwing los van de dijk.
- Op- en afritten zijn ondergeschikt aan de continuïteit van de dijk.
- Nieuwe ontwikkelingen dragen bij aan behoud van de rivierdijk als herkenbare landschappelijke structuurdrager.
- Waar mogelijk koppelen van recreatieve routes aan water en/of dijk.

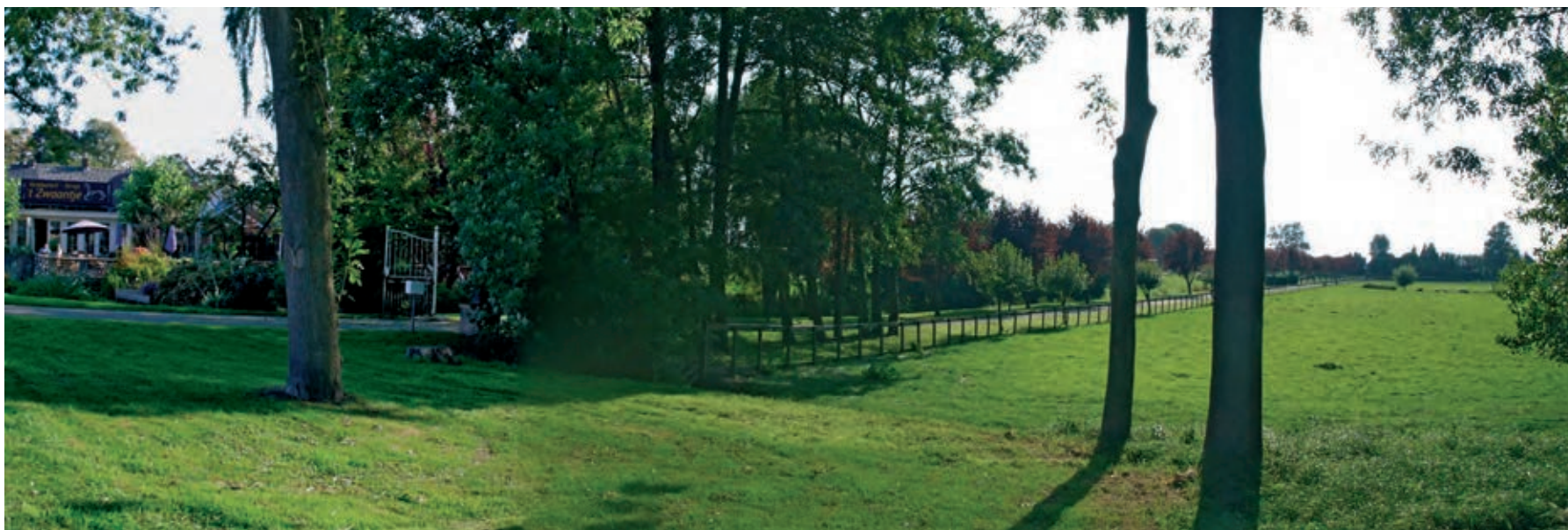
Rivierdijk langs de Hollandsche IJssel

Oeverwal

De oeverwal langs de Oude Rijn is herkenbaar als een flauwe, hoger gelegen rug in het landschap. Het is van oudsher de plek waar de eerste bebouwing ontstond en van waaruit het achterliggende land werd ontgonnen. Het oorspronkelijke bebouwingslint op de oeverwal is in de loop van de tijd steeds verder verdicht. Ten westen van Bodegraven is de oeverwal van de Oude Rijn grofweg het gebied tussen de rivier en de infrabundel van het spoor en de N11. Deze bundel vormt de artificiële grens tussen het rivierengebied en het veenweidelandschap. Ten noorden en oosten van Bodegraven is de overgang van oeverwal naar veenweide veel geleidelijker.

Ten opzichte van het open veenweidelandschap heeft de zone van de oeverwal een besloten karakter, met bebouwing, beplanting en infrastructuur. Buiten de kernen bestaat de bebouwing voor een groot deel uit agrarische bedrijven en woningen en in mindere mate uit bedrijventerreinen. Van de bedrijventerreinen zijn vandaag slechts enkele nog gekoppeld aan de rivier.

De ligging van de oude boerderijen op afstand van de Oude Rijn geeft een goede indicatie waar de rivierklei van de stroomrug overgaat in veengrond. Ook langs de voormalige veenstromen komen oeverwallen voor; de polderdorpen Waarder en Driebruggen liggen op de kleiruggen van het voormalige veenstroompje Oude Kerver.

Verdichte oeverwal ten zuiden van de Oude Rijn.

Aanvullende ambities

- Versterken van het contrast tussen de oeverwal en het poldergebied door ruimtelijke ontwikkelingen op de oeverwal een meer besloten en groen karakter te geven.
- Behouden en versterken van de menging van functies op de oeverwal.
- Behoud van doorzichten vanaf de rivier op het achterliggende veenweidelandschap.
- Bij nieuwe ontwikkelingen de typerende gestrekte verkaveling haaks op de rivier als leidraad nemen.
- Kenmerkende bebouwingsstructuur met 'de boerderijen op afstand' herkenbaar en beleefbaar houden.
- De spoorlijn Leiden-Utrecht markeert de grens tussen verdichte oeverwal en open polderland.
- Zie ook de ambities voor Rivierdijklint (pag. 74).

Veenweide met rivierinvloed

(zie Herkenbaar waterrijk veenweide)

Venster Oude Rijn

Het gebied tussen Woerden en Bodegraven is het minst verdichte gedeelte van de Oude Rijnzone. De bebouwde zone langs de rivier is smal en er zijn regelmatig doorzichten naar het achterland. De noordelijke en zuidelijke open ruimtes van het Groene Hart liggen op korte afstand van elkaar en worden slechts door de lintbebouwing langs de Oude Rijn onderbroken. Hier ligt ook een deel van de Oude Hollandse Waterlinie.

Aanvullende ambities

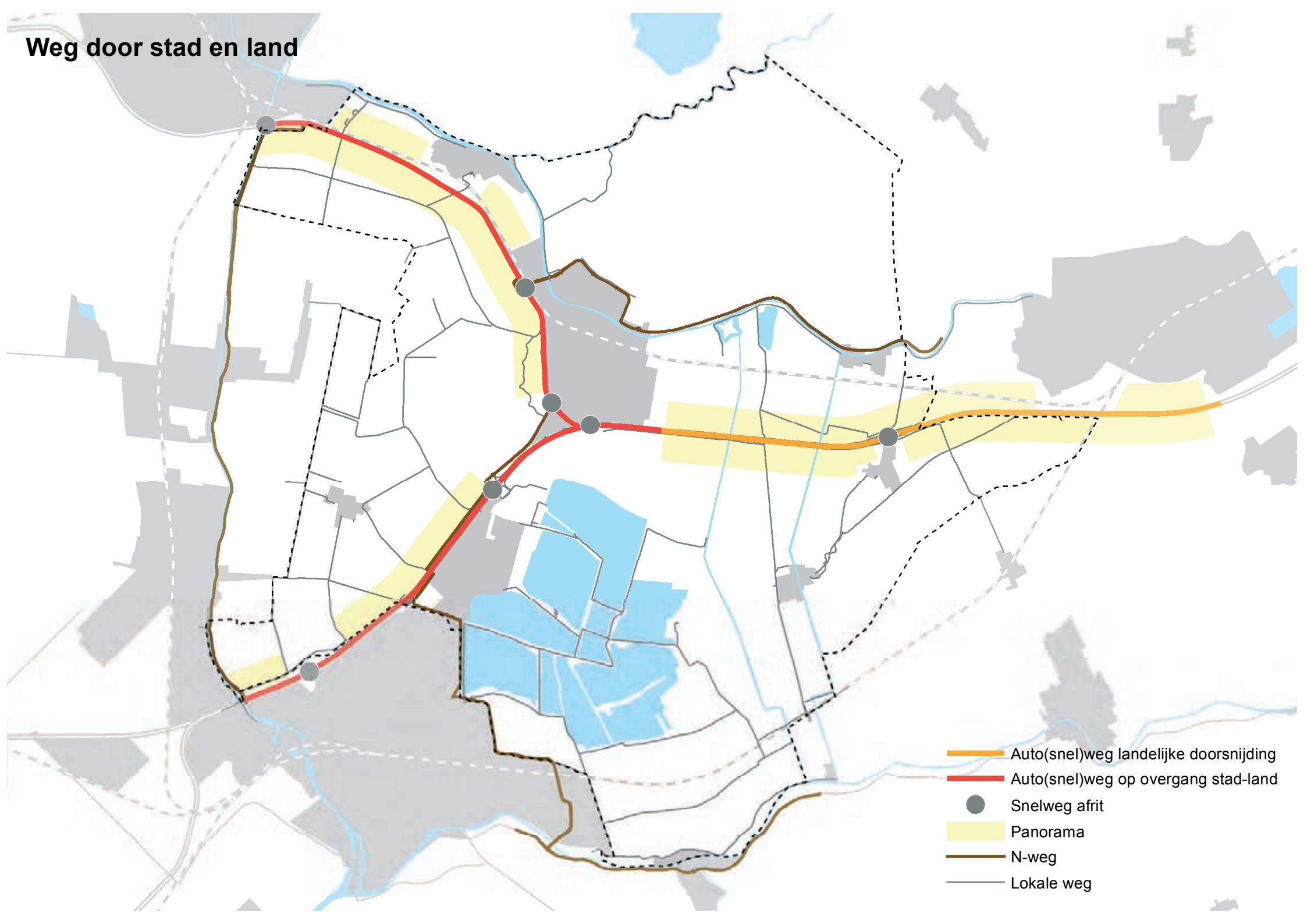
Behoud en versterking van de kwaliteiten van het venster:

- de openheid van het veenweidelandschap (inclusief het zichtpanorama vanaf de snelweg en het spoor)
- de lommerrijke lintbebouwing langs de Oude Rijn.

Doorzicht op het veenweidegebied ten noorden van de Oude Rijn vanaf de N458

Weg door stad en land

- Auto(snel)weg landelijke doorsnijding
- Auto(snel)weg op overgang stad-land
- Snelweg afrit
- Panorama
- N-weg
- Lokale weg

Weg door stad en land

Karakteristiek

Door het gebied loopt de A12 die bij Bodegraven een aftakking heeft naar de N11. De A12 heeft in het gebied twee gezichten: in het westen vormt de weg de stadsrand van Gouda en Reeuwijk, in het oosten ligt de weg als een autonome lijn door het veenweidegebied. Het tracé van de N11 loopt min of meer evenwijdig aan de Oude Rijn en, op de overgang van de oeverwal naar veenweide. Ten westen van Bodegraven ligt de weg parallel aan de spoorlijn.

Aan de zuidzijde heeft de N11 een open beeld over de veenweide. Aan de noordzijde is sprake van een meer verdicht beeld met zicht op de bebouwing en beplanting langs de Oude Rijn. Het verdichte beeld wordt versterkt door de natuurontwikkelingszone tussen weg en spoorlijn.

Ontwikkelingen

Op verschillende plaatsen wordt een parallelstructuur langs de A12 aangelegd:

- Verbinding tussen de A12, afslag Waarder met Woerden-West.
- Verplaatsing van de N459 langs de A12 als randweg om Reeuwijk-Brug te ontlasten (in uitvoering)
- Nieuwe N-weg aan de noordzijde van de A12 bij Gouda met een nieuwe beweegbare brug over de Gouwe.

Richtpunten bij de kwaliteitskaart

- Nieuwe infrastructuur wordt aangelegd als een logische verbinding van A naar B die ook na langere tijd nog begrijpbaar is.
- Bij nieuwe provinciale wegen beweegt de weg waar mogelijk mee met de hoofdrichting van het landschap.
- Nieuwe of aan te passen infrastructuur wordt altijd beschouwd als een integrale gebiedsopgave inclusief inpassingsvraagstukken. Hieronder wordt naast ligging in het landschap ook verstaan; zorgvuldig omgaan met doorlopende landschappelijke structuren, logische oplossingen voor doorgaande ecologische en recreatieve verbindingen en behoud van gebruiks- en belevingswaarde van het omliggend gebied en logische verbinding met aansluitende infrastructuur.
- Een visuele relatie tussen weg en omgeving is gewenst. Waar wegen landschappelijke hoofdstructuren kruisen, dient de landschappelijke lijn als afzonderlijke structuur zichtbaar en herkenbaar te blijven. Deze 'contactpunten' (bijvoorbeeld tunnels, viaducten, aquaducten) worden met zorg ontworpen en komen terug in de beeldkwaliteitsparagraaf.
- Buiten het stedelijk gebied worden rijks- en provinciale -wegen niet als verstedelijkingsas benut. Nieuwe stedelijke ontwikkelingen die een relatie met de weg hebben concentreren zich bij de op- en afritten van de weg.
- Daar waar een weg tegelijkertijd de rand van bebouwing vormt, is extra aandacht vereist voor de kwaliteit van de stads- of dorpsrand, waaronder doorgaande verbindingen tussen stad en ommeland.

Auto(snel)weg landelijke doorsnijding

De A12 doorsnijdt het veenweidelandschap als autonome lijn. Door de verhoogde ligging is er een prachtig uitzicht over de aangrenzende polders waaronder ook Polder Lange Weide, een markante polder van het veenweidelandschap (zie ook Venster Woerden – Bodegraven). De verhoogde ligging van de weg is opvallend omdat - in verband met de slappe ondergrond - de rijbanen op enige afstand van elkaar liggen. De A12 is de oudste snelweg van Nederland, aangelegd 1933-1940.

Aanvullende ambities

- Wegen behouden als kale lijnen in het landschap. Wegen dus niet inplanten of afschermen. Openheid en zicht op grasland en sloten is beeldbepalend.
- De autonome ligging van de snelweg versterken door het landschap aan weerskanten door te laten lopen. Vanuit het landschap vormen de wegen zo min mogelijk een fysieke en visuele barrière.
- Behoud van het karakteristieke profiel met de rijbanen op gescheiden dammen; geen 'opvullen' van de tussenruimte.
- Bundelen en minimaliseren van 'snelweg meubilair', meubilair met zorg ontwerpen.

A12 snijdt door het open veenweidegebied

Auto(snel)weg op overgang stad-land

De A12 ten westen van Gouda/Reeuwijk en de N11 liggen op de overgang stad-land. De A12 ligt op de overgang van de verdichte rand van Gouda en Reeuwijk, de gescheiden rijbanen en rijke beplanting zorgen voor een groene uitstraling en een parkway-achtig karakter.

De N11 ligt op de overgang van twee landschappen, het open veenweidegebied en het meer verdichte oeverwallenlandschap langs de Oude Rijn. Deze overgang is vanaf de weg zeer goed te zien. Tussen weg en spoor ligt de halfopen natuurontwikkelingszone tussen Alphen aan de Rijn en Bodegraven en ten zuiden het open polderlandschap. De weg ligt iets verhoogd boven het landschap, en vormt een panoramaroute langs het veenweidegebied.

Aanvullende ambities

- A12: Behoud van het karakteristieke profiel met de rijbanen op gescheiden dammen en parkachtige beplanting; geen 'opvullen' van de tussenruimte.
- N11: Behoud van de herkenbaarheid van de weg op de overgang van het open polderlandschap naar het meer besloten landschap op de oeverwal.
- De overgang stad-land wordt door de groene inrichting langs de weg gemarkeerd. De weg zelf vormt zo min mogelijk een fysieke en visuele barrière.
- Langs de weg bij voorkeur werken met 'zachte' geluidswerende middelen als grondwallen en groenstroken, in plaats van 'harde' geluidsschermen
- Bundelen en minimaliseren van 'snelweg meubilair'.

A12 op de overgang stad-land

Auto(snel)weg afrit

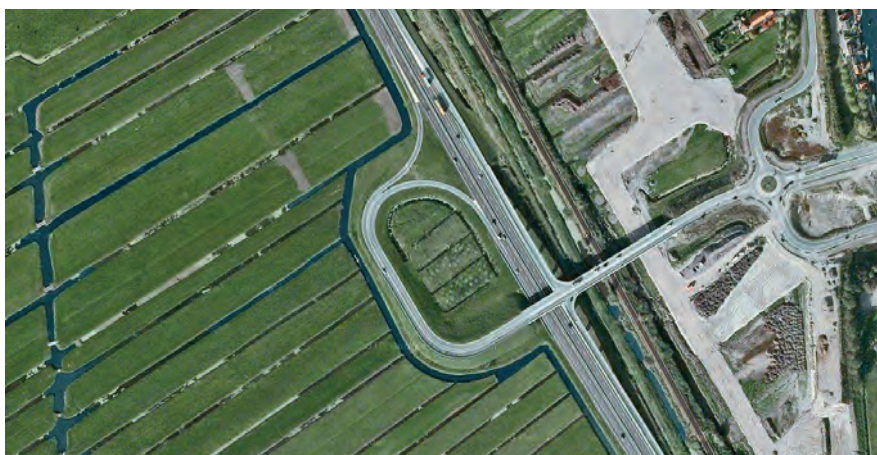
Vanaf de A12 ontsluiten drie afritten het gebied en vormen de entrees naar het gebied. De contrasten in de landschapsbeleving zijn groot: binnen enkele minuten rij je vanaf de snelweg op een smalle polderkade. De afritten vanaf de N11 zijn sterker georiënteerd op het stedelijke gebied van Alphen en Bodegraven, het landelijke gebied is moeilijk en slechts via omwegen bereikbaar.

Aanvullende ambities

- Infrastructurele kunstwerken (in de vorm van afritten of overbruggingen) dienen zo te worden vormgegeven dat het knooppunt in z'n geheel zo min mogelijk impact heeft op de openheid van het landschap. Bij eventuele nieuwe ontwikkelingen rond af- en opritten van de snelweg rekening houden met de entreefunctie naar het achterliggende gebied.
- Nieuwe of aan te passen infrastructuur wordt altijd beschouwd als een integrale gebiedsopgave inclusief inpassingsvraagstukken.

Panorama

Tussen Woerden en Bodegraven is er voor de automobilisten op de A12 een wijds panorama op de veenweidepolders aan weerskanten.

Afrit N11-Bodegraven ligt op de grens van veenweide en stedelijk gebied.

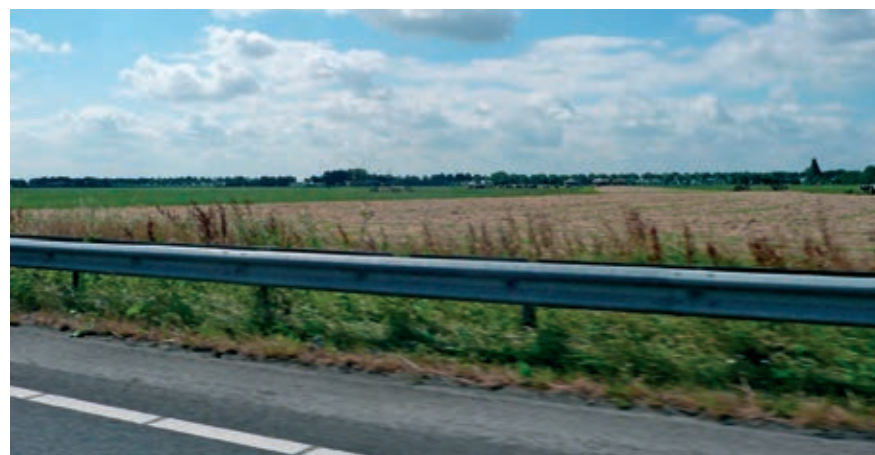
Ter hoogte van de beide Wierickes valt het panorama samen met het inundatiegebied van de Oude Hollandse Waterlinie (zie pag. 101). Na passage van de verdichte zone tussen Bodegraven en Reeuwijk is er daarna weer een prachtig – enkelzijdig - uitzicht op de veenweide. De N11 ligt op de overgang van het open veenweidegebied en het meer verdichte oeverwal langs de Oude Rijn en biedt een open zicht op de polders.

Aanvullende ambities

- Zorg dragen voor een landschappelijke inpassing van de wegen op zo'n manier dat de weg zo min mogelijk storend is vanuit het landschap, maar wel zicht biedt over het landschap.
- Verrommeling van het landschap langs de auto(snel)weg zoveel mogelijk voorkomen.

N-weg

De N-wegen in het gebied zijn grotendeels ontstaan door het opwaarderen van oude wegen. De wegen liggen dan ook niet autonoom door de polder, maar zijn onderdeel van het omliggende landschap. De N458 loopt tussen Woerden en Bodegraven langs de noordelijke rand van de Oude Rijn, de N207 langs de Gouwe en een deel van de

Zicht vanaf de N11

N459 ligt op het tracé van de historische Straatweg Gouda-Bodegraven langs de Breevaart. De N11 heeft het karakter van een autoweg en staat beschreven onder Auto(snel)weg op overgang stad-land (pag. 45). Het verdere ontbreken van N-wegen als tussenschaal tussen autoweg en lokale weg is kenmerkend voor de contrasten in bereikbaarheid in het gebied.

Aanvullende ambities

- Waar N-wegen landschappelijke hoofdstructuren kruisen, bijvoorbeeld vaarten, dient de landschappelijke lijn als afzonderlijke structuur zichtbaar en herkenbaar te blijven (door bijvoorbeeld een brug).
- Wegen hebben een functioneel en ingetogen profiel, en zijn daarmee onderdeel van het landschap.
- Behouden en versterken van het zicht op de Reeuwijkse Plassen vanaf de N459.
- Nieuwe of aan te passen infrastructuur wordt beschouwd als een integrale gebiedsopgave.
- Bij nieuwe infrastructuur beweegt de weg waar mogelijk mee met de hoofdrichting van het landschap.
- De nieuwe N-wegen (rondweg Reeuwijk en aansluiting Woerden-West) worden ingericht als onderdeel van de polder, los van de snelweg. Ze houden de autonome ligging van de snelweg intact.

De N207 langs de Gouwe tussen Boskoop en Alphen aan den Rijn

Lokale weg

De meeste lokale wegen liggen op smalle dijken en kaden met aan weerskanten water. Tussen weg en watergang staan vaak korte rijen met knotwilgen. Omdat de meeste wegen te smal zijn voor twee voertuigen naast elkaar zijn er in regelmatige afstanden passeerplekken. Tussen de Reeuwijkse Plassen en polder Lange Weide ligt een aantal doodlopende wegen. De smalle en soms doodlopende wegen dragen bij aan de rust en stilte in het gebied maar zorgen er ook voor dat de ontsluitingsmogelijkheden voor de aanwezige bebouwing niet altijd toereikend zijn. Omdat de wegen ook de ontginningsbasis voor de polders waren staat meestal lintbebouwing langs de weg. Slechts enkele wegen parallel met de verkaveling zijn niet bebouwd.

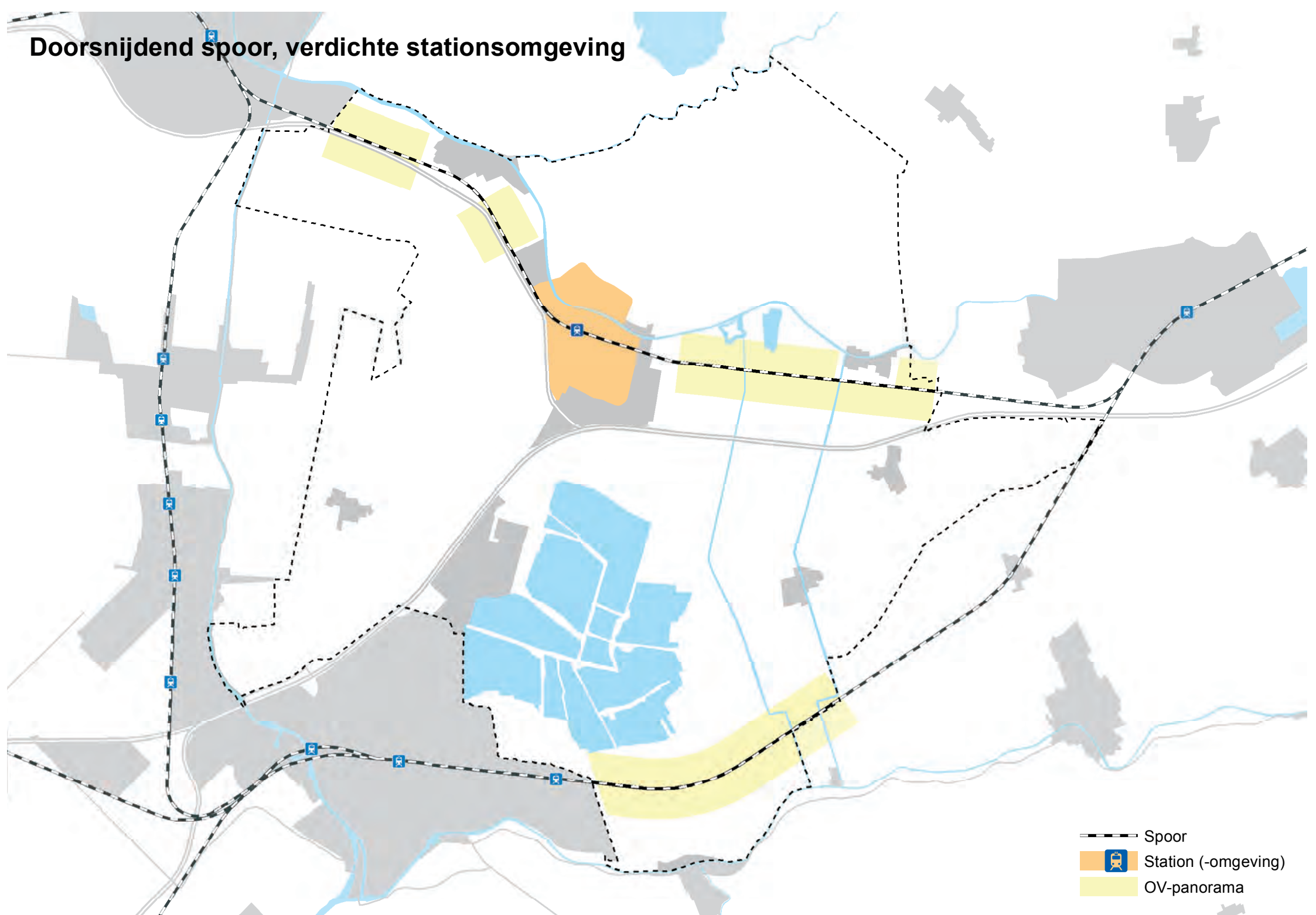
Aanvullende ambities

- Zie ook ambities bij Linten blijven linten (pag. 73)
- Karakteristieke beplanting (knotwilgen) handhaven en aanvullen.
- Bij aanpassingen aan bestaande wegen wordt het profiel van onderliggende dijken of kades gehandhaafd.
- Nieuwe infrastructuur is gebaseerd op bestaande landschappelijke structuren en past in de maat en schaal van het landschap.

Platteweg aan de zuidkant van de Reeuwijkse Plassen

Doorsnijdend spoor, verdichte stationsomgeving

Doorsnijding spoor, verdichte stationsomgeving

Karakteristiek

Door het gebied lopen twee spoorlijnen: de spoorlijn Woerden-Leiden en de spoorlijn Woerden-Gouda. Bodegraven heeft een NS-station. Vanuit de trein kijk je uit over de polders. Deze trajecten worden door de provincie benoemd als OV-panorama; hoogwaardige trajecten waarop een landschap dat typisch is voor Zuid-Holland zichtbaar en beleefbaar is.

Ontwikkelingen

Verdubbeling van het spoor tussen Alphen aan den Rijn en Woerden.

Richtpunten bij de kwaliteitskaart

- Ontwikkelingen in stad en land houden rekening met het zicht vanuit de trein op de omgeving.
- Ontwikkelingen in stationsgebieden dragen bij aan de versterking van de (hoog)stedelijke kwaliteit ter plaatse.
- Ontwikkelingen binnen OV-panorama's dragen zorg voor behoud of verbetering van de bestaande kwaliteiten (waaronder openheid) en het zicht vanuit de trein op het omringende landschap.

Spoor

In het gebied liggen twee spoorlijnen: de hoofdverbinding tussen Utrecht en Den Haag/Rotterdam en daarnaast de regionale verbinding tussen Utrecht en Leiden. Over de het grootste deel liggen de spoorlijnen autonoom in het veenweidelandschap min of meer haaks op de hoofdverkeeringsrichting. Tussen Bodegraven en Alphen ligt het spoor langs de N11 op de overgang van de oeverwal en het veenweidelandschap. De overgangen zijn overwegend gelijkvloers en beveiligd.

Aanvullende ambities

- Streven naar een kale functionele vormgeving van de spoorlijn met een minimale ruimtelijke impact op het landschap.
- Het deel waar spoor en N11 parallel lopen als één samenhangende zone ontwerpen.
- Bereikbaarheid aan weerskanten van het spoor handhaven of verbeteren bij verdubbeling van het spoor.

Spoor door veenweide

Stations(-omgeving)

Ondanks dat er twee spoorlijnen door het gebied lopen, is er slechts een station binnen het plangebied. Het station in het centrum van Bodegraven is belangrijk voor de plaats zelf en voor de aangrenzende Oude Rijn-zone. Vanuit hier vertrekken bussen in de regio. Het landelijke gebied maakt meer gebruik van de stations vlak buiten Gouwe Wiericke, zoals de stations in Gouda, Woerden en Boskoop. Vooral Gouda-Goverwelle is een belangrijk station voor recreanten van de Reeuwijkse plassen en heel geschikt als begin- en eindpunt voor wandelingen, omdat het aan de stadsrand ligt.

Aanvullende ambities

- Beter benutten van de goede bereikbaarheid van het centrum van Bodegraven, ontwikkelen van OV-knooppunt
- De stations kunnen worden ontwikkeld als recreatieve transferia, van waaruit men wandeltochten kan maken, of waar men over kan stappen op de fiets.
- De ruimtelijke kwaliteit van het stationsgebied past bij de aard en omvang van het station, de stedelijke omgeving en haar ligging in het netwerk.

Stationsplein Bodegraven

OV-panorama

De OV-panorama's zorgen voor de mogelijkheid voor de reiziger om de weidsheid van het veenweidelandschap te ervaren. De spoorlijnen die Gouwe Wiericke doorsnijden bieden over een grote lengte zicht op de open veenpolders. Door beplanting en geluidschermen tussen het spoor en de N11 wordt het zicht op sommige plekken onderbroken.

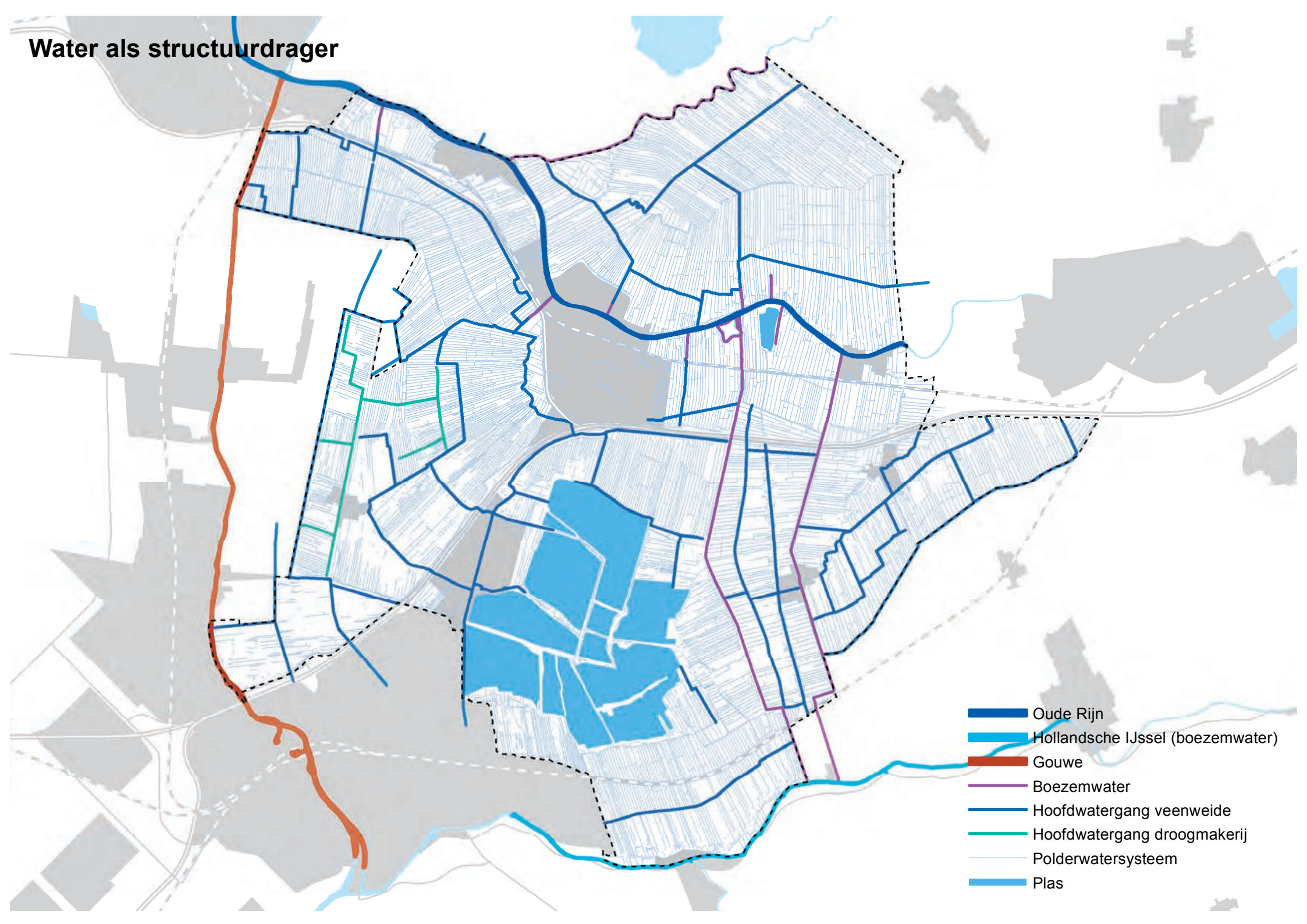
Aanvullende ambities

- Specifieke aandacht voor de visuele relatie tussen spoor en landschappelijke omgeving geldt in de openbaar vervoerpanorama's. Dit betekent dat ontwikkelingen rekening houden met het zicht vanuit de trein op de omgeving.
- Zicht op veenweidelandschap vanuit de trein handhaven/versterken, door zichtlijnen vrij te houden van opgaande beplanting.

OV-panorama over Polder Lange Weide bij de Enkele Wiericke

Water als structuurdrager

- Oude Rijn
- Hollandsche IJssel (boezemwater)
- Gouwe
- Boezemwater
- Hoofdwatergang veenweide
- Hoofdwatergang droogmakerij
- Polderwatersysteem
- Plas

Water als structuurdrager

Karakteristiek

De hoofddraggers van het waterstelsel zijn de Oude Rijn in het noorden en de Hollandsche IJssel in het zuiden. De Oude Rijn vormt met z'n hoger gelegen oeverwallen een doorsnijding van het laag liggende veenweidegebied. De rivieren hebben van oudsher een belangrijke transportfunctie.

Binnen de polders ligt een ingenieus stelsel van boezemwater en de lager liggende waterstelsels van de polders en droogmakerijen. Aan het waterpatroon zitten elementen gekoppeld als molens, gemalen, stuwen en sluisen. Delen van het watersysteem, zoals de Enkele en Dubbele Wiericke, vormen onderdelen van de Oude Hollandse Waterlinie. Het waterbeheer van Gouwe Wiericke is verdeeld over twee instanties. Het oostelijke deel valt onder het Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden. Het westelijke deel valt onder het Hoogheemraadschap Rijnland. De grens tussen beiden ligt bij de Enkele Wiericke.

Onderdelen van het watersysteem zijn het boezemwater, de plassen, de hoofdwatertangen in de veenweidepolders (sloten) en de hoofdwatertangen in de droogmakerijen (tochten).

Ontwikkelingen

Voor het watersysteem zijn verschillende ontwikkelingen relevant, zowel ter verbetering van de waterkwaliteit als kwantiteit.

Voor verbetering van de waterkwaliteit worden in het gehele gebied maatregelen genomen in het kader van Europese Kaderrichtlijn, waaronder de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Daarnaast zijn er plannen voor specifieke gebieden: het opstellen van het Watergebiedsplan Bodegraven-Noord door het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en zonerings- en maatregelen voor verbetering waterkwaliteit Reeuwijkse Plassen door het Hoogheemraadschap van Rijnland.

Voor de waterkwantiteit spelen waterberging in nieuwe natuurgebieden in natte perioden (door het opzetten van het polderpeil), en de aanvoer van zoet water vanuit de Oude Rijn in droge tijden.

Tot slot ligt er een opgave voor de versterking van kades.

Richtpunten bij de kwaliteitskaart

- Ontwikkelingen houden rekening met hun invloed op het watersysteem als geheel en dragen bij aan een duurzame en zo eenvoudig mogelijke werking van dit systeem.
- Ontwikkelingen versterken de samenhang en continuïteit in het watersysteem als dragende ecologische en recreatieve structuur van Zuid-Holland. Ruimte voor natuurlijke dynamiek is hierbij een uitgangspunt.
- Ontwikkelingen dragen bij aan het verbeteren van de zichtbaarheid en toegankelijkheid van het oppervlaktewater.

Oude Rijn

Zie 'Onderscheidend rivierengebied' (pag. 38)

Hollandsche IJssel (boezemwater)

Zie 'Onderscheidend rivierengebied' (pag. 39)

Gouwe

De Gouwe is een historische vaarweg en verbindt de Hollandsche IJssel met de Oude Rijn. Het zuidelijke deel was oorspronkelijk een oude veenstroom, het noordelijke deel naar de Oude Rijn is gegraven. Over de hele lengte ligt de N207 op de oostelijke kade van de Gouwe. Twee kleine delen van de Gouwe vormen de grens van Gouwe Wiericke. In het zuidelijke deel vormt de Gouwe de rand tussen het meer verdichte gebied van Waddinxveen en de open veenweide van Polder Bloemendaal. Het noordelijke deel van de Gouwe snijdt door open veenweidegebied. Deze zone is een belangrijke verbinding tus-

sen de open veenweidelandschappen ten oosten en westen van het verdichte sierteeltgebied rond Boskoop en de verdichte strook langs de Oude Rijn.

Aanvullende ambities

- Behouden en vergroten van het zicht op de Gouwe door het toegankelijk maken van de oevers voor langzaamverkeer en wandelaars, behouden van loskaden en het stimuleren van pleisterplaatsen.
- Noordelijke deel: handhaven en versterken van de vrije ligging in het open veenweidegebied.
- Handhaven karakteristieke profiel van de Gouwe bij Waddinxveen: een 'harde' kant waarbij de bebouwing met de voorkant vlak langs het oever staat; en een 'groene' kant met de boerderijen achter de dijkvoet.
- Zie ook Kanaaldijklint (pag. 77)

Gouwe

Boezemwater

Het boezemwater is een belangrijke structuurdrager in het polderlandschap. Het boezemwater en de bijbehorende kades liggen hoger dan de polders. Van oudsher zijn hieraan de eerste lintnederzettingen ontstaan. Gekanaliseerde rivieren, voormalige veenstroompjes en gegraven boezemvaarten vormen het boezemwaterstelsel in Gouwe Wiericke; zie Oude Rijn (pag. 38), Hollandsche IJssel (pag. 39) en Gouwe (pag. 54).

In het gebied liggen verder de boezemwateren Meije en de Enkele en Dubbele Wiericke. De Meije is een kronkelig, voormalig veenstroompje begeleid door een dicht bebouwingslint. Alleen het laatste stuk, de verbinding met de Oude Rijn, is gegraven. Hier loopt de Meije recht door open landschap. Enkele en Dubbele Wiericke zijn twee in de veertiende eeuw gegraven boezemvaarten die de Oude Rijn met de Hollandsche IJssel verbinden. De boezemvaarten zijn van belang voor de waterhuishouding en waren onderdeel van de Oude Hollandse Waterlinie (zie pag. 101). In tegenstelling tot de Meije ligt er nauwelijks bebouwing langs de Wierickes.

Langs de Oude Rijn liggen, haaks op de rivier, een aantal voormalige molenwatergangen. Zij maken de waterhuishoudkundige geschiedenis van het gebied zichtbaar.

Aanvullende ambities

- Behouden en versterken van een zichtbare, toegankelijke en beleefbare waterstructuur als eenheid en identiteitsdrager van het gebied.
- Behouden en versterken van de rol van het boezemwater en de boezemkades in het recreatieve netwerk.
- Enkele en Dubbele Wiericke: behouden en versterken van de samenhang tussen de boezemvaarten met kades en de Oukoopse wipmolen.
- Enkele en Dubbele Wiericke: behouden van het profiel en de hoogte van de kades.
- Behoud van de voormalige molengangen en al zijn onderdelen: watergang, kades, (restanten van) molens.
- Aanleg van natuurvriendelijke oevers houdt rekening met het historische profiel.

Enkele Wiericke

Hoofdwaterringang veenweide

De hoofdwaterringangen zijn de belangrijkste ontwateringslijnen binnen de veenweidepolders. Deze sloten en weteringen liggen op polderniveau en zijn gekoppeld aan een fijnmazig systeem van kavelslootjes. Vanuit deze hoofdwaterringangen wordt water via gemalen naar het boezemwater gepompt. Het water staat dicht op het maaiveld en het geeft de polders een waterrijk karakter. De Breevaart is een belangrijke waterringang die vroeger Gouda en Bodegraven verbond en waarmee het peil van de plassen wordt beheerd. Ook de (voormalige) veenstromen de Horntak, Oude Bodegraven, Wonne, Oude Kerver en de ringvaart rond de droogmakerijen zijn hoofdwaterringangen op polderniveau.

Aanvullende ambities

- Behouden van het fijnmazige karakter binnen de polder van lange smalle kavels met kavelsloten.
- Voormalige veenstromen behouden hun kronkelende loop in tegenstelling tot de rechte lijnen van de gegraven poldersloten.
- Natuurontwikkeling in de vorm van natuurvriendelijke oevers langs de hoofdwaterringangen.

Hoofdwaterringang in de Noordzijdepolder

Tocht droogmakerij

Zie 'Droogmakerij als herkenbare eenheid' (pag. 33)

Polderwatersysteem veenweide

De veenweidepolders zijn een waterrijk gebied met smalle lange kavels en brede sloten. Het waterpeil staat vlak onder het maaiveld. Op onregelmatige afstanden worden de sloten onderbroken door dammen ten behoeve van de bereikbaarheid van de kavels. Door kleinschalige turfwinning in het verleden zijn verbrede sloten en veenputten ontstaan.

Aanvullende ambities

- Lengtesloten zijn beeldbepalend, deze sloten handhaven en de zichtbaarheid zoveel mogelijk versterken.
- Dammen in de sloten zijn ondergeschikt aan de lengterichting van de kavel.
- Koesteren van restanten van veenstromen en veenputten als historische landschapselementen.
- Bij ruimtelijke ontwikkelingen voldoende ruimte voor waterberging, in vorm van (verbrede) waterringangen.

Tocht in Polder Middelburg

Plas

De Reeuwijkse Plassen zijn beeldbepalend voor het gebied en hebben een belangrijke recreatieve, ecologische en waterbergingsfunctie. De plassen zijn een regionale trekpleister voor recreatie in en rondom het water. Aan de westrand worden de plassen begrensd door het stedelijke gebied van Gouda-Reeuwijk en de recreatiegebieden Reeuwijkse en Goudse Hout. Grote delen van de oevers zijn bebouwd en er zijn tal van recreatieve voorzieningen te vinden. Het zicht op de plassen is slecht door bebouwing en beplanting in particuliere eigendommen. Naar het oosten gaat het plassengebied geleidelijk over in de veenweidepolders.

De dertien plassen zijn het eindstadium van de grootschalige turfwinning die vanaf de zeventiende eeuw plaats had. De poldergrenzen van de Middeleeuwse cope-ontginningen zijn herkenbaar als bij de vervening gespaard gebleven kades om de rechthoekige plassen. Het vroegere verkavelingspatroon is nog steeds herkenbaar in de eigendomssituatie van de plassen. De kades zijn aantrekkelijke woon- en recreatiemilieus. De meest noordelijke plas werd eind 19e eeuw drooggemalen maar is in de jaren '70 van de vorige eeuw weer afgegraven ten behoeve van zandwinning.

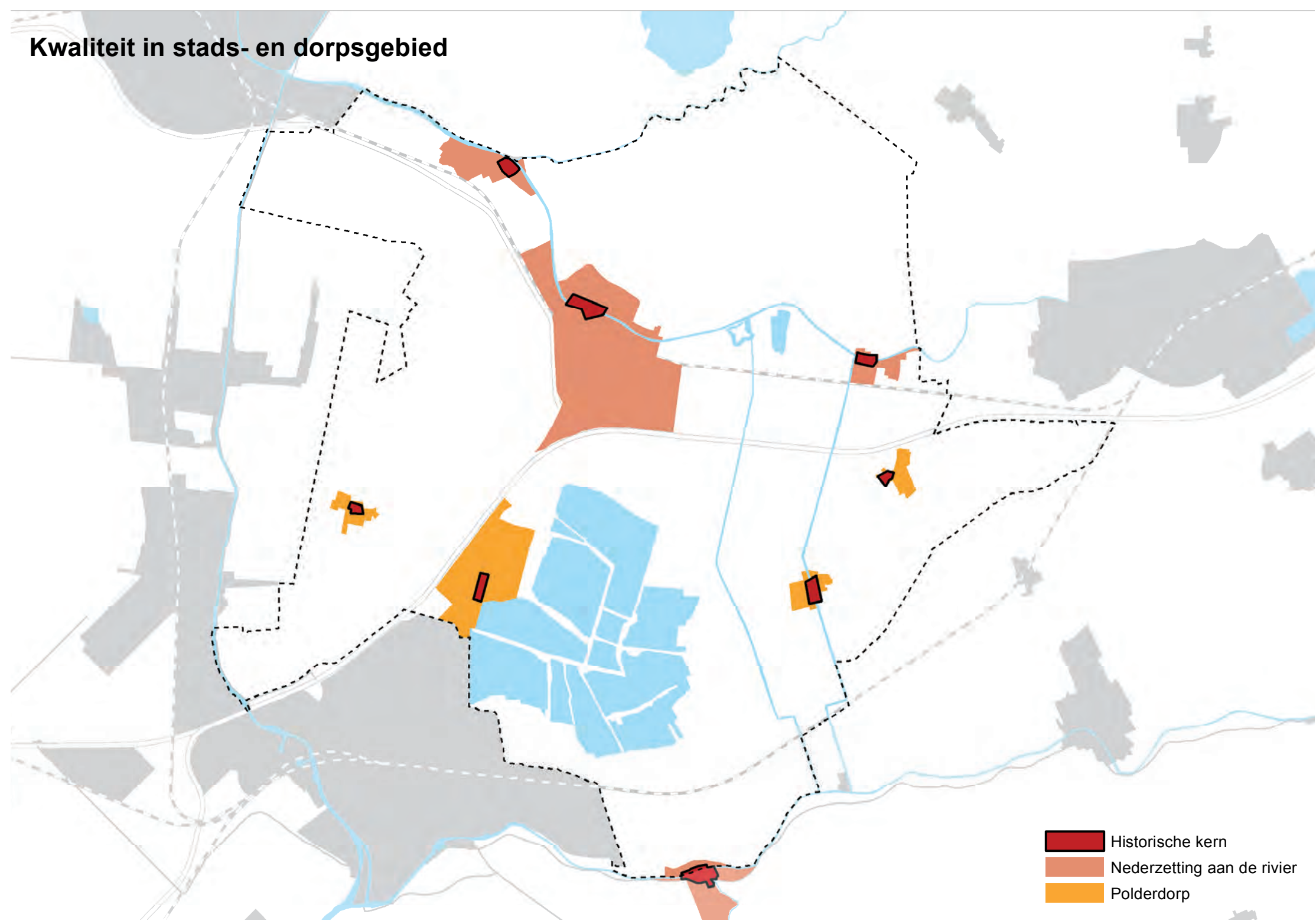
Aanvullende ambities

- Beleefbaarheid van het water versterken, door de zichtbaarheid en toegankelijk van de plassen en de oevers te verbeteren.
- Versterken van de ecologische waarden en de beleefbaarheid van de natuur binnen de ecologische draagkracht.
- Recreatiedruk reguleren door een recreatieve zonering van het plassengebied: recreatietransferium bij het Reeuwijkse Hout, intensieve recreatie op en rond de plassen Elfhoeven en 's Gravenbroek, extensieve vormen van recreatie bij de overige plassen.
- Openbaar toegankelijke plekken aan het water behouden en nieuwe plekken toevoegen binnen de ecologische draagkracht.
- De grillige, cultuurhistorische oeverlijnen van oevers en de kenmerkende landtongen respecteren en versterken.
- Verbeteren waterkwaliteit en versterken watersysteem (Kaderrichtlijn Water).
- Zie ook Veenplaslint pag. 82

Reeuwijkse Plassen

Kwaliteit in stads- en dorpsgebied

Kwaliteit in stads- en dorpsgebied

Karakteristiek

De meeste bebouwing in het gebied is geconcentreerd in de zone langs de Oude Rijn. Verreweg het grootste dorp is Bodegraven. Het dorp ligt aan weerszijden van de Oude Rijn, met in het midden een sluis. Twee veel kleinere dorpen langs de Oude Rijn zijn Zwammerdam in het westen en Nieuwerbrug in het oosten. Langs de Hollandse IJssel is Haastrecht de belangrijkste plaats. Naast de dorpen langs de rivieren zijn verspreid in het veenweidegebied op hoger gelegen kleiruggen en op knooppunten van wegen en waterlopen polderdorpen tot ontwikkeling gekomen. De grootste is Reeuwijk; drie kleinere dorpen zijn: Reeuwijk-Dorp, Driebruggen en Waarder.

Ontwikkelingen

Ontwikkelingen die spelen bij de stads- en dorpsgebieden zijn de aanleg van het Limespark langs de oostrand van Bodegraven en de dorpsuitbreiding van Nieuwerbrug: Wijde Wiericke.

Richtpunten bij de kwaliteitskaart

- Ontwikkelingen dragen bij aan de karakteristieke kenmerken/ identiteit van stad, kern of dorp.
- Hoogteaccenten; (waaronder hoogbouw) vallen zoveel mogelijk samen met centra (zwaartepunten) en interactiemilieus in de stedelijke structuur.
- Daar waar hoogbouw niet samenvalt met “zwaartepunten” in de stedelijke structuur geeft een beeldkwaliteitsparagraaf inzicht in de effecten, invloed en aanvaardbaarheid van hoogbouw op de (wijde) omgeving.
- Ontwikkelingen dragen bij aan versterking van de stedelijke groen- en waterstructuur.
- Een nieuwe uitbreidingswijk bouwt voort op het bestaande stads- en dorpsgebied en versterkt de overgangskwaliteit van de stadsrand (zie stads- en dorpsranden).
- Cultuurhistorisch waardevolle gebouwen en stedenbouwkundige patronen worden behouden door ze waar mogelijk een functie te geven die aansluit bij de behoeften van deze tijd.
- Het eigen karakter van het historisch centrum wordt versterkt.
- Historische centra en kernen blijven ervaarbaar vanuit het omringende gebied.
- Bij bedrijventerreinen krijgt de beeldkwaliteit van de randen, een goede ontsluiting en de samenhang met de omgeving extra aandacht.

Historische kern

Ieder dorp heeft een historische kern aan het oorspronkelijke bebouwingslint. Alleen in Bodegraven en Zwammerdam is het centrum groter dan het oorspronkelijke lint. Het historische centrum van Bodegraven is aan de noordkant van de Oude Rijn ontstaan en ontwikkelde zich in de 19-de eeuw richting de zuidkant. Rond 1900 is de zone tussen de Oude Rijn en de spoorlijn bebouwd.

Het historisch centrum van Waarder ligt op een smalle kleirug open in het veenweidelandschap, de latere uitbreidingswijken liggen los van de historische kern.

Aanvullende ambities

- Behoud en versterking van de kenmerkende kwaliteiten van het historische centrum en het lint waaraan het centrum ligt; transformaties respecteren schaal en structuur.
- Bij nieuwe ontwikkelingen blijft de historische lintstructuur intact.
- De vrije ligging van het historische centrum van Waarder in de polder behouden.

Historisch centrum Bodegraven

Nederzetting aan de rivier

De dorpen langs de Oude Rijn en Haastrecht aan de Hollandsche IJssel zijn ontstaan als een 'verdikking' van het dijklint bij een brug over de rivier. De dorpen zijn op de rivier georiënteerd met het centrum aan weerskanten van het water. De nieuwe woonwijken van Bodegraven of Nieuwerbrug liggen op afstand van de oeverwal. Bodegraven maakte de sprong over de spoorlijn en breidde uit richting de A12. Ook aan de noordzijde zijn nieuwe woonwijken toegevoegd. De grote uitbreidingswijken uit de jaren 1950-1980 zijn in zichzelf gekeerd en relatief 'los' van de ondergronden; recente uitbreidingen - zoals in Bodegraven-Oost of Nieuwerbrug - volgen de landschappelijke patronen van de veenweide.

Nederzetting aan de rivier Zwammerdam

Aanvullende ambities

- De oriëntatie van het dorpscentrum op de rivier bewaren en versterken. Centrumfuncties krijgen bij voorkeur hier een plek.
- Het contrast tussen (historische) bebouwing langs de dijk en nieuwe woonwijken in de veenweide behouden.
- Nieuwe ontwikkelingen behouden of versterken het contrast tussen oeverwal en veenweide.
- Zie ook Rivierdijklint (ingesloten) pag. 75.

Polderdorp Reeuwijk-Brug

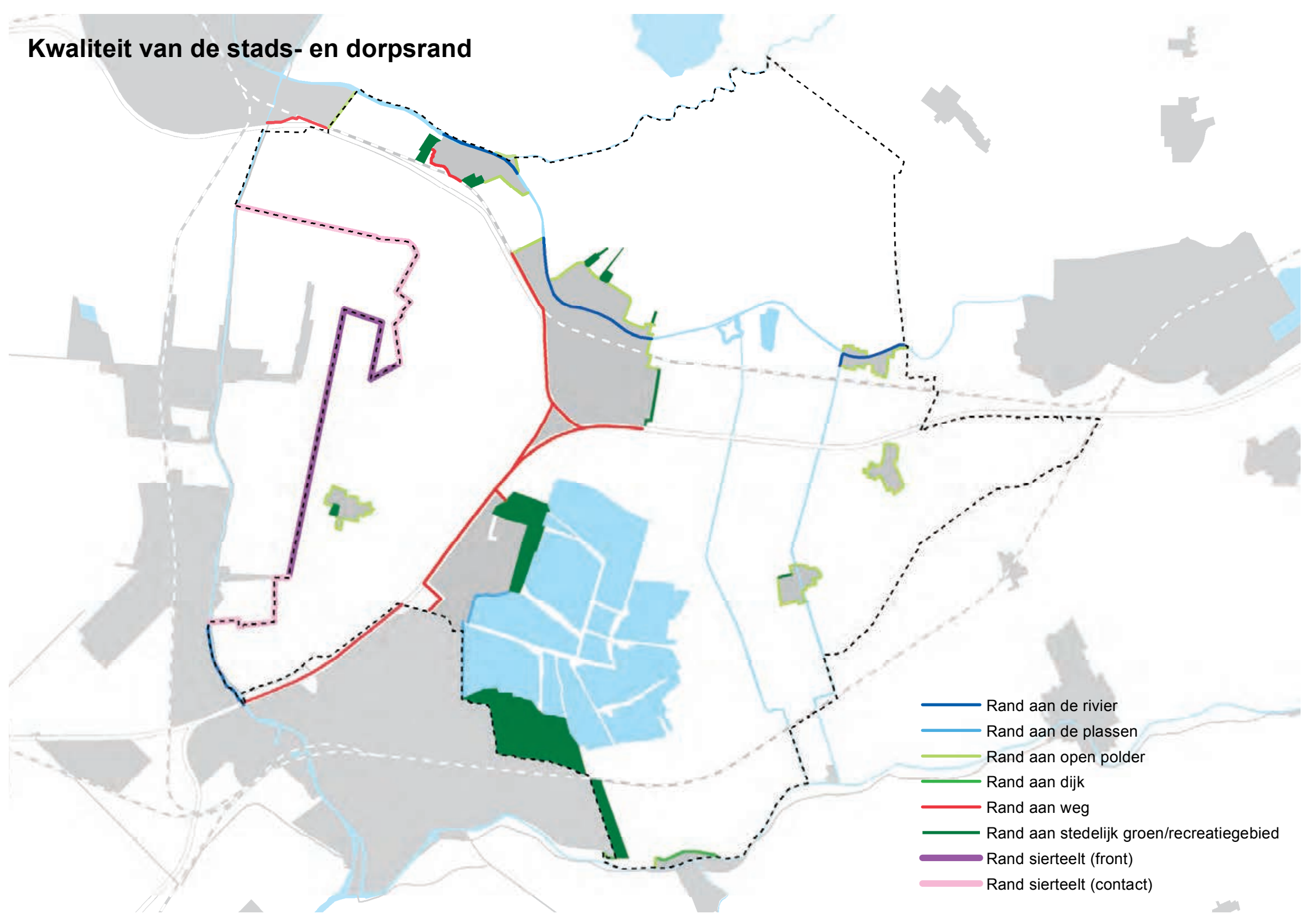
Polderdorp

De dorpen Waarder en Driebruggen zijn ontstaan op de smalle, hoger gelegen kleiruggen langs het voormalige veenstroompje Oude Kever. De dorpen Reeuwijk-Brug en Reeuwijk-Dorp zijn ontstaan als linten langs ontginningsassen, waarbij de dorpen verder zijn uitgebreid. Reeuwijk-Brug is sterk bepaald door de ligging op het snijpunt van ontginningsas en Breevaart. De aanleg van een tolweg over de brug was belangrijk in de ontwikkeling van Reeuwijk-Brug als centrumplaats in deze voormalige gemeente. De oorspronkelijke linten zijn nog goed als doorgaande lijnen herkenbaar en verbinden dorp en landschap. Ook binnen de latere uitbreiding zijn de oorspronkelijke landschappelijke patronen, zoals de verkaveling, overwegend goed herkenbaar.

Aanvullende ambities

- De vrije ligging van het historische centrum Waarder behouden; nieuwe woonwijken liggen los van de kern.
- Reeuwijk-Brug en Reeuwijk-Dorp: de karakteristiek van het lint als centrum van het dorp blijft behouden en wordt versterkt. Het centrum fungeert als concentratiepunt voor routes en voorzieningen.
- De continuïteit van het lint binnen en buiten het dorp wordt bewaard.
- Nieuwe uitbreidingen liggen achter het lint, de landschappelijke patronen vormen de basis voor de uitbreiding.

Kwaliteit van de stads- en dorpsrand

Kwaliteit van de stads- en dorpsrand

Karakteristiek

In Gouwe Wiericke hebben de overgangszones tussen bebouwd en onbebouwd overwegend een informeel karakter. Langs de rivieren liggen op een aantal plekken gebouwen met de voorkant naar het water. Zij vormen een front maar in verreweg de meeste gevallen zijn, samenhangend met de bedrijvigheid langs het water, de achterkanten naar het water gekeerd. Langs de Oude Rijn zijn bebouwing en water nauw met elkaar verweven door haventjes en aanlegplekken. Ook bij de bebouwingsranden van de polderdorpen is in veel gevallen sprake van zachte randen waarin achtertuinen aan het landschap grenzen. De scherpste randen in het gebied worden door de hoofdinfrastructuur gevormd. Langs het westelijke deel van de A12 zorgt het vele begeleidende groen voor een duidelijke begrenzing van het open poldergebied. De randen van het sierteeltgebied van Boskoop zijn vanwege de dichte opzet ook als randen van een bebouwd gebied aangemerkt.

Ontwikkelingen

Zie Stads- en dorpsgebied pag. 59

Richtpunt bij de kwaliteitskaart

- Ontwikkelingen aan de stads- of dorpsrand dragen bij aan het realiseren van een rand met passende overgangskwaliteit (front, contact of overlap).

Rand aan de rivier

De dorpen langs de Oude Rijn, de Hollandsche IJssel en de Gouwe liggen overwegend aan weerskanten van de rivier. Binnen het bebouwde gebied vormt de rivier een heldere landschappelijke grens. Langs de Oude Rijn liggen vaak achtertuinen aan het water, de bebouwing is georiënteerd op de weg erachter. De bebouwing van Wadinxveen en Haastrecht heeft een duidelijk front naar de rivier.

Aanvullende ambities

- Koesteren van de gevarieerde, overwegend kleinschalige bebouwing langs de rivieren.
- Kleinschalige openbare plekken aan de rivier inrichten als verblijfsplek.
- Het beleefbaar maken van de rivieren in het stedelijke gebied door de toegankelijkheid van de oever te vergroten. Bijvoorbeeld het jaagpad langs de Oude Rijn.
- Zie ook Rivierdijklint ingesloten (Oude Rijn) pag. 75 en Kanaaldijklint (Gouwe) pag. 77.

Rand aan de Oude Rijn in Bodegraven

Rand aan de plassen

De rand van het dorp Reeuwijk aan de plassen heeft twee verschillende karakteristieken: De rand aan de plas Elfhoeven wordt gevormd door de N459 en de Breevaart, de eigenlijke plas ligt gescheiden van de vaart achter de kade. Ter hoogte van de brug zijn Breevaart en plas met elkaar verbonden. De oevers zijn openbaar toegankelijk en op de beplante kade loopt een recreatieve route.

De rand langs de plas 's-Gravenbroek heeft een ander karakter, omdat de oevers in particulier eigendom zijn. Aan de westoever liggen veel aanmeersteigers en botenverhuurbedrijven met veel doorzichten naar het water. Aan de noordkant is de rand dicht bebouwd met nauwelijks zicht op de plas.

Rand aan de plassen bij Reeuwijk-Brug

Aanvullende ambities

- Uitzicht vanaf de bebouwingsrand naar de plassen handhaven, doorzichten in de beplanting op de kade handhaven
- Handhaven en versterken van doorzichten op de plas tussen de bebouwing.
- Openbare routes langs de oever handhaven, de inrichting sluit aan bij de plassen en niet bij de parallel lopende N459.
- Voldoende openbare aanmeerplaatsen langs de randen.

Rand aan open polder

De bebouwing ligt overwegend met de 'achterkant' naar het landschap. De achterkant van de erven en tuinen vormt een groene rand richting het veenweidelandschap of droogmakerij. Bij oude (agrarische) bebouwing is deze rand rafelig, bij nieuwe uitbreidingen min of meer recht. Door nieuwe ontwikkelingen kan de rand verschuiven. Landschappelijke patronen zoals poldersloten lopen vaak door in de bebouwing. Vanuit de polder vormt het dorp een groen silhouet met de kerktoren als herkenningspunt.

Waarder: Rand aan open polder

Aanvullende ambities

- Randen vormen een zachte, groene - en in de veenweide - waterrijke overgang naar het landschap.
- Behouden en versterken van de visuele en functionele verweving van dorpsrand met de polder, bijvoorbeeld door toegankelijke kades door de veenweide naar het dorp.
- Landschappelijke patronen, zoals watergangen, kades of rijen knotwilgen zorgen voor verweving van bebouwing en landschap.
- Zichtlijnen vanuit het dorp naar het landschap langs landschappelijke structuren zoals sloten handhaven.

Rand gevormd door dijk

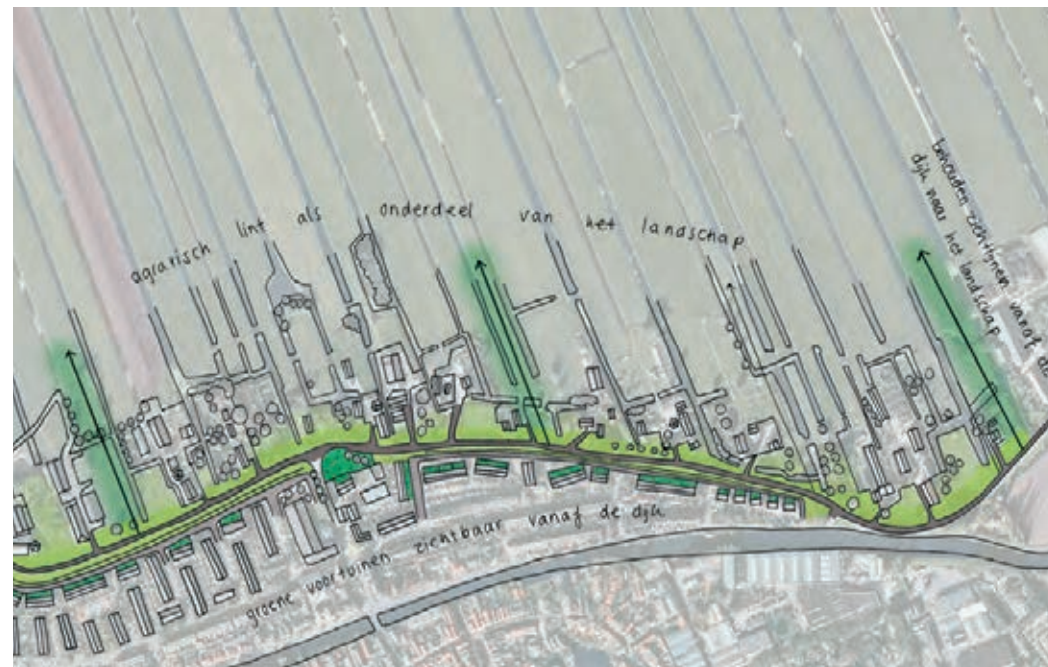
De dijk van de Hollandsche IJssel vormt een heldere landschappelijke grens voor de rand van Haastrecht. De uitbreidingswijken van Haastrecht liggen buitendijks, met de voorkant van de bebouwing naar de dijk. Binnendijks loopt de agrarische lintbebouwing van het dijklint, laaggelegen in de veenweidepolder, door.

Aanvullende ambities

- De rand van de dorpsuitbreiding ligt aan de voet van de dijk, de dijk zelf en de lintbebouwing maken onderdeel uit van het omringende landschap.
- De bebouwingsrand vormt een groen en aantrekkelijk gezicht vanaf de dijk; geen 'verrommeling' of verdichting in de zone tussen bebouwing en dijk.

Noordrand van Haastrecht achter de dijk

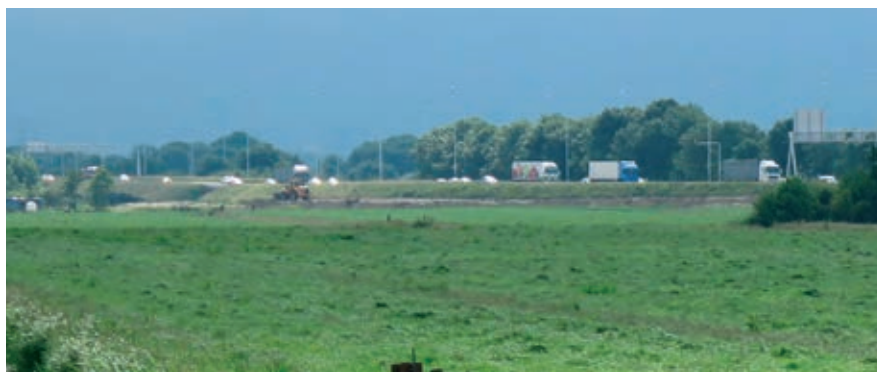

Rand gevormd door hoofdinfrastructuur

De A12 en de N11 (deels gecombineerd met het spoor) vormen grote delen van de randen van Gouda/Reeuwijk respectievelijk Bodegraven. De rand langs de A12 is een groene rand met een parkachtig ingerichte groenstrook. De beplanting vormt een buffer tussen snelweg en woonbebouwing en zorgt voor een heldere, groene begrenzing van het veenweidelandschap. Historische linten zorgen voor landschappelijke routes tussen bebouwing en polder. De randen bij Bodegraven worden gedomineerd door zichtlocaties van de aangrenzende bedrijventerrein. Opgaande beplanting is slechts spaarzaam aanwezig zodat vanuit de polder een harde rand van functionele bebouwing zichtbaar is. De plekken waar je over kunt steken om het landschap in te fietsen of te wandelen zijn beperkt.

Rand bedrijventerrein aan de A11

De A12 vormt de grens tussen Reeuwijk-Brug en open veenweide

Aanvullende ambities

- De groene schil rond het bebouwde gebied versterken, waardoor op afstand vanuit de polder de rand aantrekkelijk is.
- Behoud van doorzichten vanuit de stadsrand naar het landschap.
- Tussen weg en bebouwing bij voorkeur werken met 'zachte' geluidswerende middelen als grondwallen en groenstroken, in plaats van 'harde' geluidsschermen.
- Barrière effect van de weg verminderen door aantrekkelijke langzaamverkeersroutes te maken die de weg overbruggen.

Rand aan stedelijk groen/recreatiegebied

Deze randen worden gekenmerkt door een geleidelijke overgang tussen bebouwd gebied en landschap. Het grensgebied wordt gevormd door een mix van recreatiegebieden, sportvelden, volkstuinten en andere stadsrandfuncties. De inrichting van het gebied is zeer groen, vaak met hoog opgaande beplanting in de vorm van (broek)bossen. Het oorspronkelijke verkavelingspatroon is overwegend intact gehouden. De nieuwe bebouwing aan de oostrand van Bodegraven wordt begrensd door de nieuw aangelegde parkzone, het Limespark.

Rand aan het Goudse Hout

Aanvullende ambities

- Ontwikkelingen worden geïntegreerd ontworpen en sluiten zo veel mogelijk aan bij de ruimtelijke kwaliteit van het aangrenzende (veenweide)landschap.
- De groenzones aan de rand staan niet op zichzelf maar zijn georiënteerd op stad én landschap.
- Toegankelijkheid van het landschap vergroten door recreatieve routes vanuit de woongebieden via de groenzones door te trekken naar het landschap.

Goudse Hout: oorspronkelijk patroon van kleine kavels ingericht als recreatiegebied. Recreatieve routes sluiten aan op de aangrenzende wijken.

Rand sierteelt (front)

De overgang van het besloten sierteeltgebied naar de open droogmakerij wordt gekenmerkt door een fors hoogteverschil. De rand kent een karakteristieke half open lintbebouwing.

De rand van het sierteeltgebied vanuit polder Middelburg

Aanvullende ambities

- Zichtbaar houden van het karakteristieke hoogteverschil en grondgebruik tussen de bovenlanden en de laaggelegen droogmakerijen.
- Behouden van het huidige verschil in landschappelijke kwaliteiten tussen droogmakerij en sierteeltveenlandschap.
- Geen verdere sierteelt in de droogmakerij, ook niet op de flauwe taluds van de kaden.
- Behoud halfopen lintbebouwing op de rand. Geen verdere verdichting.

Rand sierteelt (contact)

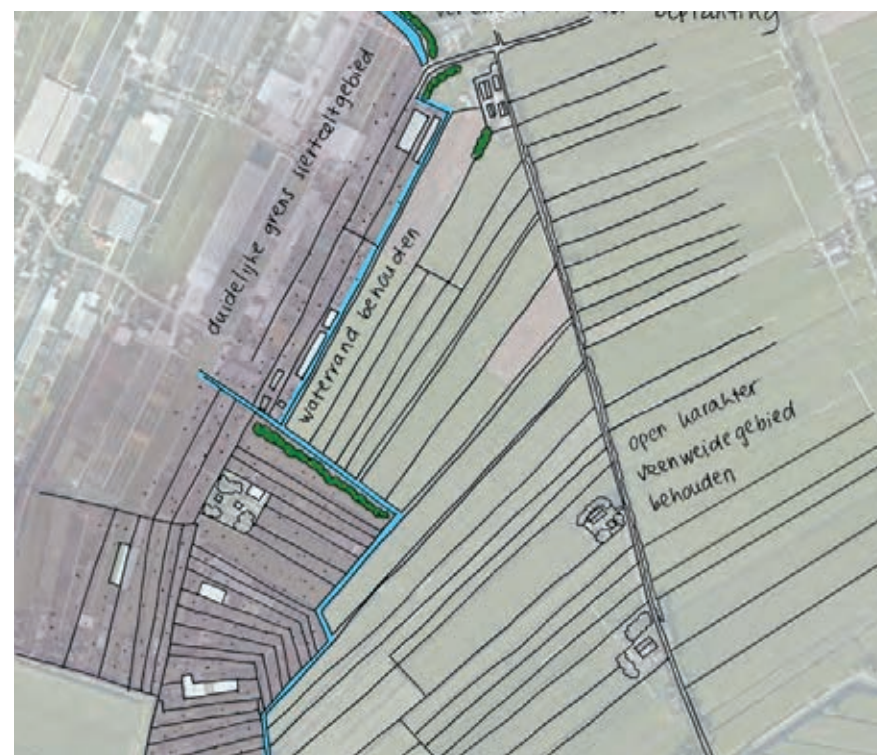
Het verschil in openheid tussen het sierteeltgebied en het omliggende veenweidelandschap is groot. De grens van het sierteeltgebied is planologisch bepaald. Daar waar deze contour samenvalt met een landschappelijke grens, zoals een kade of wetering, is de overgang naar het omliggende landschap helder en duidelijk waarneembaar. Er zijn ook plotselinge overgangen zonder landschappelijke aanleiding. Overgangszones met beplanting en water verzachten daarbij de overgang naar het open weidegebied.

Aanvullende ambities

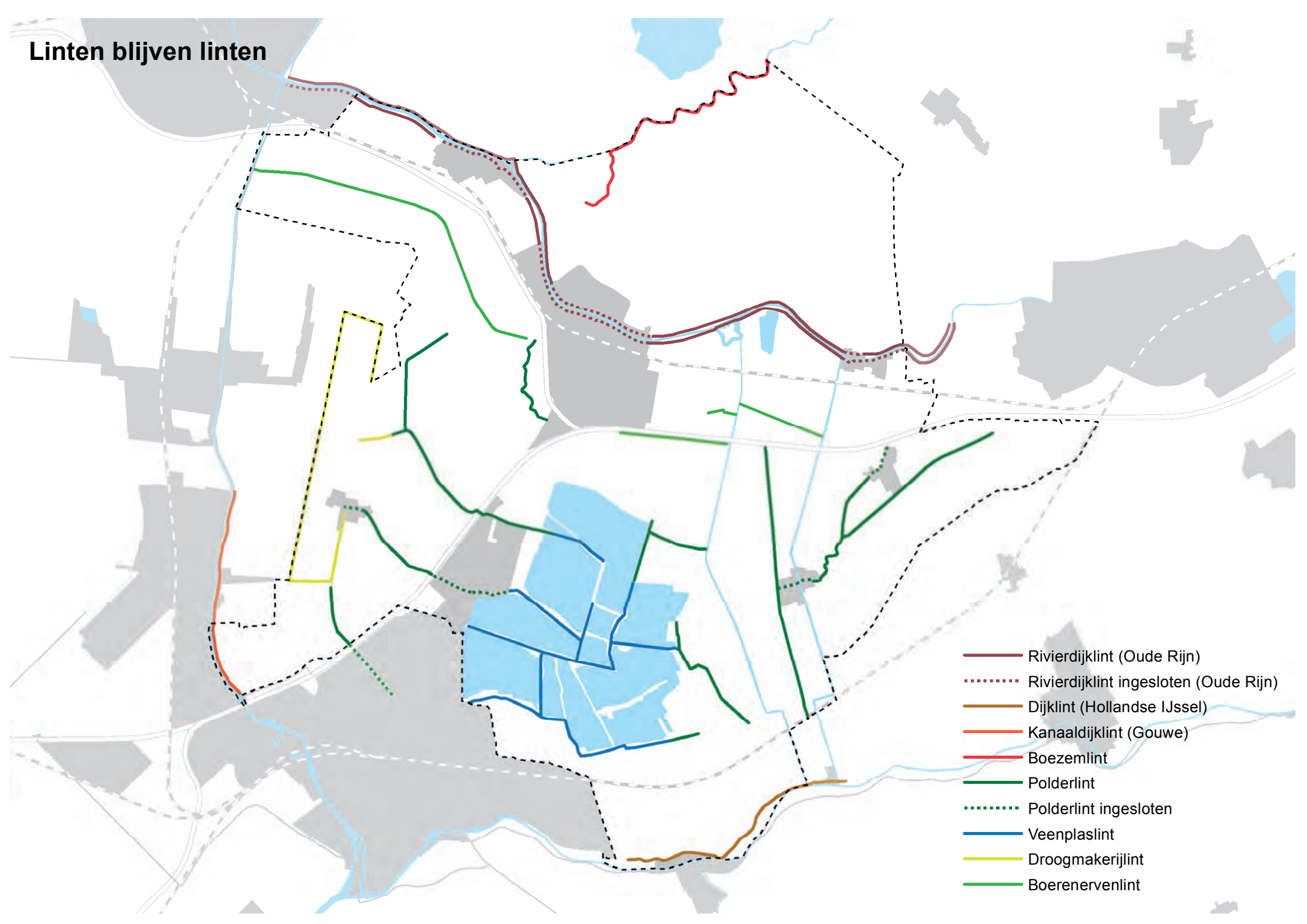
- Onderscheid tussen het besloten sierteeltgebied en omliggend open veenweidegebied behouden en versterken.
- Behouden en versterken van de duidelijke grens tussen sierteelt en omliggende landschap, door behoud van de waterrand en het open karakter van het landschap buiten de sierteelt.
- Verzachten harde overgangen door aanleg van beplanting en water, waarbij doorzichten op het open veenweide belangrijk zijn.
- Compleet maken van recreatieve routes langs de randen als onderdeel van het recreatieve netwerk.

De rand van het sierteeltgebied vanuit de Binnenpolder

Linten blijven linten

- Rivierdijklint (Oude Rijn)
- Rivierdijklint ingesloten (Oude Rijn)
- Dijklint (Hollandse IJssel)
- Kanaaldijklint (Gouwe)
- Boezemlint
- Polderlint
- Polderlint ingesloten
- Veenplaslint
- Droogmakerijlint
- Boerenervenlint

Linten blijven linten

Karakteristiek

Gouwe Wiericke heeft een grote verscheidenheid aan bebouwingslinten. Hoofdindeling zijn de linten langs de rivieren en de linten in de polders. Langs de rivieren liggen de linten verhoogd op de oeverwalen of op de dijken. De dijklinten zijn brede en dicht bebouwde linten aan weerskanten van de Oude Rijn en de asymmetrische linten met een los bebouwingspatroon langs de Gouwe en Hollandsche IJssel. De linten in de polder liggen op het maaiveld of iets verhoogd langs een kade. Bij de polderlinten is er een onderscheid te maken tussen het lint van de droogmakerijen en de linten van de veenpolders. Binnen de linten van de veenpolders bestaat, afhankelijk van de ondergrond en de landschappelijke context, een grote variatie in de ruimtelijke opbouw, daarom zijn deze verder onderverdeeld.

Ontwikkelingen

In de linten spelen verschillende ontwikkelingen: aan een kant gaat het om intensivering en schaalvergroting van goedlopende (agrarische) bedrijven, aan de andere kant om leegstand van bebouwing in slecht bereikbare gebieden zoals Polder Oukoop en Polder Sluipwijk. Vooral in polder Bloemendaal vindt nieuwbouw in de linten plaats (onder andere bij het saneren van glasopstanden in het kader van de voormalige Ruimte-voor-ruimte-regeling).

Richtpunten bij de kwaliteitskaart

- Linten blijven linten als onderscheidende bebouwingsvorm in het gebied.
- Linten behouden hun lineaire karakter, waarbij de achterzijde van de bebouwing een direct contact met het landschap heeft en de voorzijde aan de openbare weg of waterloop grenst.
- Bij nieuwe ontwikkelingen zijn de huidige korrel, profiel, transparantie en respect voor historische gaafheid van een lint richtinggevend.
- Bij grootschalige ontwikkelingen blijft het lint herkenbaar als bebouwingsvorm. Dit betekent dat op gepaste afstand van het lint gebouwd wordt, waarbij het landschap, het lint en de nieuwe ontwikkeling bepalend zijn voor deze afstand. Het lint behoudt zijn eigen gezicht.

Rivierdijklint (Oude Rijn)

De oeverwallen langs de Oude Rijn behoren tot de eerste permanent bewoonde gebieden van Zuid-Holland. Over de hele lengte van de rivier staat lintbebouwing aan weerskanten. Vroeger trad de rivier regelmatig buiten haar oevers. De oorspronkelijk agrarische bebouwing staat daarom op enige afstand van de rivier, vaak met lange oprijlanen naar de erven. De ligging van de boerderijen geeft de breedte van de draagkrachtige oeverwal aan. Tussen de bebouwing liggen regelmatig vrije kavels en zijn er doorzichten naar het achterliggende veenweidelandschap. In de zone tussen weg en rivier zijn op veel plaatsen burgerwoningen of bedrijven gebouwd. Aan de noordoever staat de bebouwing met de achterkanten naar de rivier en zijn de oevers in particulier eigendom. Het zuidoever is grotendeels openbaar met een jaagpad. De bebouwing staat deels met de voorkant naar de rivier. Op meerdere plekken is de lintbebouwing verdicht en zijn kleine buurtschappen (zoals Weijland of Weijpoort) of dorpen ontstaan.

Aanvullende ambities

- Herkenbaar houden van de ruimtelijke structuur van kavels dwars op de dijk, variërend van haaks tot enigszins onder een hoek.
- In stand houden van het asymmetrische profiel met een duidelijk verschil tussen de kant naar de rivier en de kant naar het open landschap:
 - Rivier kant: verspreide tot dichte burgerbebouwing en deels bedrijvigheid tussen weg en water.
 - Open landschap: ijle tot verspreide bebouwingsstructuur, met overwegend agrarisch karakter, deels op enige afstand van de Oude Rijn.
- Doorzichten tussen water, weg en open landschap en vice versa openhouden.

Rivierdijklint Oude Rijn

Rivierdijklint ingesloten (Oude Rijn)

Het rivierdijklint langs de Oude Rijn is bij Bodegraven, en op kleinere schaal ook bij Zwammerdam en Nieuwerbrug ingesloten door achter liggende bebouwing. Door de (dorps-)uitbreiding is de lintbebouwing afgesneden van het landschap. De oevers van de Oude Rijn zijn dicht bebouwd. Aan de noordkant staat de bebouwing grotendeels aaneengesloten met de achterkant naar het water en verdwijnt de visuele relatie vanaf de weg met het water. Aan de zuidkant loopt het jaagpad grotendeels door in het stedelijk gebied; hier is de oever openbaar en staat de bebouwing met de voorkant naar de rivier.

Aanvullende ambities

- Het rivierdijklint blijft herkenbaar als oorspronkelijke bebouwingsvorm.
- Continuïteit van het rivierdijklint binnen en buiten het dorp beleefbaar houden.
- Ontwikkelingen dragen bij aan de herkenbaarheid van de typerende gestrekte verkaveling haaks op de rivier.
- Bestaande doorzichten vanaf de weg op de rivier handhaven.

Rivierdijklint ingesloten, Rijnkade in Bodegraven

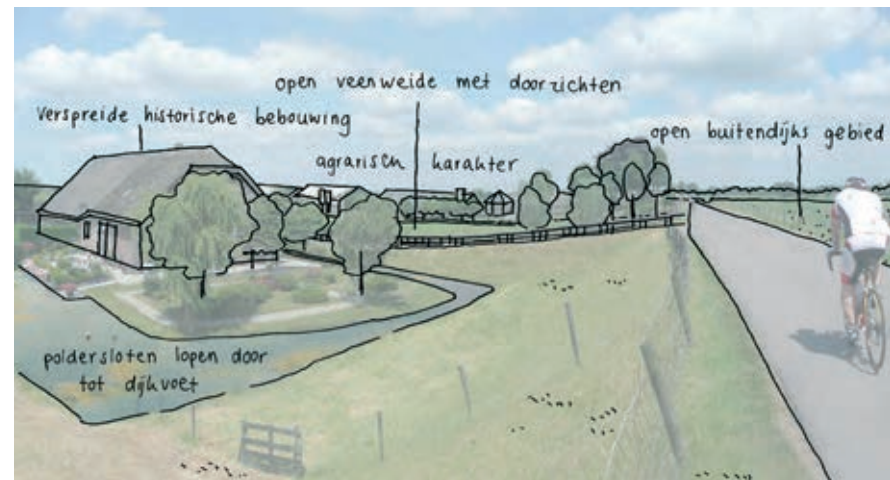
Dijklint (Hollandsche IJssel)

De zone langs de rivieren was het vroegst bebouwde gebied. Van daaruit is het achterliggende land ontgonnen. De ontginningsrichting is haaks op de rivier, de uiterwaarden zijn niet bebouwd. De bebouwingsstructuur is los met regelmatig een vrije kavel tussen de erven. De overwegend agrarische bebouwing staat beneden aan de dijkvoet en op enige afstand van de dijk. Tussen de bebouwing door, langs de poldersloten zijn lange zichtlijnen de veenweide in.

Het dijklint langs de Hollandsche IJssel heeft zijn landschappelijk karakter behouden, er is veel minder verstedelijking dan langs de Oude Rijn. Het verschil tussen het binnendijsks en buitendijsks gebied is duidelijk zichtbaar,

Aanvullende ambities

- Behoud van het asymmetrische profiel met bebouwing binnendijsks.
- Vasthouden aan de losse tot verspreide bebouwingsstructuur van het dijklint.
- Doorzichten over opstreckende verkaveling vanaf de dijk open houden, poldersloten lopen door tot aan de dijkvoet.
- Herkenbaar houden van de ruimtelijke structuur van kavels dwars op de dijk, variërend van haaks tot enigszins onder een hoek.
- Doorzetten van het agrarisch karakter van de bebouwing buiten de dorpskernen.
- Bij nieuwe ontwikkelingen de bestaande kavelopbouw als uitgangspunt nemen: de bebouwing op de kop van de kavels.

Dijklint Hollandsche IJssel ten oosten van Haastrecht

Kanaaldijklint (Gouwe)

De Gouwe vormt de grens tussen het meer verdichte gebied van Waddinxveen en de open veenweide van Polder Bloemendaal. Het lint aan de oostzijde van de Gouwe is asymmetrisch met de weg op de dijk en verspreid staande bebouwing op polderniveau. Het landelijke karakter van de oostkant vormt een contrast met de dichte bebouwing vlak langs het water aan de kant van Waddinxveen. De agrarische bebouwing in Polder Bloemendaal ligt op enige afstand van de dijkvoet. Tussen de bebouwing door, langs de poldersloten zijn lange zichtlijnen het veenweidelandschap in. Door de sanering van glas worden deze doorzichten versterkt.

Aanvullende ambities

- Continueren van de asymmetrie van het lint, met losse tot verspreide bebouwing onder aan de dijkvoet langs de oostoever.
- Herkenbaar houden van de ruimtelijke structuur van kavels dwars op het bebouwingslint.
- Bij nieuwe ontwikkelingen de bestaande kavelopbouw als uitgangspunt nemen: bebouwing op de kop van de kavel.
- Doorzichten naar het achterland openhouden en versterken.
- De bomenrij langs de weg versterkt het asymmetrische karakter van het lint met een stenige en een groene kant. De beplanting handhaven of, als nodig, herplanten.

Kanaaldijklint langs de Gouwe, polder Bloemendaal

Boezemlint (Meije)

Op de oeverwal langs het veenstroompje van de Meije ligt een monumentaal boerderijenlint. De Meije en de smalle weg erlangs kronkelen met veel bochten, terwijl de boerderijen recht op de kavels staan. Daardoor kijkt men steeds vanuit een andere hoek tegen de boerderijen aan en lijkt het lint afwisselend besloten en dan weer met brede doorzichten. De weg ligt op korte afstand van de Meije. In de smalle strook tussen de Meije en de weg staat veel woonbebouwing waardoor het water weinig zichtbaar is. Aan de overkant van de Meije staan enkele grote agrarische bedrijven die met bruggen over de Meije ontsloten worden. Het eerste deel vanaf de Oude Rijn is een voormalige Kerkweg. Door zijn rechte lijn wijkt hij af van het verder kronkelige lint langs de Meije.

De Meije vormde de ontginningsbasis voor de Meijepolder en (in mindere mate) voor de Polder Nieuwkoop. Interessant is het verschil in verkaveling aan weerskanten: regelmatige cope-verkaveling in de Meijepolder en onregelmatige blokverkaveling in Polder Nieuwkoop. Wegens zijn bijzondere en herkenbare ruimtelijke structuur en de gave verschijningsvorm is het lint langs de Meije aangewezen als kroonjuweel.

Aanvullende ambities

- Behoud van de breedte en de opbouw van het profiel: boerderijen langs de weg, kleinschalige woonbebouwing tussen weg en de Meije, grote agrarische bedrijven aan de overkant van de Meije.
- Behoud van de hoogteverschillen in het profiel: weg en woonbebouwing tussen weg en water liggen hoog (op het niveau van het boezemwater), de boerderijen aan weerskanten liggen overwegend op polderniveau.
- Behoud en versterken van de doorzichten op de Meije.
- Koesteren van het groene karakter van het lint, groene erven en knotwilgen langs de weg.
- Openhouden van bestaande zichtlijnen tussen de bebouwing door naar het landschap.

Boezemlint Meije

Polderlint ingesloten

Het oorspronkelijke polderlint is door dorpsuitbreiding ingesloten geraakt en de voormalige agrarische functie is grotendeels verdwenen. Het lint is verdicht met woonbebouwing en andere functies (winkels, kerk, openbare gebouwen). Vaak is het lint slechts aan één kant ingesloten door bebouwing. Aan de andere kant blijft de agrarische functie en relatie met het landschap behouden.

Aanvullende ambities

- Continuïteit van het polderlint binnen en buiten het dorp beleefbaar houden.
- Nieuwe ontwikkelingen respecteren de oorspronkelijke opbouw, korrelgrootte en schaal van het lint.
- Nog resterende doorzichten naar het landschap worden gekoesterd.
- Groene ruimte tussen lint en dorpsuitbreiding behouden.

Door bebouwing ingesloten polderlint in Reeuwijk

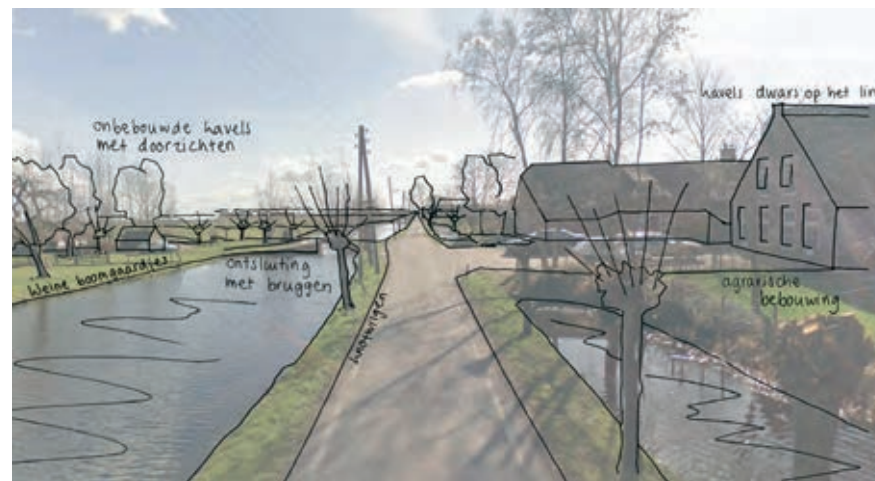
Polderlint

De polderlinten zijn ontstaan als ontginningsbasis van de veenweide. Het lint ligt aan een smalle weg met aan weerszijden watergangen: meestal een bredere wetering aan een kant en aan de andere kant een smalle sloot. De overwegend asymmetrische bebouwing, met aan een kant bijna continu bebouwing en aan de andere kant losse bebouwing, is ontstaan door de verschillende ontginningsfasen. De meeste polderlinten zijn 'lang en recht', met als uitzonderingen de kronkelige linten van Oud-Bodegraven – dat op de rand van de oeverwal gevestigd is - en het lint bij Driebruggen waar een veenstroompje de basis vormde en waar later de doorgaande weg 'overheen gelegd' werd.

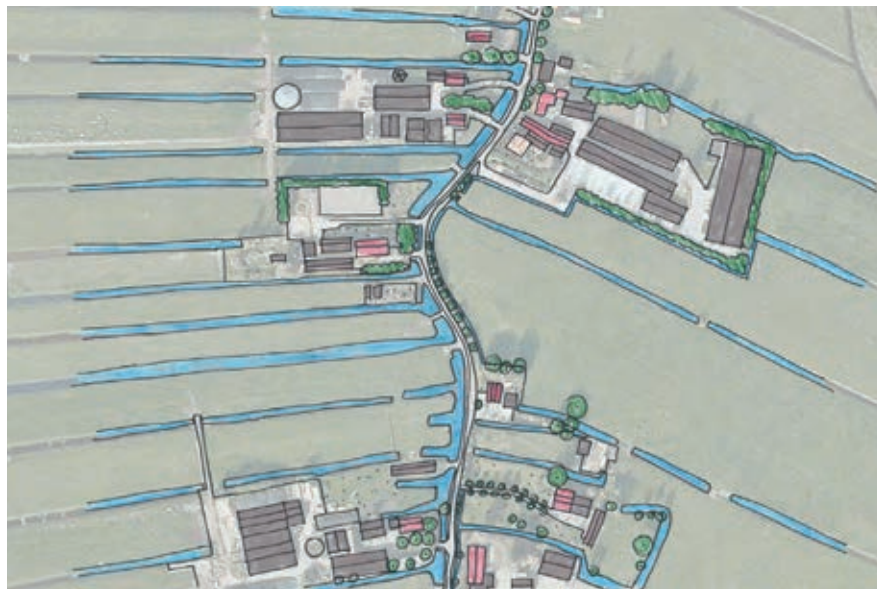
De polderlinten in de droogmakerijen hebben een andere ontstaansgeschiedenis maar lijken in hun karakteristiek op de linten in de veenweide met het verschil dat het water minder prominent aanwezig is en de beplanting juist meer.

Aanvullende ambities

- Herkenbaar houden van de ruimtelijke structuur van langgerekte kavels dwars op het bebouwingslint, variërend van haaks tot enigszins onder een hoek.
- Vasthouden aan de, afhankelijk van het lint, verspreide tot half open bebouwingsstructuur.
- Behoud van de, afhankelijk van het lint, symmetrie of asymmetrie van het lint.
- Koesteren van de bestaande onbebouwde kavels tussen de bebouwing.
- Doorzetten van de bescheiden maat en schaal van de, veelal agrarische, bebouwing aan het lint.
- Bij nieuwe ontwikkelingen de bestaande kavelopbouw als uitgangspunt nemen: bebouwing middenvoor op de kavel, evenwijdig aan de kavelgrenzen.
- In stand houden van de karakteristiek van knotbomen langs de wegen.
- Landschappelijke inpassing van het (agrarisch) bedrijf door streekeigen erfbeplanting aan de voorkant en afhankelijk van de situatie ook aan de zij- en achterkanten.

Polderlint Polder Lange Weide

Polderlint Oud-Bodegraven

Veenplaslint

De groene, lommerrijke kades met smalle weggetjes in de Reeuwijkse Plassen zijn heel aantrekkelijke woon- en recreatiemilieus. Oorspronkelijk waren slechts de oude ontginningsassen van Sluipwijk en Platteweg bebouwd. Dit zijn de linten waar nu de meeste bebouwing staat. De historische bebouwing is vaak ingebouwd en de agrarische functie is verdwenen. Het oude verkavelingspatroon is deels nog zichtbaar door de haaks op het lint liggende watergangen. Het lint is vaak asymmetrisch met aan één kant de bebouwing vlak langs de weg en op de andere kant een brede watergang en de bebouwing op afstand. Karakteristiek zijn de vele bruggen in het gebied. De bebouwing heeft geen vaste rooilijn en vaak ook een wisselende oriëntatie. Door de aantrekkingskracht van de plassen zijn ook alle overige kades min of meer met (recreatie)woningen bebouwd. Door de dichte bebouwing en groene inrichting is er weinig zicht meer op de plassen. Delen van de kades zijn beperkt toegankelijk voor autoverkeer. In het lint Groene Ree is het pad zo smal dat het alleen voor voetgangers toegankelijk is.

Aanvullende ambities

- Behoud en versterking van doorzichten op de plassen.
- Behoud van de watergangen parallel en haaks op het lint, als restanten van de oude verkaveling.
- Bij nieuwe ontwikkelingen de watergangen herstellen en het zicht op de plassen versterken.
- Ontsluiting over de watergangen met bruggen; geen dammen.
- Nieuwe ontwikkelingen passen qua korrelgrootte en oriëntatie in het lint, geen 'rijtjes' maar individuele toevoegingen.
- Koesteren van het groene, lommerrijke karakter van de linten.
- Het smalle profiel van de wegen op de kades handhaven, de wegen waar mogelijk vormgeven voor fietsers en voetgangers.

Veenplaslint Sluipwijk

Veenplaslint met recreatiewoningen Groene Ree

Droogmakerijlint

Het droogmakerijlint vormt de overgang tussen twee landschappen - de veenweide en de droogmakerij - en heeft een asymmetrische opbouw. De bebouwing langs de Middelburgse Weg staat vooral op de hoge kant langs het sierteeltgebied. Aan de overzijde van de weg ligt de ringvaart en dan volgt een fors talud. Aan de kant van de droogmakerij staat slechts incidenteel bebouwing op het niveau van de kade of iets lager op het lange talud. Het profiel van de droogmakerijlinten aan de oostkant lijkt hierop, met het verschil dat de ringvaart aan de buitenkant ligt, tussen de bebouwing en de weg. De vaart is hier smaller en door het grote aantal bruggen en dammen minder zichtbaar.

Aanvullende ambities

- Behoud en versterking van de typerende kenmerken in de bebouwingsstructuur en de asymmetrie van het lint.
- Zoveel mogelijk zichtbaar houden van het karakteristieke hoogteverschil.
- Nieuwe bebouwing aan de kant van de droogmakerij alleen waar de verkaveling haaks op het lint staat, niet in het centrale deel van polder Middelburg waar de verkaveling parallel met de ringdijk loopt.
- Zichtbaarheid van het water versterken, bij voorkeur bruggen in plaats van dammen voor de ontsluiting.

Droogmakerijlint Reewal op de ringdijk van Polder Middelburg

Boerenervenlint

Het boerenervenlint langs de J.C. Hoogendoornlaan is aangelegd tijdens de ruilverkaveling. Het oude verkavelingspatroon werd grotendeels gehandhaafd. De nieuwe boerderijen werden langs deze nieuwe weg gebouwd. De boerderijen liggen op afstand van elkaar en verschoven ten opzichte van de bebouwing aan de overkant. Hierdoor zijn er brede doorzichten vanuit de polder. De boerderijen zijn naar het kenmerkende kop-hals-romp-principe gebouwd, recente schuren en stallen liggen achter het woonhuis en op dezelfde afstand van de sloot als het woonhuis. Een stevige laanbeplanting met essen zorgt voor een groen en weelderig beeld. Beplanting van de erven bestaat vooral uit erfafscheidingen.

Ten zuidoosten van Bodegraven ligt een kort lint langs de parallelweg van de A12. Dit lint is ontstaan in de jaren '30 van de vorige eeuw, tegelijk met de aanleg van de snelweg.

In de jaren '90 van de vorige eeuw zijn langs de Boerderijweg/Endelkade enkele boerderijen gebouwd. De boerderijen staan op zeer ruime afstand als losse enclaves in de polder.

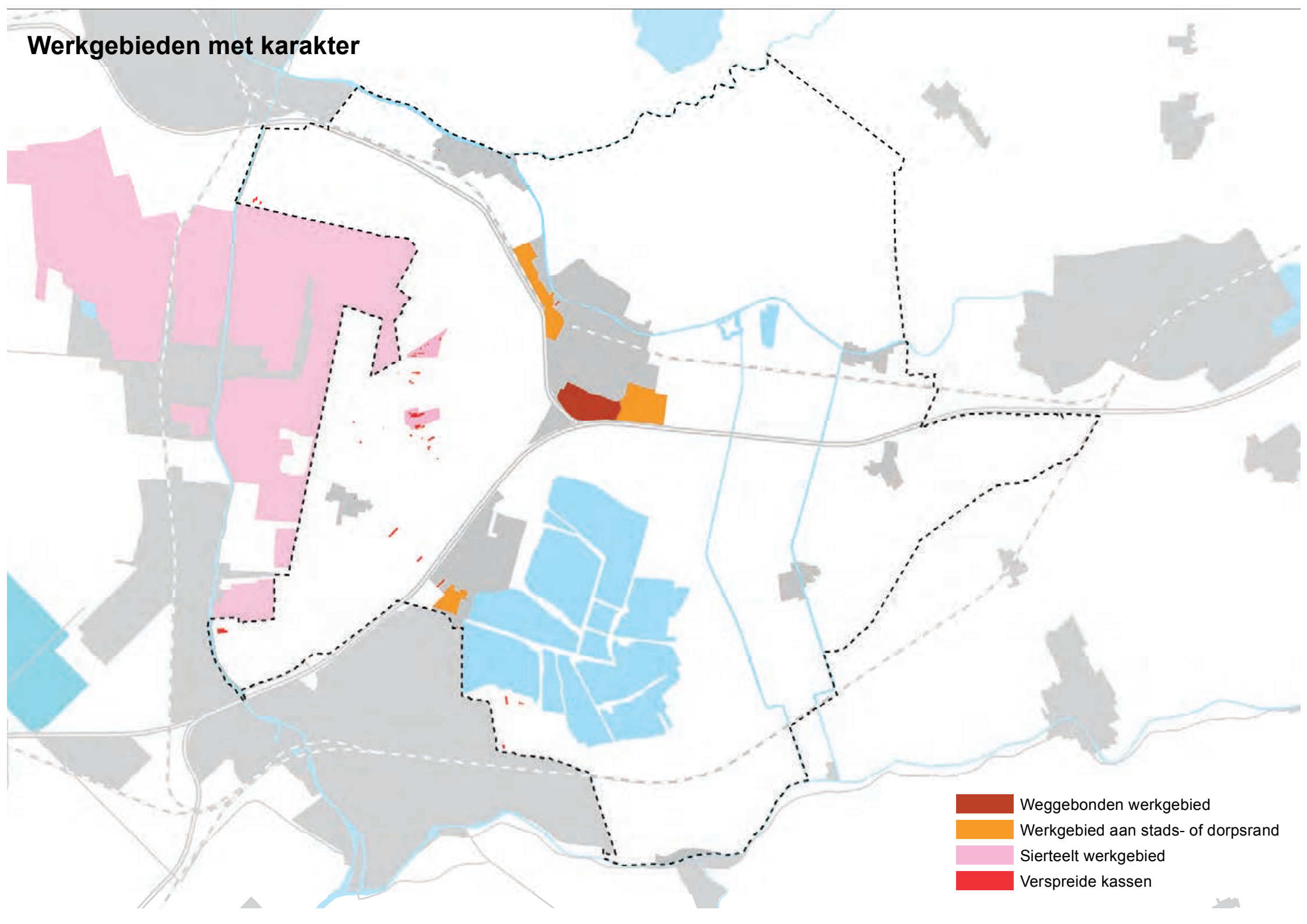
Aanvullende ambities

- Handhaven van de losse bebouwing met de erven op afstand van elkaar en ruime doorzichten.
- Brede doorzichten aan weerszijden van het lint handhaven.
- J.C. Hoogendoornlaan: de essenlaan als ruimtelijke drager van het lint koesteren.
- Parallelweg A12: geen hoog opgaande wegbeplanting in verband met het uitzicht vanaf de snelweg, wel knotwilgen.
- Boerderijweg/Endelkade: het groene karakter van de enclaves versterken, geen laanbeplanting.
- Stimuleren van streekeigen erfbeplanting.

Boerenervenlint langs de J.C. Hoogendoornlaan

Werkgebieden met karakter

- Weggebonden werkgebied
- Werkgebied aan stads- of dorpsrand
- Sierteelt werkgebied
- Verspreide kassen

Werkgebieden met karakter

Karakteristiek

De werkgebieden in Gouwe Wiericke concentreren zich in de Oude Rijnzone en in de nabijheid van de (afritten van) de A12 en N11.

In het landelijk gebied komen verspreid enkele grote bedrijven voor, zoals in Reeuwijk-dorp.

De westrand van Gouwe Wiericke wordt gedomineerd door het sier-teelt-werkgebied van Boskoop. Verspreid liggen enkele glasopstanden binnen de grenzen van Gouwe Wiericke.

Ontwikkelingen

Gemeente Bodegraven-Reeuwijk werkt aan de revitalisering van het bedrijventerrein Broekvelden. Bedrijventerrein Broekvelden ligt bij de aansluiting van de N11 op de A12.

In Bodegraven-Oost wordt een nieuw bedrijventerrein aangelegd als uitbreiding van het bestaande terrein Grootte Wetering.

Beide projecten zijn onderdeel van het programma Oude Rijnzone.

Richtpunten bij de kwaliteitskaart

- Er wordt respectvol omgegaan met aanwezig cultuurhistorisch erfgoed (zoals het industrieel erfgoed langs de Oude Rijn).
- Ontwikkelingen op en rond natte bedrijventerreinen sluiten aan bij het industriële en logistieke land-waterkarakter en dragen bij aan een gepaste overgang tussen terrein en omgeving.
- Bij bedrijventerreinen krijgt de beeldkwaliteit van de randen, een goede ontsluiting en de samenhang met de omgeving extra aandacht.

Weggebonden werkgebied

Het weggebonden werkgebied ligt in Bodegraven bij het knooppunt van de A12 met de N11. Samen met andere bedrijventerreinen vormt het de stadsrand van Bodegraven aan de zuidkant.

Aanvullende ambities

- Zie Werkgebieden aan stads- en dorpsrand

Werkgebied aan stads- en dorpsrand

De werkgebieden concentreren zich langs de A12 en N11 aan de rand van Bodegraven en bij Gouda. Vanuit het open landschap manifesteert zich het gebied met een harde rand en heeft een grootstedelijk karakter.

Aanvullende ambities

- De randen langs de A12 en N11 vormen het visitekaartje van Bodegraven. Er wordt extra aandacht besteed aan de uitstraling van de bebouwing. Toevoegen van beplanting kan de ruimtelijke kwaliteit van de rand versterken.

- De harde rand van het bedrijventerrein aan de N11 naar het open veenweidegebied door toevoegen van beplanting verzachten, daarbij doorzichten openhouden.
- Bedrijventerreinen aan dorpsranden verweven met woonwijken, landschappelijke patronen en recreatieve routes lopen door.
- Kwaliteitsverbetering van oudere bedrijventerreinen.

Sierteelt werkgebied

In Gouwe Wiericke, voornamelijk in de droogmakerij Tempelpolder, liggen enkele sierteeltenclaves. De bedrijven vormen geen aaneengesloten werkgebied, zoals in Boskoop, maar zijn losse bedrijven(clusters) tussen andere agrarische (melkvee) bedrijven. De kavelopbouw bestaat veelal uit een woongebouw middenvoor op de kavel, op afstand van de weg en evenwijdig aan de kavelgrenzen. Daarachter staat de bedrijfsbebouwing in de vorm van kassen of loodsen. Waar de sierteeltbedrijven aan de veenweide grenzen zijn vaak de lange en

Bedrijventerrein langs de N11 bij Bodegraven

monotone zijkanten van de bedrijfsgebouwen.

Vroeger was de siertuin aan de weg een plek waar de kweker zijn producten toonde. Tegenwoordig is de logistieke functie zwaarder en komt er meer verharding bij de entrees. Zie ook gebiedsprofiel Boskoop.

Aanvullende ambities

- Geen bedrijfsbebouwing of glas direct aan de weg. Aansluiting zoeken bij de huidige kavelopbouw, waarbij een representatieve groene entree en het woonhuis het visitekaartje vormen.
- Doorzichten tussen de bedrijfsgebouwen handhaven.
- Waar bedrijfsgebouwen aan open grasland grenzen extra aandacht voor de zijkanten van de bebouwing. Streekeigen beplanting zorgt voor een groene en zachte overgang.
- Zie ook gebiedsprofiel Boskoop.

Sierteeltbedrijf in Tempelpolder

Verspreide kassen

Op een aantal plaatsen in de Tempelpolder staan kassen. Vaak gaat het om glas behorend bij sierteeltbedrijven of glas van voormalige sierteeltbedrijven die van functie zijn veranderd (naar gespecialiseerd glas). De meeste verspreide kassen in de veenweide zijn of worden momenteel opgeruimd door middel van de Ruimte voor Ruimteregeeling (N.B. in de VRM is de RvR regeling komen te vervallen maar het uitgangspunt wordt wel gehanteerd voor kwalitatieve compensatiemaatregelen).

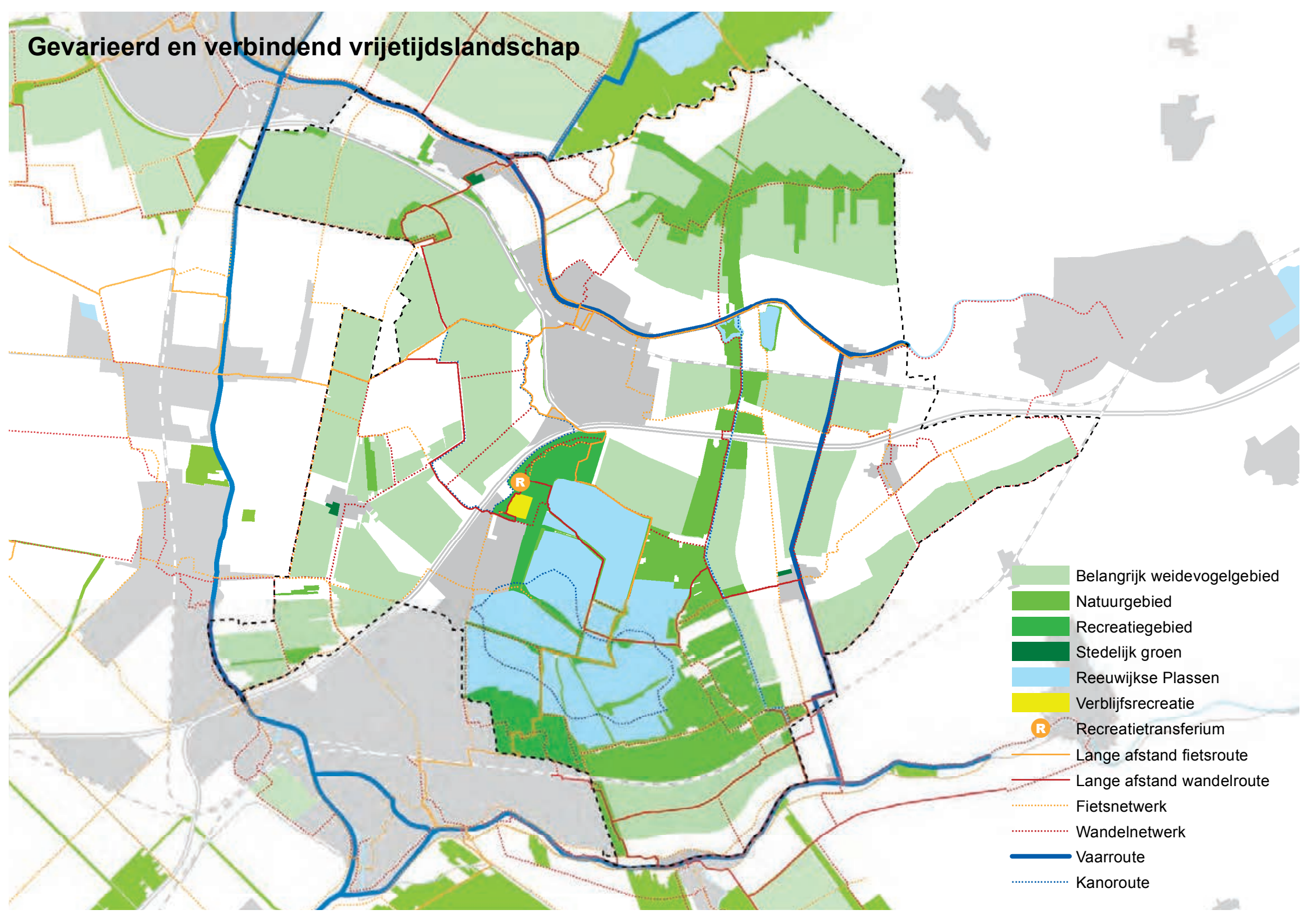
Aanvullende ambitie

- Verspreid glas niet behorende bij volwaardige sierteeltbedrijven saneren dan wel verplaatsen naar glastuinbouwgebied.
- Kassen staan achter op het erf, niet direct aan de weg.
- Doorzichten tussen de bedrijfsgebouwen handhaven.
- Stimuleren van erfbeplanting; erfbeplanting versterkt het ensemble van woonhuis en bedrijfsgebouwen en zorgt voor een groene uitstraling van het erf. Erfbeplanting dient niet ten koste te gaan van bovengenoemde doorzichten tussen bedrijfsgebouwen.

Kassen in Tempelpolder

Gevarieerd en verbindend vrijetijdslandschap

- Belangrijk weidevogelgebied
- Natuurgebied
- Recreatiegebied
- Stedelijk groen
- Reeuwijkse Plassen
- Verblifsrecreatie
- Recreatietransferium
- Lange afstand fietsroute
- Lange afstand wandelroute
- Fietsnetwerk
- Wandelnetwerk
- Vaarroute
- Kanoroute

Gevarieerd en verbindend vrijetijdslandschap

Karakteristiek

Het 'ideale ontspanningsgebied' van Gouwe Wiericke ligt midden in de Randstad en is goed ontsloten door autowegen en het spoor. Het landelijk gebied is voornamelijk geschikt voor extensieve recreatie, zoals fietsen en wandelen. De talrijke kades vormen de basis voor het routenetwerk. Het boezemwater en de plassen lenen zich uitstekend voor waterrecreatie. Toevoeging van ontbrekende schakels in het netwerk en betere aansluitingen tussen het boezemwater en water in de polders kunnen de attractiviteit van het gebied voor recreatie vergroten.

De Reeuwijkse Plassen met aangrenzende recreatiegebieden zijn een regionale trekpleister en bieden ruimte aan intensieve en extensieve vormen van recreatie.

Ook de ecologische potentie van de plassen is groot. Om deze beter te benutten zijn de laatste jaren maatregelen genomen ter verbetering van de waterkwaliteit en worden nieuwe natuurgebieden ingericht, die de Reeuwijkse met de Nieuwkoopse plassen verbinden.

Ontwikkelingen

Tussen de Reeuwijkse en Nieuwkoopse Plassen wordt een ecologische verbinding gerealiseerd. De gronden daarvoor zijn reeds aangevoerd.

Relevante ontwikkelingen voor de recreatie rond de Reeuwijkse Plassen zijn: uitbreiden van het voorzieningenniveau van het recreatietransferium en uitbreiding van zeilverenigingen aan de westrand van de plassen.

In 2015 wordt door het recreatieschap het wandelknooppuntensysteem in Gouwe Wiericke verder uitgebreid.

Een wenselijke ontwikkeling is de verbetering van de vaarroutes (waaronder het rondje Oude Rijn-Hollandsche IJssel).

Richtpunten bij de kwaliteitskaart

- Ontwikkelingen vergroten de diversiteit in ruimtelijke inrichting en programma tussen de verschillende recreatie- en groengebieden.
- Recreatieve routes dragen bij aan een betere verbinding van de buitenstedelijke groengebieden onderling en met de stedelijke groen- en waterstructuur.
- Ontwikkelingen dragen bij aan het verbeteren van de kwaliteit ter plaatse en de samenhang tussen het binnenstedelijk en buitenstedelijk groen.
- (Her)inrichting van recreatiegebieden is gebaseerd op de ligging ten opzichte van het stedelijk weefsel, de recreatievraag, de landschappelijke kenmerken ter plaatse en de ligging ten opzichte van andere stedelijk groen.
- Ontwikkelingen behouden of versterken de openbaarheid van recreatiegebieden.
- Nieuwe ontwikkelingen dragen bij aan de recreatieve gebruiks- en belevingswaarde en de contrastkwaliteit met het stedelijk gebied.
- Ontwikkelingen behouden of herstellen de wezenlijke natuurkenmerken en waarden van een gebied.
- Toegankelijkheid en gebruik zijn in evenwicht met de ecologische draagkracht ter plaatse.
- Verblijfsrecreatiegebieden hebben een recreatief karakter en passen qua locatie, schaal, inrichting en kwaliteit van de randen goed in hun omgeving.
- Om oevers en water openbaar toegankelijk en beleefbaar te houden is er geen ruimte voor verdere verdichting en privatisering van de oevers, direct grenzend aan het water.

Natuurgebied

De natuurgebieden in Gouwe Wiericke zullen in toekomst een verbinding vormen tussen de en Reeuwijkse Plassen. De zone met aangewezen natuurgebieden loopt van de oostkant van de Reeuwijkse plassen, via een strook langs de Enkele Wiericke naar de Oude Rijn. Ten noorden van de Oude Rijn loopt de geplande natuurzone door intensief gebruikt agrarisch gebied.

Aanvullende ambities

- Nieuwe natuurgebieden passen qua maat en schaal in de landschappelijke karakteristiek van het gebied waarin ze liggen.
- Bij de aanleg van nieuwe natuurgebieden het aanwezige kavel- en slotenpatroon zoveel mogelijk respecteren.
- In het noordelijke deel de unieke openheid van het gebied bewaren.
- Toegankelijkheid verbeteren, waar mogelijk, in evenwicht met de ecologische draagkracht van het gebied.

Natuurgebied in Polder Oukoop

Belangrijk weidevogelgebied

Grote delen van de veenweide zijn benoemd als belangrijk weidevogelgebied. Deze rustige en open gebieden zijn het typische beeld van het veenweidelandschap en de weidevogels zijn een belangrijk onderdeel van de beleving van het landschap. Zie ook Natuurgebied (pag. 92)

Aanvullende ambities

- Handhaven van de rust en openheid in het gebied.
- Opgaande beplanting binnen een straal van 300 meter is ongewenst in verband met mogelijke predatoren.

Grootschalig weidevogelgebied in de Meijepolder

Recreatiegebied

Van de twee recreatiegebieden (Reeuwijkse en Goudse Hout) bij de Reeuwijkse Plassen, heeft alleen het Reeuwijkse Hout voor recreatie bruikbare oevers aan de plas. Het Goudse Hout wordt meer gebruikt door de bewoners van Gouda, terwijl het Reeuwijkse Hout, mede door zijn goede ontsluiting vanaf de A12 en de aanwezige voorzieningen op regionaal niveau een rol speelt. Aanwezige voorzieningen voor (water)recreatie zijn: restaurant, strand, zeilvereniging, bootverhuur, evenemententerrein en een bungalowpark (in aanbouw). Het Goudse Hout kent een duidelijke zonering van west, intensief gebruik met wielervedbaan en manege, naar oost met meer extensief gebruik. Beide recreatiegebieden zijn in de jaren '70 van de vorige eeuw aangelegd. De gebieden zo aangelegd dat de verkavelingsstructuur behouden en zichtbaar blijft. De inrichting bestaat uit bospercelen en grasvelden.

Aanvullende ambities

- De goede ontsluiting van het Reeuwijkse Hout beter benutten, uitbouw van een recreatief transferium.
- Recreatieve zonering van het plassengebied: recreatietransferium bij het Reeuwijkse Hout, intensieve recreatie op en rond de plassen Elfhoeven en 's Gravenbroek, extensieve vormen van recreatie bij de overige plassen.
- Zicht op de plassen handhaven en versterken.
- Aantrekkelijke routes verbinden het recreatiegebied met het landschap (en de stad).

Strandje in het recreatiegebied Reeuwijkse Hout

Stedelijk groen

Verspreid over het gebied liggen bij de dorpen kleine groengebieden, meestal bestaand uit sportvelden en volkstuinten. Het zijn belangrijke kleine groengebieden in het grootschalige veenweidegebied. Omdat de gebieden overwegend aan de randen liggen zorgen ze voor een groene aanblik van het dorp vanuit het open landschap.

Aanvullende ambities

- Versterken van de relatie tussen het stedelijke groen en het omringende landschap door recreatieve routes en zichtlijnen (zie Dorpsranden pag. 63)

Reeuwijkse Plassen

Zie Water als structuurdrager (pag. 53)

Kleinschalige sportpark aan de rand van Driebruggen

Verblijfsrecreatie

Verblijfsrecreatie is in het gebied slechts beperkt aanwezig. In het Reeuwijkse Hout wordt een camping omgebouwd tot bungalowpark. Op het terrein is het oorspronkelijke verkavelingspatroon met polderloten gehandhaafd. Langs de randen staat veel opgaande beplanting. In het Meijelint is een boerderij verbouwd tot groepsaccommodatie en camping.

Aanvullende ambities

- De groene inpassing van het terrein handhaven en versterken, passend bij de inrichting van het Reeuwijkse Hout
- Bij nieuwe ontwikkelingen blijft het groene karakter en het verkavelingspatroon bewaard.
- Nieuwe ontwikkelingen houden rekening met de schaal, korrelgrootte en karakter van de omgeving.

Verblijfsaccommodatie 'De Hollandse boerderij' in het Meijelint

Recreatietransferium

In het Reeuwijkse Hout is een recreatietransferium goed bereikbaar vanaf de A12. De voorzieningen worden in toekomst verder uitgebreid.

Aanvullende ambities

- Een recreatietransferium brengt zoveel mogelijk vervoersvormen bij elkaar. Je kunt vanuit de auto direct het gebied in om te wandelen, fietsen, kanoën etc.
- Recreatietransferia dienen:
 - Herkenbaar te zijn zonder te storen in het landschap.
 - Hoge ontwerpqualiteit te hebben.
 - Gebruik te maken van lokale en herkenbare structuren.

Omgeving van het recreatietransferium Reeuwijkse Hout

Lange afstand fiets- en wandelroutes

De lange afstand routes maken deel uit van een landelijk systeem van routes. Er lopen twee fietsroutes door het gebied, in noord-zuid richting is dat de Stedenroute van Amsterdam naar Brussel en in oost-west richting loopt de Midden-Nederlandroute over het jaagpad langs de Oude Rijn.

Wandelroutes zijn onder andere het Oude Hollandse Waterliniep pad over de Prinsendijk langs de Enkele Wiericke en het Pelgrimspad van Amsterdam naar Limburg via de Reeuwijkse Plassen. De routes lopen op korte afstand door heel verschillende landschappen: veenweide, plassen, droogmakerij en oeverwal. Deze routes maken vaak gebruik van de kades in het gebied. Voor de wandelroutes zijn de onverharde kades een bijzondere kwaliteit.

Aanvullende ambities

- Koppelen van lange afstand routes aan het toekomstige recreatietransferium.
- Koesteren van de onverharde of halfverharde kades en tiendwegen als kenmerkend onderdeel van het routenetwerk.

Het Pelgrimspad loopt langs de Reeuwijkse Plassen en de Dubbele Wiericke

Fiets- en wandelnetwerk

In Zuid-Holland is een fietsknooppuntennetwerk gerealiseerd en een wandelknooppuntennetwerk is in uitvoering. Op deze manier ontstaat er een provinciedekkend netwerk dat door recreanten gemakkelijk te benutten is. De provinciale netwerken sluiten aan op de netwerken van de provincie Utrecht. Van grote kwaliteit voor de landschapsbeleving zijn de routes over onverharde of halfverharde kades en tiendwegen.

Aanvullende ambities

- Vanuit de dorpen en steden zijn er aantrekkelijke en herkenbare recreatieve routes en gemakkelijk bereikbare en herkenbare startlocaties voor een recreatieve dagtocht.

- Het regionale routenetwerk voor fietsen en wandelen is compleet en knelpuntvrij, medegebruik van drukke en smalle wegen wordt zoveel mogelijk vermeden.
- De toegankelijkheid van het gebied wordt behouden of verbeterd, fiets- en wandelpaden zijn bij voorkeur gescheiden van elkaar.
- Handhaven van half- en onverharde paden als bijzondere belevingskwaliteit.
- Toegankelijkheid van onverharde kades verbeteren, bijvoorbeeld de kades ten noorden van Bodegraven.
- Ontwikkelen van wandelpaden langs de ringdijken, waardoor het karakteristieke hoogteverschil tussen het veenweidegebied en de droogmakerijen te beleven is.
- Koppelen van cultureel erfgoed en streekproducten aan het recreatief routenetwerk.

Wandelpad op onverharde kade in de Reeuwijkse Plassen

Vaarroute

De Oude Rijn en Gouwe zijn de belangrijkste vaarroutes in het gebied. De Gouwe is van belang voor de beroeps- en de recreatievaart. Door de aanleg van de containerterminal in Alphen is de beroepsvaart op de Gouwe sterk toegenomen. Ook maakt het kanaal onderdeel uit van de Staande Mast Route tussen de Zeeuwse delta en het IJsselmeer. De Oude Rijn wordt ten oosten van de containerterminal in Alphen slechts beperkt door de bedrijfsscheepvaart gebruikt, maar vormt wel een belangrijke vaarroute voor de recreatievaart. De vaarroutes over de Hollandsche IJssel en Dubbele Wiericke zijn van ondergeschikt belang maar zijn wel belangrijke schakels in het recreatieve vaarnetwerk.

Aanvullende ambities

- Mogelijkheden om aan te meren op aantrekkelijke locaties en in aansluiting op wandel- en fietsroutes.
- Aanmeerplaatsen in combinatie met horeca, recreatievoorzieningen en TOP's (toeristische overstap punten) langs de Oude Rijn, bijvoorbeeld bij fort Wierickerschans.
- Rondje Hollandsche IJssel – Oude Rijn, via Dubbele Wiericke en Gouwe verder ontwikkelen.
- Knelpunten in mogelijke vaarroutes opheffen.

De Oude Rijn is een belangrijke vaarroute

Kanoroute

In het gebied is een aantal kanoroutes uitgezet, die deels ook geschikt zijn voor sloepen. De grote variatie aan watertypen - Oude Rijn, plassen, boezemwater en brede poldersloten - binnen een beperkt gebied zijn een bijzondere kwaliteit van Gouwe Wiericke. Bestaande routes in het gebied zijn de Oude-dorpen-route bij Reeuwijk, rondje Reeuwijkse Plassen en de Graven en Bischoppenroute langs de Enkele en Dubbele Wiericke.

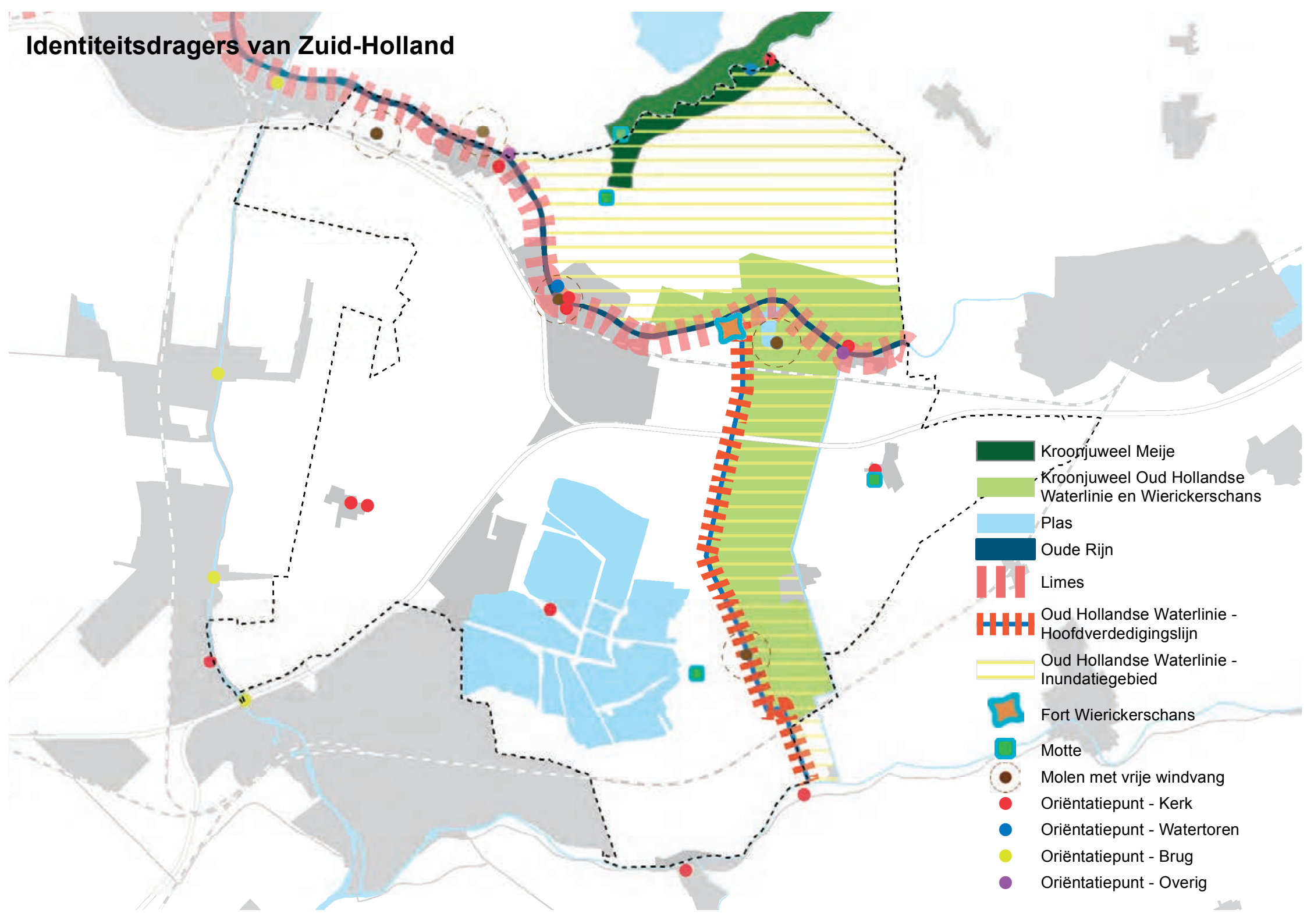
Aanvullende ambities

- Waar mogelijk de bestaande kanoroutes ook geschikt maken voor sloepen.
- Voorzieningen waar mogelijk koppelen aan fiets- en wandelnetwerk.
- Realisatie van een groot rondje Reeuwijkse Plassen voor kano, sloep en roeiboort; gebaseerd op de route van de turfschippers vroeger.
- Realisatie van een verbinding tussen Reeuwijkse Plassen (Recreatietransferium) en Enkele Wiericke voor kano's en indien mogelijk ook voor sloepen.
- De bestaande Oude-dorpen-route uitbreiden en, indien mogelijk, ook voor sloepen geschikt maken.

Kanoroutes, zoals op de Reeuwijkse Plassen, zijn deels ook geschikt voor sloepen.

Identiteitsdragers van Zuid-Holland

Identiteitsdragers van Zuid-Holland

Karakteristiek

Kenmerkend voor Gouwe Wiericke is het contrast tussen de dynamische meer verdichte zone langs de Oude Rijn en de open veenweidepolders. Binnen de veenweidegebieden zijn de omgeving rond de Meije en de Polder Lange Weide, inclusief Fort Wierickerschans, van bijzondere ruimtelijke kwaliteit. Beide gebieden heeft de provincie aangewezen als cultuurhistorische 'kroonjuwelen'. Kroonjuwelen zijn de cultuurhistorische ankerpunten van een gebied die sterk bepalend zijn voor de identiteit en herkenbaarheid van een plek.

Polder Lange Weide is in meerdere opzichten bijzonder; de polder is een gave veenweidepolder inclusief lintbebouwing, een schakel tussen het noordelijke en zuidelijke deel van het Groene Hart en maakt deel uit van de Oude Hollandse Waterlinie.

Naast de Oude Hollandse Waterlinie zijn ook de Limes en restanten van mottes, (versterkte huizen) in het gebied aanwezig. Samen geven ze een beeld van het militaire en turbulente verleden van de streek. Belangrijke oriëntatiepunten in Gouwe Wiericke zijn de kerken, watertorens en molens.

Ontwikkelingen

De Limes staat op de UNESCO Werelderfgoed nominatielijst voor 2018.

Richtpunten bij de kwaliteitskaart

- Ontwikkelingen dragen bij aan het behoud van de uitzonderlijke kwaliteit van de identiteitsdrager.
- Ontwikkelingen dragen bij aan het leesbaar houden van het verhaal dat de identiteitsdragers als oriëntatiepunten in tijd en ruimte vertellen.
- Openhouden van de inundatiezone tussen de beide Wierickes.
- Behouden en versterken van de kernkwaliteiten van het Kroonjuweel Meije én de samenhang hiertussen: smalle profiel en opbouw van het historische lint met wegsloten en beplanting, de monumentale bebouwing, open ruimten hiertussen en doorzichten naar het achterland.
- Behouden en versterken van monumentale windmolens in hun omgeving als ensemblewaarde.
- Ontwikkelingen aan kanalen en vaarten buiten het stedelijk gebied dragen bij aan de versterking van het karakter van de kanalen en vaarten.
- Ontwikkelingen dragen bij aan het behoud en de herkenbaarheid van de Limes en de elementen die daar deel van uitmaken.

Kroonjuweel Meije

Zie boezemlint (Meije) pag. 78

Kroonjuweel Oude Hollandse Waterlinie en Wierickerschans

Het kroonjuweel Wierickerschans is een van de weinige plekken waar de Oude Hollandse Waterlinie als structuur te herkennen is. De historische gelaagdheid is groot: de verkaveling is Middeleeuws, de vaarten zijn gegraven in de veertiende eeuw en de verdedigingswerken van weer later datum. Als ruimtelijke eenheid is het gebied uitermate herkenbaar en het fungeert als verbindingzone tussen het noordelijke en zuidelijke deel van het Groene Hart (zie Venster Woerden-Bodegraven pag. 41).

Aanvullende ambities

- Behouden en versterken van de samenhang tussen alle onderdelen binnen deze ruimtelijke eenheid: boezemvaarten met kades, bebouwingslint Langeweide, Middeleeuws verkavelingspatroon, Fort Wierickerschans, Oukoopse wipmolen;

- Openhouden van de inundatiezone tussen de beide Wierickes;
- Behouden van het profiel en de hoogte van de kades langs de beide Wierickes.
- Voor de binnen het kroonjuweel liggende linten (polderlint Langeweide en de bebouwingslinten Weipoort/Weiland aan weerszijden van de Oude Rijn) gelden naast de ambities voor de linten (zie pag.) volgende aanvullende ambities:
 - Vasthouden aan de bestaande breedte en de opbouw van het profiel;
 - Behouden van beplanting van wegen en waterlopen;
 - Behouden van monumentale bebouwing;
 - Openhouden van bestaande zichtlijnen tussen de bebouwing

Plas

Zie Water als structuurdrager (pag. 57)

Oude Rijn

Zie Water als structuurdrager (pag. 38)

Polder Langeweide wordt begrenst door de Enkele en Dubbele Wiericke; de polder maakt onderdeel uit van de Oude Hollandse Waterlinie en is een kroonjuweel van de provincie.

Limes

De Oude Rijn was in de Romeinse tijd de noordgrens van het Romeinse Rijk (Limes). De Limes bestond uit militaire forten en legerplaatsen verbonden door een verharde weg. Van de verdedigings- en transportlinie langs de Oude Rijn is vrijwel niets meer in dit gebied te herkennen, maar de geschiedenis van het gebied kan een inspiratiebron zijn voor ruimtelijke ontwikkelingen binnen deze zone. Zo is bij Zwammerdam een legerplaats geweest (Castellum Nigrum Pullum) en in Bodegraven heeft waarschijnlijk een klein castellum gestaan. De Limes is als erfgoedlijn benoemd en vormt het grootste archeologische monument van Europa.

Aanvullende ambities

- Versterken van de beleefbaarheid van de Limes; archeologische vindplaatsen en cultuurhistorische objecten herkenbaar en beleefbaar maken en eventueel ontwikkelen tot recreatieve knooppunten.
- Verbeteren van de toegankelijkheid en beleefbaarheid van de vindplaatsen bij Zwammerdam/Hooge Burch.
- De Limes vormt een inspiratiebron bij ontwikkelingen rond deze voormalige grenszone.

Vindplaats Castellum Nigrum Pullum in Zwammerdam

Oude Hollandse Waterlinie

De Oude Hollandse Waterlinie (OHW) is de eerste belangrijke verdedigingslinie van Nederland geweest en is na de inval van de Franse troepen in 1672 geperfectioneerd. Met de ontwikkeling van de Nieuwe Hollandse Waterlinie in de 19e eeuw, die meer naar het oosten ligt, verloor de OHW zijn functie. Het gevolg daarvan was dat vrijwel alle onderdelen in de loop der jaren verdwenen of minder zichtbaar zijn geworden. Het traject tussen Oude Rijn en Hollandsche IJssel is een van de weinige plekken waar de Oude Hollandse Waterlinie als structuur nog te herkennen is. Als onderdelen van de OHW zijn bewaard gebleven: fort Wierickerschans (zie ook pag.) en de Enkele en Dubbele Wiericke. Beide begrenzen polder Lange Weide, deze polder kon als inundatiegebied onder water gezet worden. Om de werking van het inundatiegebied te verbeteren is in 1672 langs de westoever van de Enkele Wiericke de Prinsendijk aangelegd.

De polders ten noorden van de Oude Rijn dienden als een groot inundatiegebied. Ook vandaag is de grote openheid een bijzonder kenmerk van het gebied.

Aanvullende ambities

- Bekendheid en zichtbaarheid van de Oude Hollandse Waterlinie versterken, bijvoorbeeld waar de A12 de linie kruist.
- De samenhang tussen alle Linie-onderdelen creëren, door de toegankelijkheid te verbeteren en recreatieve netwerken te versterken.
- Openhouden van het inundatiegebied tussen de beide Wierickes;
- Gebruik van de voormalige inundatiegebieden voor vernatting in het kader van natuurontwikkeling.
- Koppelen aan recreatieve routes (fiets, wandelen, kano).

Fort Wierickerschans

Fort Wierickerschans is het enige overgebleven verdedigingswerk van de Oude Hollandse Waterlinie. Binnen de singel staat een aantal 18e-eeuwse gebouwen. Het fort was lang in eigendom van Defensie maar is de laatste jaren heringericht en biedt nu plaats aan evenementen. Het is een belangrijk knooppunt in het recreatieve netwerk waar fiets-, wandel- en vaarroutes bij elkaar komen. Het fort biedt uitzicht over het landschap en andersom vormt het fort een herkenningsteken in het landschap.

Aanvullende ambities

- Het fort verder ontwikkelen als recreatief knooppunt: recreatieve routes, aanmeerpunten (Oude Rijn en kanoroutes), horeca, museum.
- Het fort is een geschikte locatie om de link tussen Oude en Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Limes te vertellen.
- Behouden en versterken van de ligging van het fort in het recreatieve netwerk.
- Bewaren van de openheid waardoor de zichtrelatie vanuit het fort naar het landschap en vice versa blijft bestaan.

Fort Wierickerschans

Motte

In het gebied is nog een aantal restanten van zogenoemde 'motteburchten' te vinden, versterkte huizen die door de opzichters of leenmannen van de graaf van Holland of de bisschop van Utrecht opgericht werden. Deze burcht bestond uit een ronde heuvel (motte) met daarop een houten uitkijktoren (burcht). Rond de burcht stonden vermoedelijk één of meer barakken voor de soldaten. Op het langwerpige stuk land achter de heuvel stond het huis van de leenman. De heuvel en het stuk land werden omringd door een gracht.

Aanvullende ambities

- Behouden van alle resterende onderdelen van de motte: gracht, heuvel en bijbehorende kavel.

Locatie aan de Meije, waar een motteburcht heeft gestaan.

Molen met vrije windvang

Langs de Oude Rijn en aan de Enkele Wiericke staat een aantal molens. De molens vormen net als kerktorens oriëntatiepunten in het landschap. De Oukoopse wipmolen is de enige overgebleven windmolen langs de Enkele Wiericke. De Molen Steekt langs de Oude Rijn is zichtbaar vanaf de N11 en het spoor.

Aanvullende ambities

- Bij nieuwe ontwikkelingen wordt het zicht op de molen open gehouden en de vrije windvang voldoende gegarandeerd.
- Molens vertellen samen met gemalen en sluizen het verhaal van het waterbeheer, waar mogelijk wordt deze samenhang zichtbaar en beleefbaar gemaakt.

Oukoopse molen aan de Enkele Wiericke

Oriëntatiepunt

Oriëntatiepunten in het gebied zijn voornamelijk kerktorens maar ook watertorens, de historische toren in Nieuwerbrug, schoorstenen en grote loodsen langs de Oude Rijn. Een aantal, historische en nieuwe bruggen over de Gouwe ligt net buiten de plansgrens maar werken ook als oriëntatiepunten voor het westelijke deel van Gouwe Wiericke. Landmark van de streek ten noorden van de Oude Rijn is de betonnen watertoren langs de Meije (het 'Potlood').

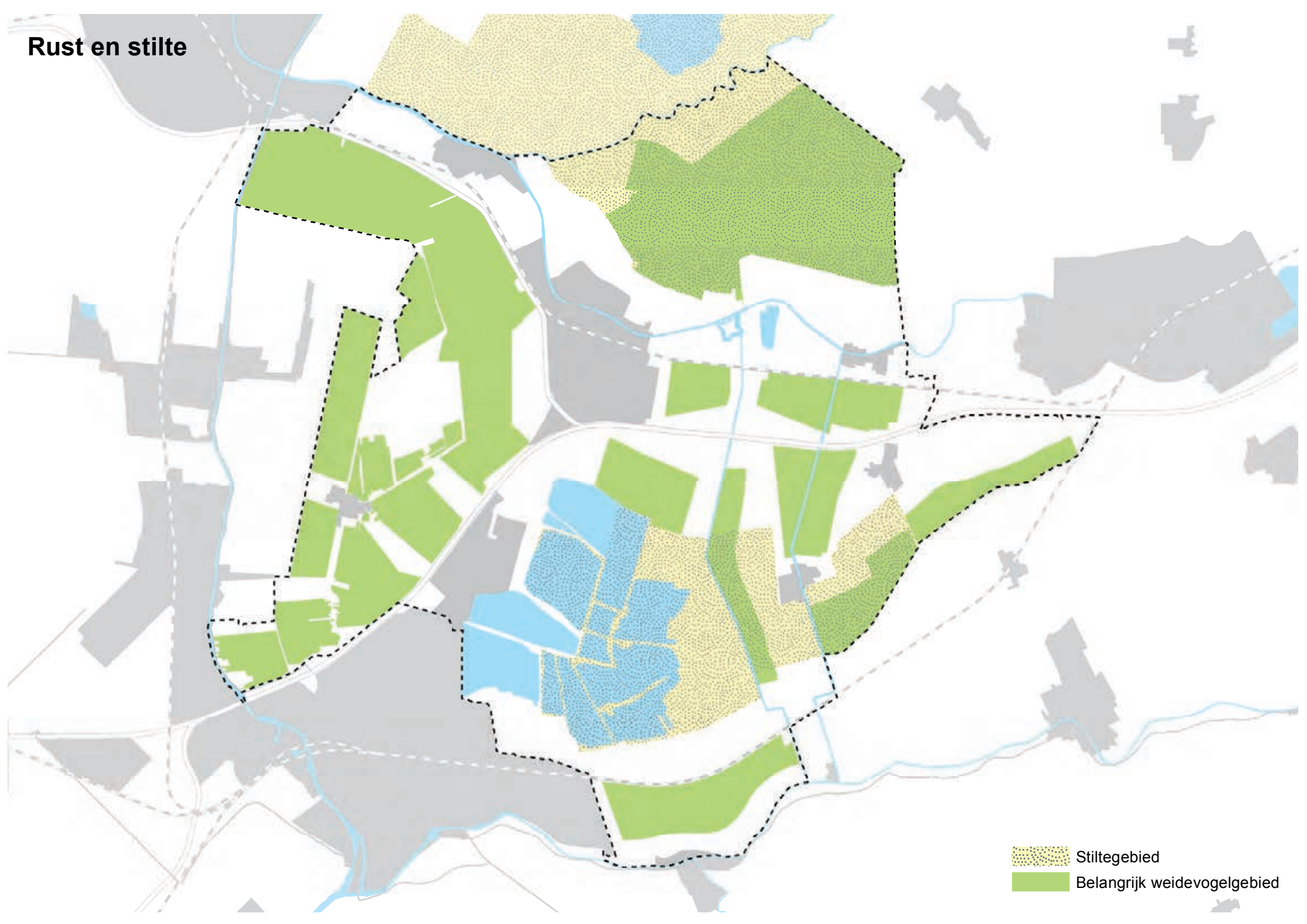
Aanvullende ambities

- In stand houden van de zichtbaarheid van oriëntatiepunten en zichtlijnen tussen de oriëntatiepunten onderling.

Watertoren aan de Meije is een markant punt in de omgeving

Rust en stilte

- Stillegebied
- Belangrijk weidevogelgebied

Rust en stilte

Karakteristiek

De stiltegebieden zijn de luwe gebieden met beperkte verstedelijking, waar het dagelijks geluid de 40 decibel niet overstijgt. Hier vindt men rust en stilte als contrast met het dynamisch stedelijk gebied. In de stiltegebieden is alleen ruimte voor 'gebiedseigen' geluid. Ten noorden en zuiden van de Oude Rijnzone liggen grote stiltegebieden. Vooral het noordelijke gebied is door zijn uitgestrektheid en beperkte toegankelijkheid uniek in de Randstad. Ook de oostelijke Reeuwijkse Plassen vallen binnen het stiltegebied.

Ontwikkelingen

-

Richtpunt bij de kwaliteitskaart

- In de stiltegebieden is alleen ruimte voor "gebiedseigen" geluid.

Belangrijk weidevogelgebied

(zie Vrijtijdlandschap)

Uitgestrekt weidevogelgebied ten noorden van Bodegraven

4 In de praktijk

In dit laatste hoofdstuk laten we aan de hand van drie casussen zien hoe het gebiedsprofiel 'in de praktijk' gebruikt kan worden. De getoonde uitkomsten van de drie casussen zijn mogelijke, fictieve oplossingen. Hieraan kunnen geen rechten worden ontleend.

Bij deze oefening worden in enkele stappen de bouwstenen voor een goed ruimtelijk plan uitgezet. Hierbij wordt uitgegaan van de gebiedskenmerken en ambities uit het gebiedsprofiel.

Stap 1: Bepalen welke legenda-eenheden en bijbehorende ambities uit de gebiedsprofielkaarten van toepassing zijn.

Stap 2: De ambities omzetten naar bouwstenen voor het raamwerk

Stap 3: De bouwstenen verwerken tot een integraal ruimtelijk raamwerk.

In eerste instantie wordt gekeken welke gebiedsprofielkaarten een rol spelen bij de specifieke casus. Per gebiedsprofielkaart worden de ambities van de legenda-eenheid kort beschreven.

Vervolgens wordt aangegeven welke bouwstenen (aanknopingspunten) er volgen uit de beschreven ambities voor deze specifieke casus. De bouwstenen worden samengebracht in een raamwerkkaart die inzichtelijk maakt hoe de gewenste ruimtelijke ontwikkeling vorm kan krijgen.

Het resultaat is een mogelijke uitkomst van de opgave, maar zeker niet de enige. Een ontwerp ontstaat namelijk door samenspraak van de ontwerper, de opdrachtgever en andere betrokkenen. Zij interpreteren en wegen de ambities en zo ontstaat een integraal ontwerp.

De ruimtelijke kwaliteit is daarmee het resultaat van enerzijds de sturing vanuit het gebiedsprofiel en anderzijds de kwaliteit van het ontwerpend zoekproces. Deze creatieve ruimte heeft een ontwerpproces altijd nodig.

De uitwerkingen laten zien dat het goed mogelijk is om het begrip ruimtelijke kwaliteit concreet te maken, door gebruik te maken van de karakteristieken en ambities uit het gebiedsprofiel.

Agrarisch bedrijf aan de J.C. Hoogendoornlaan

Stadsrand Bodegraven

Essenlaan

Panorama vanaf de N11

4.1 Casus: Uitbreiding agrarisch bedrijf in een lint

Opgave

De opgave van deze casus is om te onderzoeken op welke wijze de bestaande agrarische bedrijven langs de J.C. Hoogendoornlaan (blz. 85) met de daarbij horende erven kunnen uitbreiden. Uit het onderzoek moet blijken dat de uitbreidingen voldoende rekening houden met de aanwezige karakteristieken als verkaveling- en waterstructuren, de specifieke opbouw van het bebouwingslint en de kenmerken en het gebruik van de omgeving. In het moeten twee schaalniveaus aan de orde komen:

- het schaalniveau van de bedrijfskavel waarin duidelijk wordt waar de uitbreiding kan, met als richtlijn een maximale omvang van 2 hectare,
- het schaalniveau van het bebouwingslint als geheel, dat een indicatie geeft van de maximale invulling van het lint en laat zien op welke wijze een kwalitatief goede invulling kan ontstaan met behoud van de aanwezige karakteristieken.

Legenda-eenheden en ambities

Op basis van de locatie en de specifieke opgave voor deze plek zijn de volgende gebiedsprofielkaarten met bijbehorende ambities van toepassing op de casus.

Herkenbaar en waterrijk veenweide / Onderscheidend rivierengebied

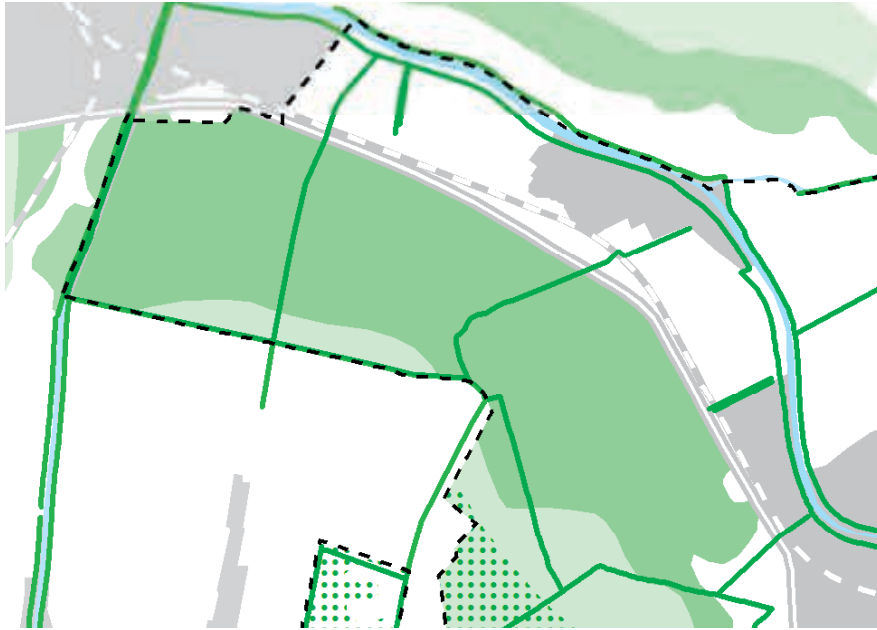
Weg door stad en land / Doorsnijdend spoor

Kwaliteit van de stads- en dorpsrand

Linten blijven linten

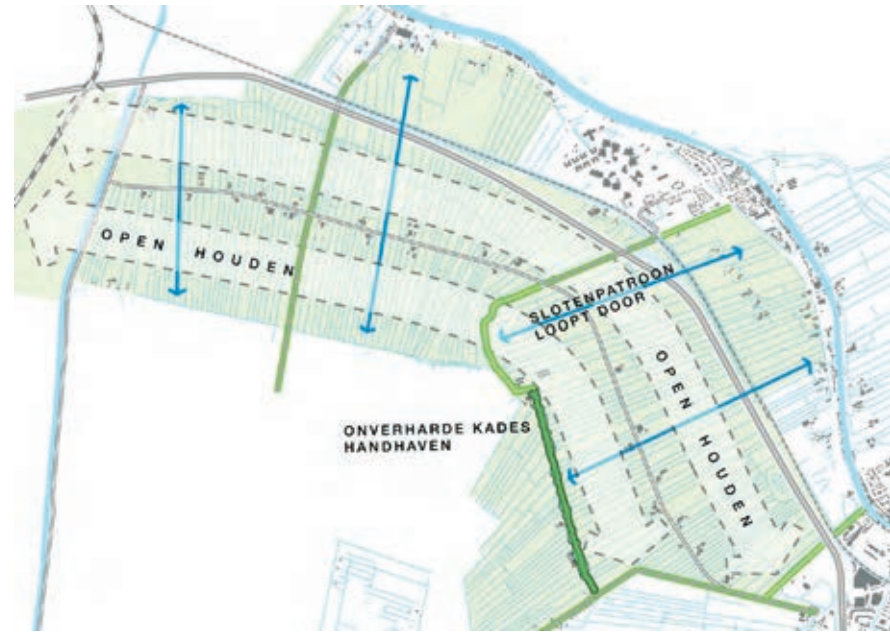
Gevarieerd en verbindend vrijetijdlandschap

Herkenbaar waterrijk veenweide

Aanvullende ambities

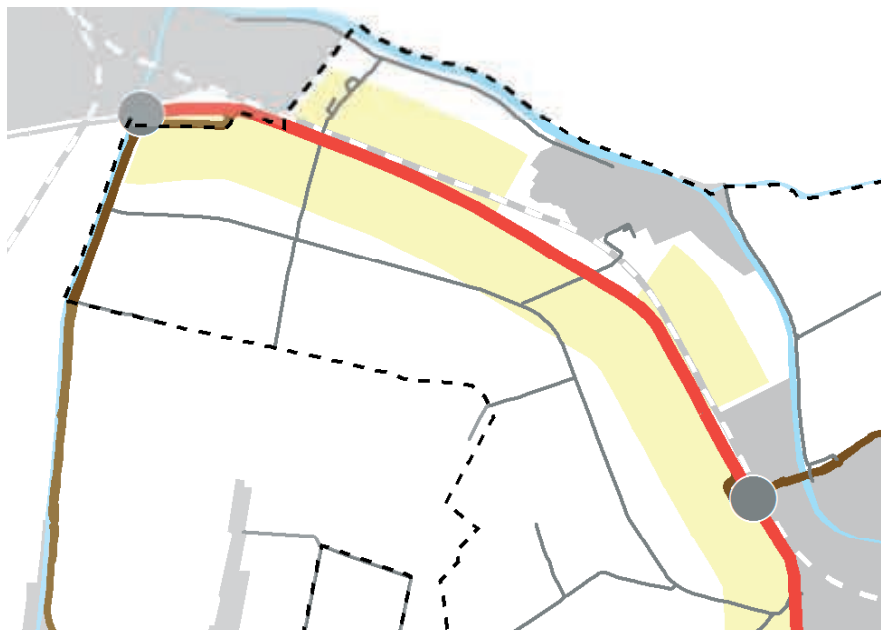
- Behouden van de wijsheid van het gebied als totaal.
- Het kenmerkende verschil tussen regelmatige cope-ontginningen en het waaivormige verkavelingspatroon op de oeverwal zichtbaar houden en waar mogelijk versterken.
- Contrast verdichte oeverwal en open veenweidegebied beleefbaar houden.
- Aanwezige doorzichten over opstreckende verkaveling vanaf de oeverwal zoveel mogelijk behouden.
- Nieuwe bebouwing krijgt een plek in de kernen of linten en niet in het open gebied.
- Onverharde kades koesteren en in principe onverhard laten, de toegankelijkheid voor wandelaars handhaven en verbeteren.
- Bestaande beplanting langs kades handhaven en zo nodig aanvullen.

Bouwstenen

- Behoud van de langgerekte open ruimtes aan weerskanten van het lint.
- Open veenweidelandschap loopt door aan de andere kant van de Gouwe.
- Waaivormig verkavelingspatroon loopt door tot aan de Oude Rijn. De Oude Rijn is de voormalige ontginningsbasis van het gebied.
- Waterpatroon loopt door aan weerskanten van het lint.
- Als begrenzing van nieuwe bouwkavels nieuwe lengtesloten toevoegen, bij voorkeur in het verlengde van sloten aan de overkant van de weg.
- Beplanting langs de onverharde Dammenkade handhaven en eventueel aanvullen.

Wegen en spoor

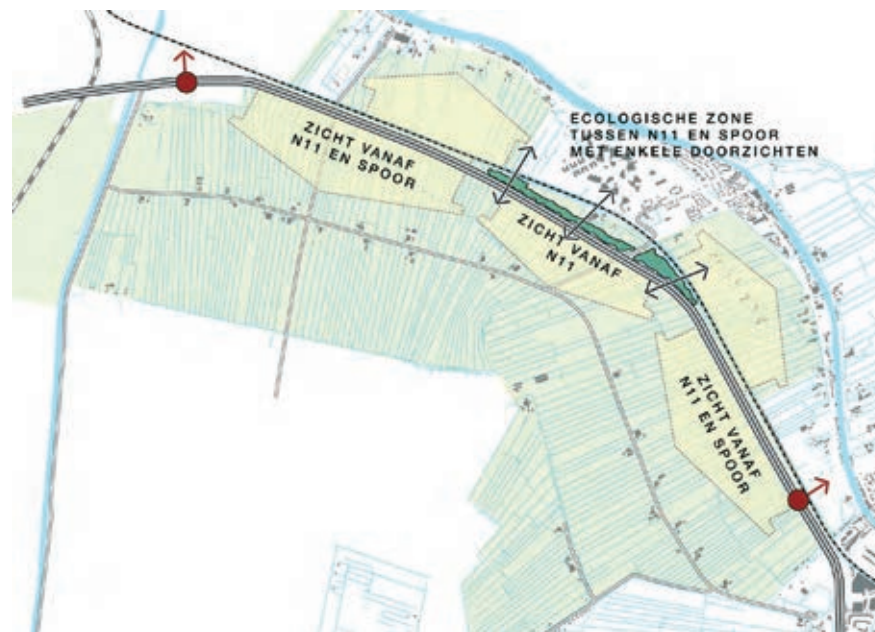
Aanvullende ambities

Wegen

- N11: Behoud van de herkenbaarheid van de weg op de overgang van het open polderlandschap naar het meer besloten landschap op de oeverwal.
- Zorg dragen voor een landschappelijke inpassing van de wegen op zo'n manier dat de weg zo min mogelijk storend is vanuit het landschap, maar wel zicht biedt over het landschap.
- Verrommeling van het landschap langs de auto(snel)weg zoveel mogelijk voorkomen.

Spoor

- Het deel waar spoor en N11 parallel lopen als één samenhangende zone ontwerpen.
- Zicht op veenweidelandschap vanuit de trein handhaven/versterken, door zichtlijnen vrij te houden van opgaande beplanting.

Bouwstenen

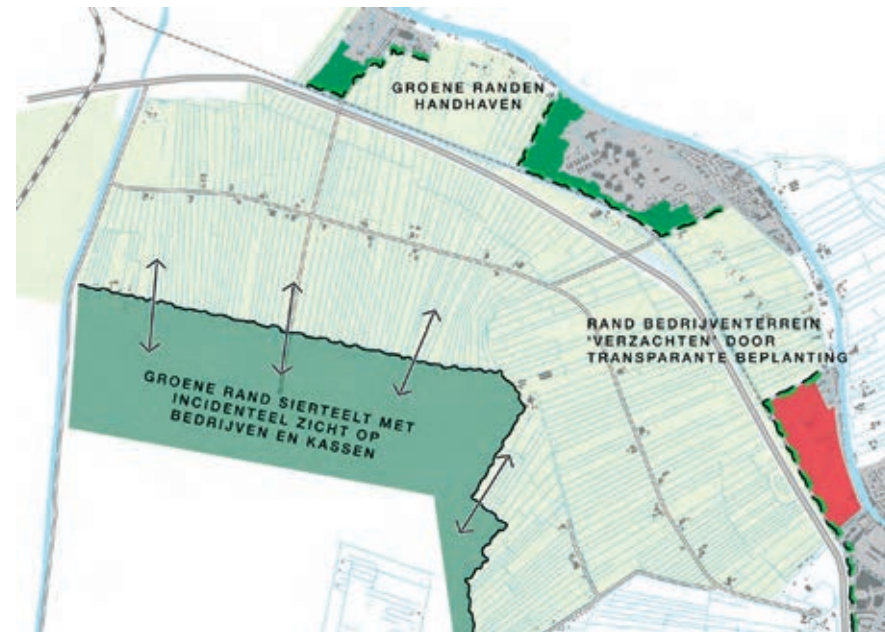
- Panorama's vanaf de N11 en de spoorlijn openhouden; panorama's naar weerskanten koesteren.
- Ecologische zone tussen spoorlijn en N11 met enkele doorzichten.
- De relatieve toegankelijk van het gebied als contrast met de verdichte Oude Rijnzone bewaren.

Kwaliteit van de stads- en dorpsrand

Aanvullende ambities

- De groene schil rond het bebouwde gebied versterken, waardoor op afstand vanuit de polder de rand aantrekkelijk is.
- Behoud van doorzichten vanuit de stadsrand naar het landschap.
- Tussen weg en bebouwing bij voorkeur werken met 'zachte' geluidswerende middelen als grondwallen en groenstroken, in plaats van 'harde' geluidsschermen.
- Onderscheid tussen het besloten sierteeltgebied en omliggend open veenweidegebied behouden en versterken.
- Behouden en versterken van de duidelijke grens tussen sierteelt en omliggende landschap, door behoud van de waterrand en het open karakter van het landschap buiten de sierteelt.
- Verzachten harde overgangen door aanleg van beplanting en water, waarbij doorzichten op het open veenweide belangrijk zijn.
- Compleet maken van recreatieve routes langs de randen als onderdeel van het recreatieve netwerk.

Bouwstenen

- In de Oude Rijnzone is de bebouwing op de rivier georiënteerd, groengebieden begrenzen het bebouwde gebied naar de polder.
- Verkavelingsrichting haaks op de Oude Rijn herkenbaar houden.
- De stedelijke rand van Bodegraven door aanplant van (knot)bomen verzachten.
- Om het panorama vanaf de N11 en de spoorlijn open te houden beplanting bij voorkeur tussen spoorlijn en bedrijventerrein.
- Contrast met het verdichte sierteeltgebied bewaren.
- De beplanting op de grens met het sierteeltgebied handhaven en als nodig aanvullen; daarbij enkele doorzichten handhaven.

Linten blijven linten

Aanvullende ambities

- Handhaven van de losse bebouwing met de erven op afstand van elkaar en ruime doorzichten.
- Brede doorzichten aan weerszijden van het lint handhaven.
- J.C. Hoogendoornlaan: de essenlaan als ruimtelijke drager van het lint koesteren.
- Stimuleren van streekeigen erfbeplanting.

Bouwstenen

- Dit boerenervenlint leent zich voor erfvergroting en eventueel nieuwe erven.
- Herkenbaar houden dat het boerenervenlint geen ontginningsbasis is maar in de 20ste eeuw als nieuwe lijn is toegevoegd. Dit kan door behouden van de karakteristieke doorlopende kavels en kavelsloten.
- Erfvergroting bijvoorkeur naar opzij om het lint compact te houden, maar daarbij steeds één zijde van de weg open houden.
- Nieuwe erven zijn mogelijk als het losse bebouwingspatroon in clusters herkenbaar blijft en het vrije uitzicht aan de voorkant van bestaande erven behouden blijft.
- De Essenlaan is de ruimtelijke drager van het lint, de beplanting handhaven en als nodig aanvullen.
- Groene inrichting van de voorterreinen voor nieuwe bedrijfsgebouwen.

Gevarieerd en verbindend vrijetijdslandschap

Aanvullende ambities

- Handhaven van de rust en openheid in het weidevogelgebied.
- Opgaande beplanting binnen een straal van 300 meter is ongewenst in verband met mogelijke predatoren.
- Bij de aanleg van nieuwe natuurgebieden het aanwezige kavel- en slotenpatroon zoveel mogelijk respecteren.
- De toegankelijkheid van het gebied wordt behouden of verbeterd, fiets- en wandelpaden zijn bij voorkeur gescheiden van elkaar.
- Handhaven van half- en onverharde paden als bijzondere belevingskwaliteit.

Bouwstenen

- Rust en openheid van het weidevogelgebied bewaren door erven naar opzij uit te breiden.
- In verband met het weidevogelgebied zijn erfuitbreidingen niet dieper dan 150 meter.
- Relatie tussen oeverwal en veenweide versterken, door enkele doorzichten in de ecologische zone tussen N11 en spoorlijn toe te voegen.
- Nieuw wandelpad langs de rand van het sierteeltgebied vormt samen met het bestaande pad over de Dammenkade een ommetje vanuit Boskoop.

Raamwerkkaart

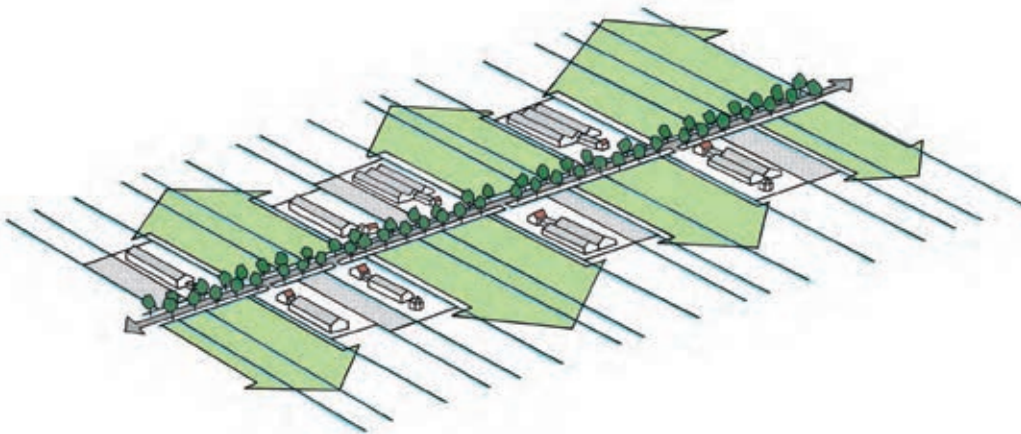

- Essenlaan als ruimtelijke drager handhaven en aanvullen
- Onregelmatig bebouwingspatroon met brede doorzichten en ervenclusters handhaven
- Geen verstoring weidevogelgebied, compacte uitbreiding van de erven aan het lint
- Open houden veenweide ook naar aangrenzende gebieden
- Zicht vanaf N11 en spoor open houden
- Verzachten rand Bodegraven met (knot) bomen
- Handhaven onverharde kades en recreatieve routes

De raamwerkkaart laat zien hoe in het J.C. Hoogendoornlint eruitbreiding ruimtelijk ingepast kan worden. Hoofdelement van het raamwerk is de essenlaan. De bomen in de laan worden waar nodig aangevuld. De brede doorzichten tussen de boerderijen blijven behouden. Voor het karakter van het lint zijn daarbij enkele brede doorzichten belangrijker dan veel smalle zichtlijnen.

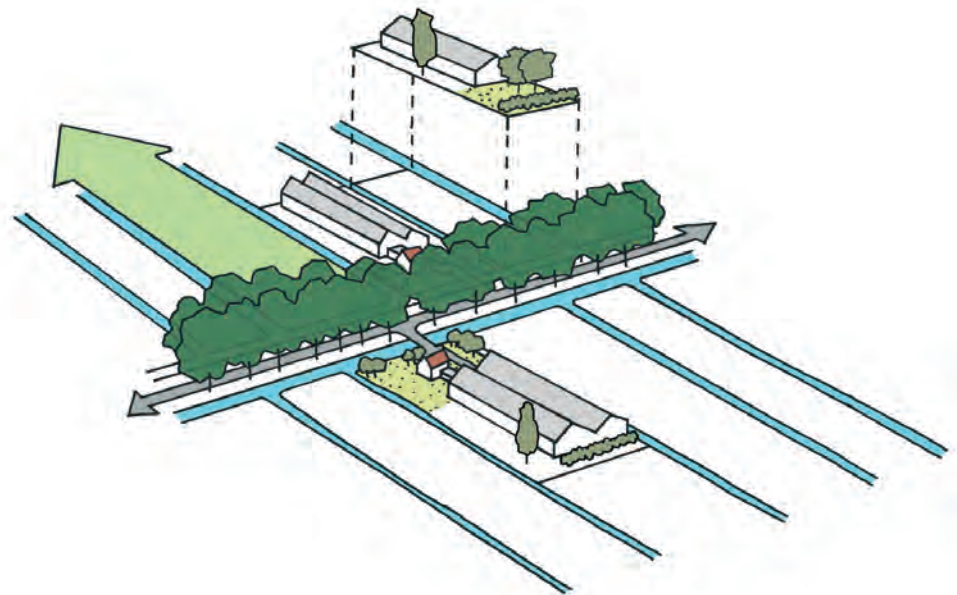
De nieuwe bouwvolumes krijgen een plaats aan de zijkant van de erven. Dat is bedrijfsmatig gunstig, vanwege korte afstanden tussen de gebouwen. Ook past dit goed bij de ruimtelijke opbouw van het lint. Er blijft sprake van een compact lint, waarin bebouwing niet ver het

veenweidegebied insteekt. De verstoring van weidevogels blijft beperkt en de panorama's vanaf de N11 en de spoorlijn blijven intact. Bij eruitbreiding moet rekening worden gehouden met het vrije uitzicht van het tegenoverliggende erf. Het is belangrijk dat de rooilijn van de nieuwe bedrijfsgebouwen achter de woningen blijft en dat natuurlijke erfafscheidingen (water of beplanting) worden gebruikt. Eventuele nieuwe inritten moeten niet te breed worden, zodat de natuurlijke erfafscheidingen niet te lang worden onderbroken en de groene uitstraling van de erven behouden blijft.

Principe opbouw van het lint

- Zorgen voor compacte bebouwingsclusters die niet ver het veenweidegebied insteken.
- Tegenover elkaar liggende erven verspringen, zodat altijd aan één zijde van de weg zicht blijft op het veenweidelandschap.
- Behouden van brede doorzichten tussen de bebouwing

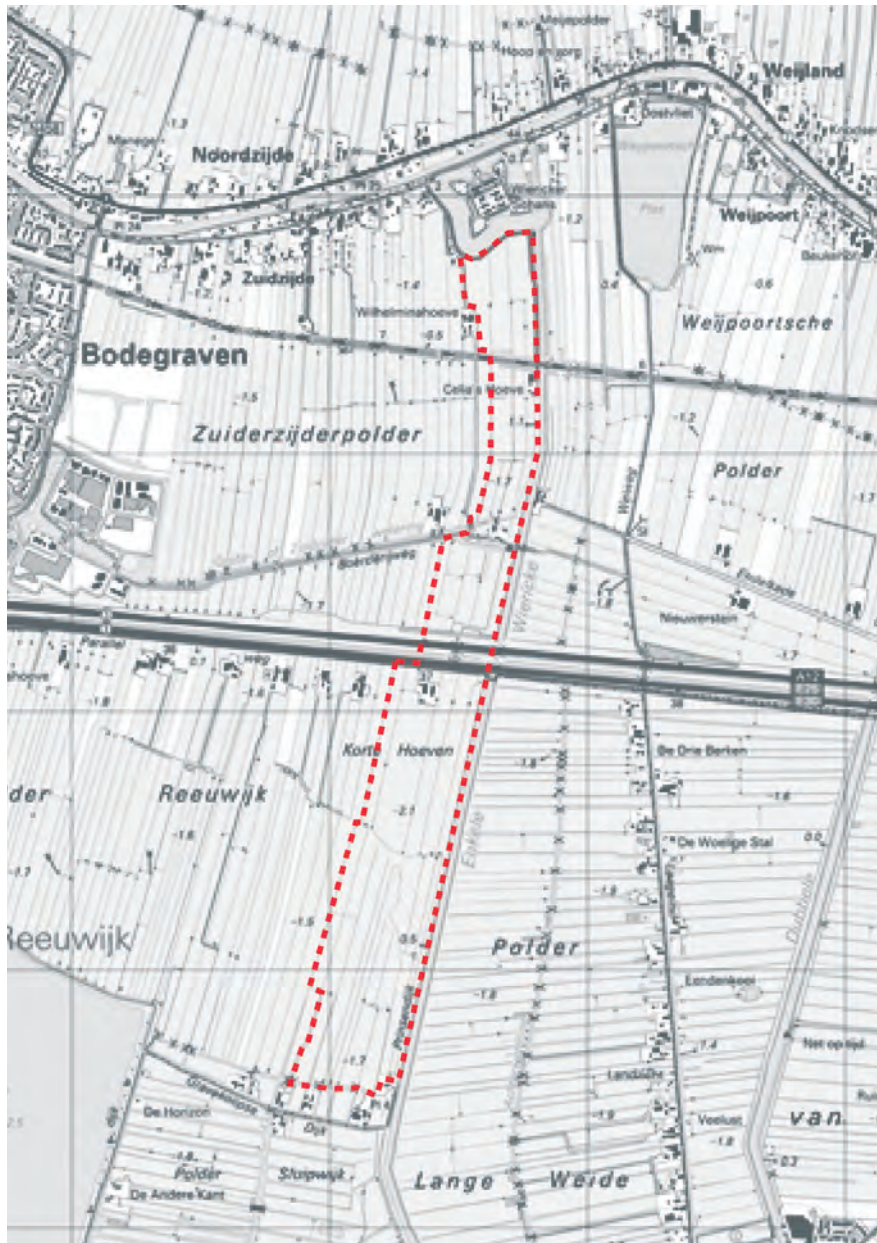

Uitbreidingsprincipe

- De erfuitbreiding vindt aan de zijkant plaats opzij, waarbij rekening wordt gehouden met het vrije uitzicht van het tegenover liggende erf.
- Nieuwe bedrijfsgebouwen blijven achter de rooilijn van het woonhuis.
- De uitgebreide erven houden een groene uitstraling naar de weg.

Impressie J.C. Hoogendoornlaan: Erfuitbreiding opzij met nieuw bedrijfsgebouw en groene voorzone.

Zicht vanaf het spoor richting fort Wierickerschans

Onderdoorgang A12

Zicht vanaf de Parallelweg richting zuiden

4.2 Casus: Ecologische verbinding tussen Fort Wierickerschans en de Reeuwijkse Plassen

Opgave

Onderwerp van deze casus is een nieuwe ecologische verbinding tussen de Nieuwkoopse en Reeuwijkse Plassen, aan de westzijde van de Enkele Wiericke. Daarvoor zal agrarische grond worden omgevormd naar natuurgebied of agrarisch natuurbeheergebied en het watersysteem worden aangepast. De natuurdoelen zijn hoofdzakelijk nat schraalland, kruiden- en faunarijk grasland en vochtig hooiland maar ook rietland, moerasstroken en openwater.

Onderzocht moet worden hoe rekening gehouden kan worden met de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van het gebied. In ruimer verband moet onderzocht worden welke mogelijkheden er zijn voor recreatieve verbindingen (wandelen, fietsen, varen) tussen de Nieuwkoopse en Reeuwijkse Plassen, voor de beleving van het landschap.

Legenda-eenheden en ambities

Op basis van de locatie en de specifieke opgave voor deze plek zijn de volgende gebiedsprofielkaarten met bijbehorende ambities van toepassing op de casus.

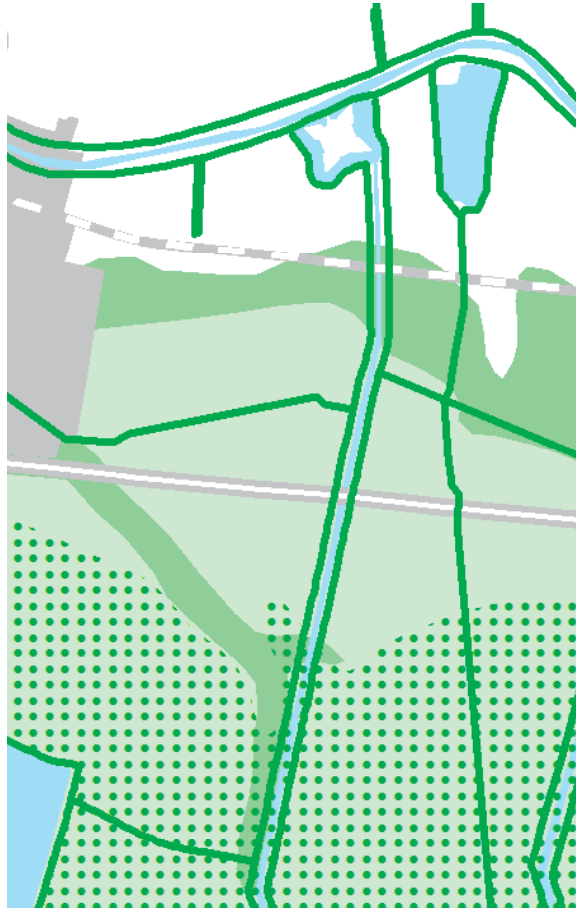
Herkenbaar en waterrijk veenweide

Weg door stad en land / Doorsnijdend spoor

Gevarieerd en verbindend vrijetijdlandschap

Identiteitsdragers van Zuid-Holland

Herkenbaar waterrijk veenweide

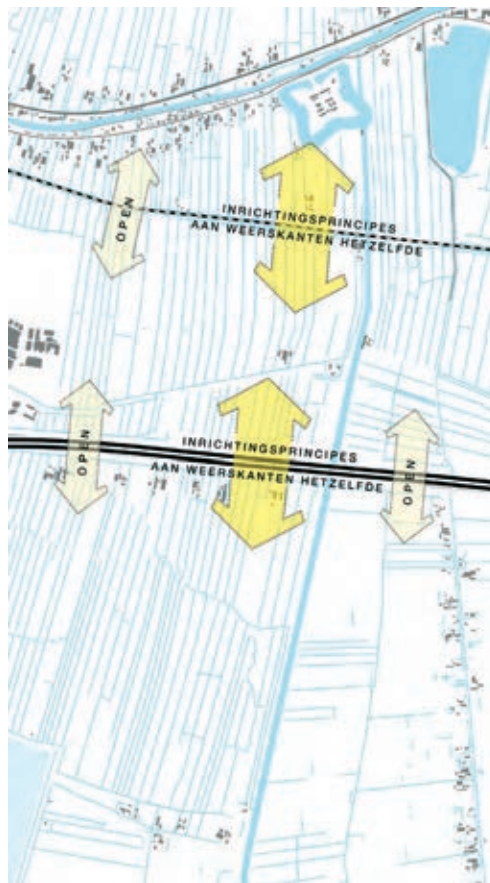
Aanvullende ambities

- Behouden van de weidsheid van het gebied als totaal.
- Herkenbaar houden van gave, oorspronkelijke verkavelingspatronen van middeleeuwse ontginningen, met karakteristieke langgerekte percelen, poldersloten en weteringen.
- Bij nieuwe ontwikkelingen de bestaande poldereenheden met hun begrenzingen als leidraad nemen.
- Het microreliëf van de kleiruggen handhaven en eventueel zichtbaar maken.
- Onverharde kades koesteren en in principe onverhard laten, de toegankelijkheid voor wandelaars handhaven en verbeteren.

Bouwstenen

- Inrichtingsmaatregelen zoals het ophogen van het waterpeil of aanleggen van natuurvriendelijke oevers worden over de hele polderlengte toegepast.
- De inrichtingsmaatregelen versterken het langgerekte verkavelingspatroon.
- Inrichtingsmaatregelen benutten de subtiele verschillen in ondergrond, maaiveldhoogte en drooglegging voor natuurlijke gradiënten.
- Schaal en maat van de polder handhaven: de overgang naar het ten westen aangrenzende agrarisch gebied is geleidelijk.
- Waar zinvol middengreppel herintroduceren.
- De kleiruggen in de ondergrond zichtbaar maken, door verbreding van de aanwezige grillige watergangen.
- De wandelroute over de Prinsenkade handhaven.

Wegen en spoor

Aanvullende ambities

- Hoofdwegen behouden als kale lijnen in het landschap. Wegen dus niet inplanten of afschermen. Openheid en zicht op grasland en sloten is beeldbepalend.
- De autonome ligging van de snelweg versterken door het landschap aan weerskanten hetzelfde in te richten. Vanuit het landschap vormen de wegen zo min mogelijk een fysieke en visuele barrière.
- Behoud van het karakteristieke profiel van de A12 met de rijbanen op gescheiden dammen; geen 'opvullen' van de tussenruimte.
- Bereikbaarheid aan weerskanten van het spoor handhaven en indien mogelijk verbeteren bij verdubbeling van het spoor.
- Zicht op veenweidelandschap vanuit de trein handhaven/versterken, door zichtlijnen vrij te houden van opgaande beplanting.

Bouwstenen

- De autonome ligging van snelweg en spoor versterken door de polder aan weerskanten hetzelfde in te richten.
- Langs hoofdwegen geen afschermd beplanting toevoegen.
- Verbindingen onder/over het spoor en de weg handhaven. Kwalitatief verbeteren of uitbreiden indien gewenst en mogelijk.

Gevarieerd en verbindend vrijetijdslandschap

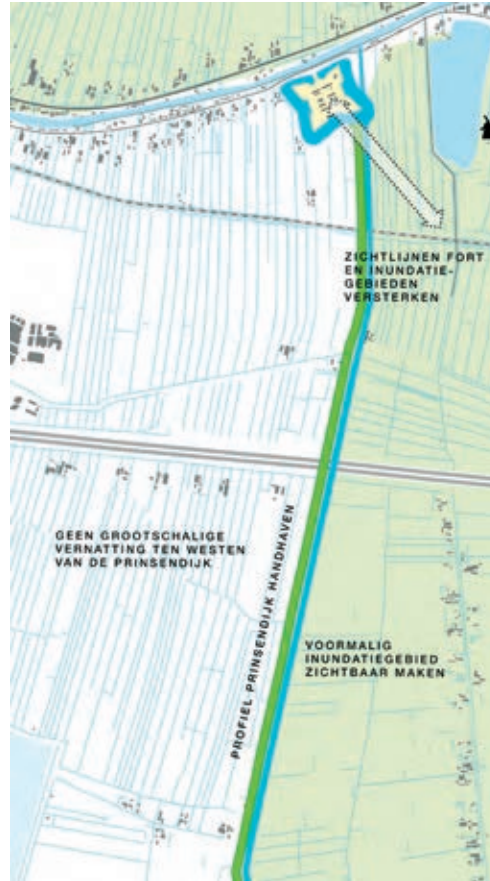
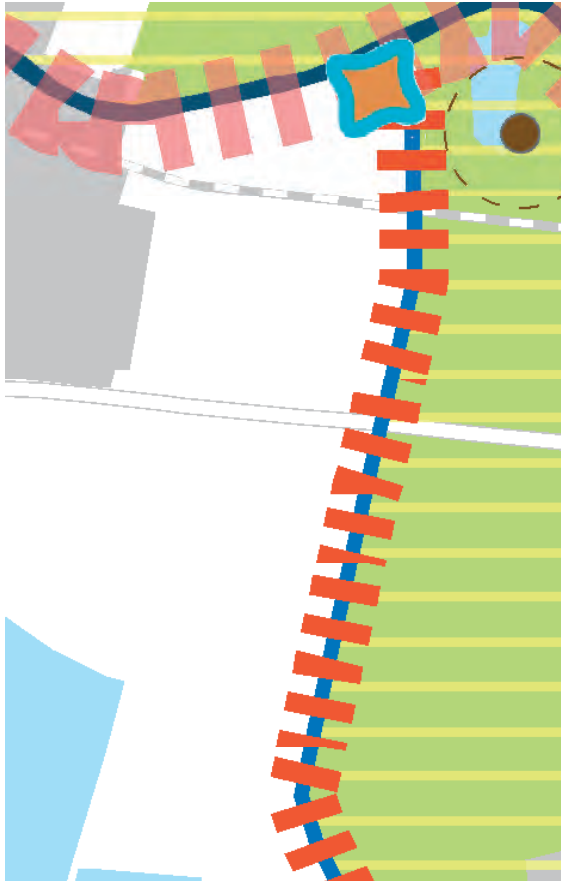
Aanvullende ambities

- De toegankelijkheid van het gebied wordt behouden of verbeterd, fiets- en wandelpaden zijn bij voorkeur gescheiden van elkaar.
- Handhaven van half- en onverharde paden als bijzondere belevingskwaliteit.
- Toegankelijkheid van onverharde kades verbeteren.
- Ontwikkelen van wandelpaden op de dijken en kades, waar het karakteristieke hoogteverschil tussen het veenweidegebied en de droogmakerijen te beleven is.
- Koppelen van cultureel erfgoed en streekproducten aan het recreatief routenetwerk.
- Voorzieningen waar mogelijk koppelen aan fiets- en wandelnetwerk.
- Realisatie van een verbinding tussen Reeuwijkse Plassen (Recreatietransferium) en Enkele Wiericke voor kano's en indien mogelijk ook voor sloepen.

Bouwstenen

- Vanaf de Enkele Wiericke (kanoroute) zijn doorzichten naar het natuurgebied.
- De onverharde wandelroute over de Prinsenkade handhaven.
- Recreatieve verbinding op het historische tracé van 'Het Lange pad' tussen Gravenkoop en de Zuidwijkse kade aanleggen.
- Struinpadijken tussen Prinsenkade en nieuwe recreatieve verbinding aanleggen (afgesloten tijdens broedseizoen).
- Recreatief knooppunt op kruispunt van recreatieve routes ontwikkelen.

Identiteitsdragers

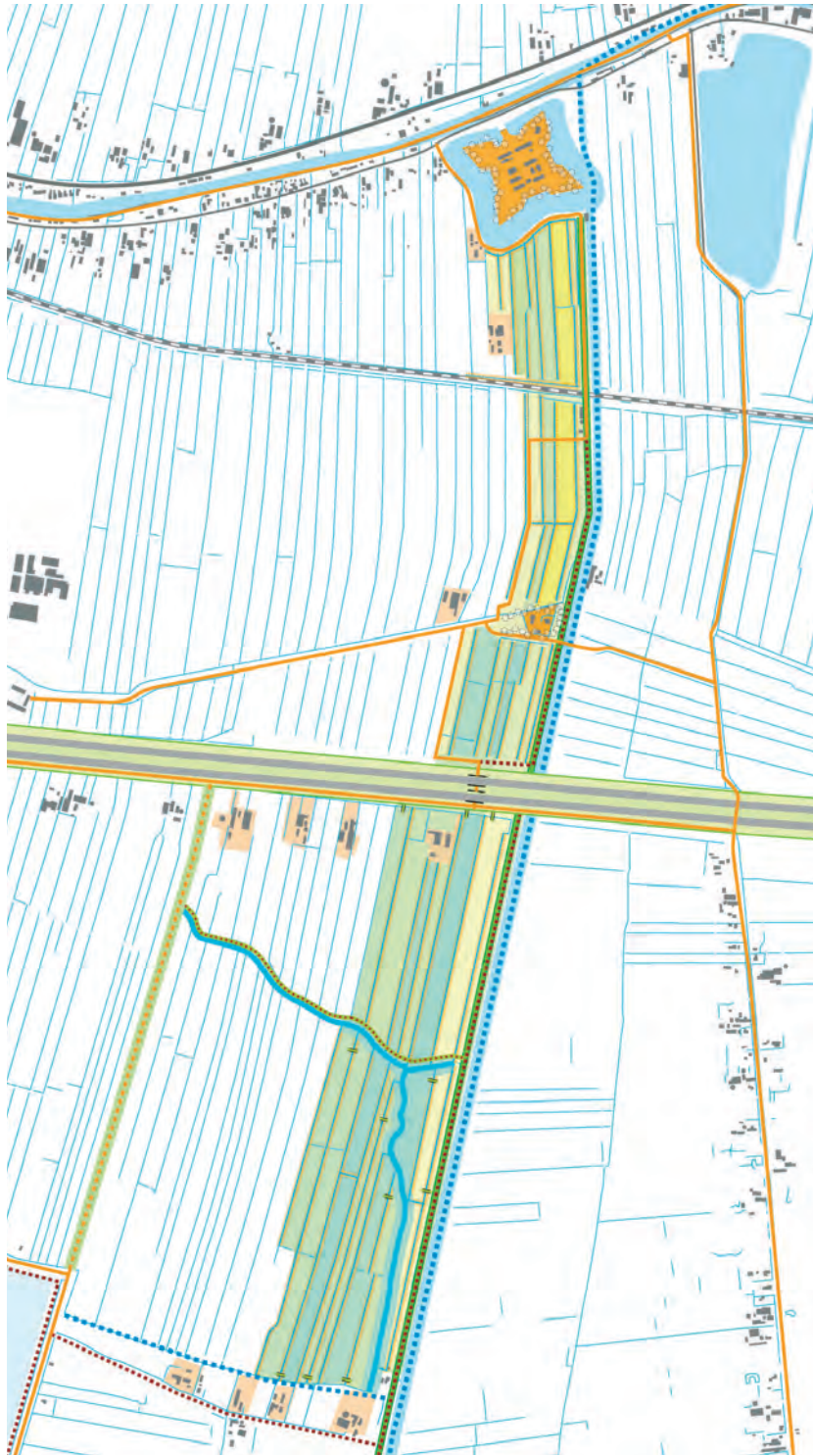

Aanvullende ambities

- Versterken en ontwikkelen herkenbaarheid Oude Hollandse Waterlinie.
- De samenhang tussen alle Linie-onderdelen creëren, door de toegankelijkheid te verbeteren en recreatieve netwerken te versterken.
- Openhouden van de voormalige inundatiegebieden tussen de beide Wierickes;
- Gebruik van de voormalige inundatiegebieden voor vernatting in het kader van agrarische natuurontwikkeling.
- Het fort verder ontwikkelen als recreatief knooppunt: recreatieve routes, aanmeerpunten (Oude Rijn en kanoroutes), horeca, museum.
- Behouden en versterken van de ligging van het fort in het recreatieve netwerk.
- Bewaren van de openheid waardoor de zichtrelatie vanuit het fort naar het landschap en vice versa blijft bestaan.

Bouwstenen

- Natuurgebied zo inrichten dat het niet op de voormalige inundatievelden ten oosten van de Enkele Wiericke gaat lijken: geen grootschalige vernatting maar langgerekt kavelpatroon versterken.
- Het eerste kavel langs de Prinsenkade niet vernatten.
- Het profiel van de Prinsenkade handhaven: geen verbreding van de sloot aan de dijkvoet.
- Zichtlijnen tussen fort en voormalige inundatiegebieden open houden.

- Opstreekende verkaveling versterken door strookgewijze inrichting en natuurvriendelijke oevers langs lengtesloten
- Verbreding bestaande meanderende watergang op kleirug
- Nieuwe recreatieve verbinding op historisch tracé
- Vrijliggend wandelpad langs de plassen
- Struinp pad op kleirug
- Kanoroute tussen Reeuwijkse Plassen en Enkele Wiericke
- Mogelijkheid voor het ontwikkelen van een recreatief knooppunt

Raamwerkkaart

De Raamwerkkaart laat de belangrijkste inrichtingsprincipes voor de nieuwe ecologische verbindingzone zien. In de eerste plaats benadrukt de nieuwe inrichting de opstreckende verkaveling. Inrichtingsmaatregelen worden over de gehele lengte van het terrein doorgezet en over het spoor en de snelweg getrokken. De verschillende natuurdoeltypen, zoals natte graslanden en moerassen, worden strooksgewijs verdeeld. Hierdoor ontstaat geen vlakdekkende vernatting die verwarring met een inundatieveld zou kunnen geven. De verschillen in ondergrond, hoogteligging en andere omgevingsfactoren binnen de polders worden benut. De bestaande, licht meanderende, waterloop wordt verbreed en maakt de kleiruggen in het landschap zichtbaar. Voor de (periodieke) vernatting van de percelen kunnen pompen op zonne-energie worden gebruikt.

De routes voor wandelaars, fietsers en kanoërs volgen het kavelpatroon. Een uitzondering is het struinpad over de kleirug, langs de

meanderende waterloop. Een hoofdroute in het wandelnetwerk is het onverharde pad over de Prinsenkade langs de Enkele Wiericke. Over de gehele lengte heeft de kade een continu profiel, passend bij de cultuurhistorische betekenis. De nieuwe recreatieve verbinding aan de westzijde volgt een historisch tracé. Langs de achterzijde van de 's Gravekoopse Dijk kan een eventuele nieuwe kanoroute worden gemaakt die de plassen met de Enkele Wiericke verbindt. Op het kruispunt van routes kan eventueel een nieuw recreatief knooppunt worden ontwikkeld.

Voor het beheer van het gebied is het belangrijk om opgaande beplanting te weren, zodat het open karakter behouden blijft. Ook vanaf de A12 en vanuit de trein is de openheid belangrijk.

Impressie: Zicht vanaf de A12 richting zuiden

Lint ter hoogte van de molengang

De Put van Broeckhoven met op de achtergrond de molen

Zicht vanaf de overkant ter hoogte van de molengang

Zicht vanaf de overkant vanuit westen

4.3 Casus: Locatie tussen Oude Rijn en Put van Broeckhoven

Opgave

De derde casus gaat over een perceel met enkele bedrijven aan de Oude Rijn, tegenover de Put van Broeckhoven. In deze casus moeten de kwaliteiten worden onderzocht waarmee rekening gehouden moet worden als het bedrijfsperceel wordt omgevormd naar een woongebied. Daarbij zijn twee schaalniveaus van belang:

- het schaalniveau van de Oude Rijnzone met de kenmerkende bedrijvigheid, variatie in bouwvolumes en functiemenging,
- het schaalniveau van de specifieke plek en directe omgeving met onder andere Fort Wierickerschans.

Het doel is om inzichtelijk te maken wat de randvoorwaarden zijn van het landschappelijke raamwerk en een indicatie te geven van de mogelijke verkaveling op de plek.

Legenda-eenheden en ambities

Op basis van de locatie en de specifieke opgave voor deze plek zijn de volgende gebiedsprofielkaarten met bijbehorende ambities van toepassing op de casus.

Onderscheidend rivierengebied / Doorsnijdend spoor

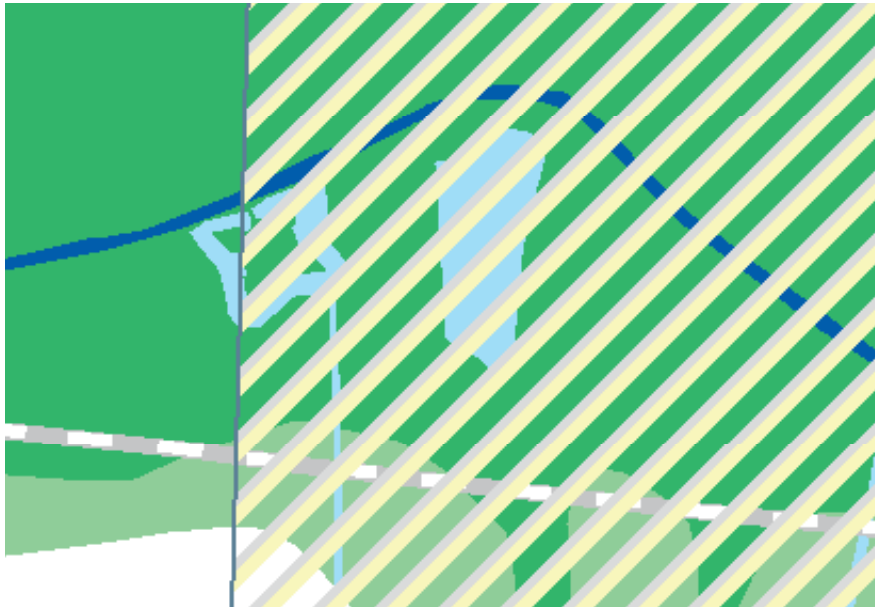
Linten blijven linten

*Herkenbaar en waterrijk veenweide /
Water als structuurdrager*

Gevarieerd en verbindend vrijetijdlandschap

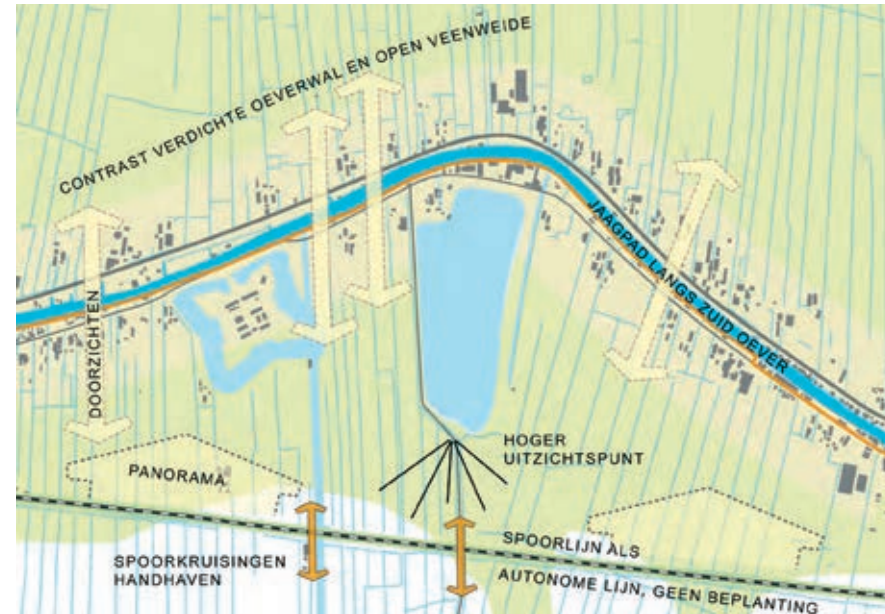
Identiteitsdragers van Zuid-Holland

Onderscheidend rivierengebied / spoor

Aanvullende ambities

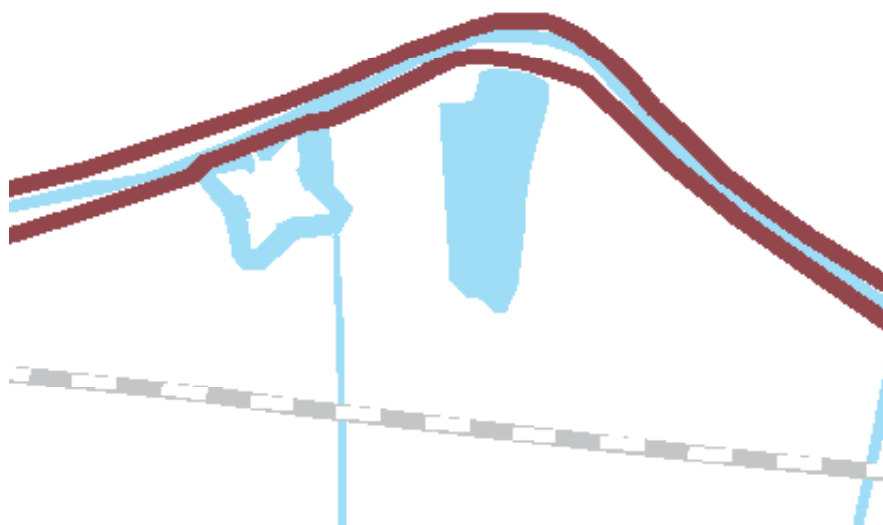
- Openbare plekken aan het water behouden en waar mogelijk toevoegen; daarbij het groene karakter langs het jaagpad bewaren en versterken.
- Versterken van het contrast tussen de oeverwal en het poldergebied door ruimtelijke ontwikkelingen op de oeverwal een meer besloten en groen karakter te geven.
- Er wordt respectvol omgegaan met het aanwezige cultuurhistorische en industriële erfgoed langs de Oude Rijn. Het erfgoed kan als inspiratiebron dienen voor nieuwe ontwikkelingen.
- Behouden en versterken van de menging van functies op de oeverwal.
- Behoud van doorzichten vanaf de rivier op het achterliggende veenweidelandschap.
- Behoud en versterking van de kwaliteiten van het venster:
 - de openheid van het veenweidelandschap (inclusief het zichtpanorama vanaf de snelweg en het spoor)
 - de lommerrijke lintbebouwing langs de Oude Rijn.
- Bereikbaarheid aan weerskanten van het spoor handhaven of verbeteren bij verdubbeling van het spoor.

Bouwstenen

- Het jaagpad langs de Oude Rijn handhaven.
- Het contrast tussen veenweide en oeverwal behouden. Nieuwe bebouwing blijft beperkt tot het lint langs de Oude Rijn, daarbij bestaande doorzichten dwars over de hele breedte van de oeverwal koesteren.
- Het hoogteverschil tussen oeverwal en veenweide is aan de zuidkant van de Put van Broeckhoven duidelijk zichtbaar. Deze plek opnemen in een wandelroute.
- Zicht vanuit de trein over de open veenweide handhaven, fort en Oude Rijnzone vormen de grenzen van het panorama.
- Bij spoorverdubbeling blijven de bestaande kruisingen bij de Weiweg en de Prinsenkade gehandhaafd en worden als nodig kwalitatief en functioneel verbeterd.

Linten blijven linten

Aanvullende ambities

- Herkenbaar houden van de ruimtelijke structuur van kavels dwars op de dijk, variërend van haaks tot enigszins onder een hoek.
- In stand houden van het asymmetrische profiel met een duidelijk verschil tussen de kant naar de rivier en de kant naar het open landschap:
 - Rivier kant: verspreide tot dichte burgerbebouwing en deels bedrijvigheid tussen weg en water.
 - Open landschap: ijle tot verspreide bebouwingsstructuur, met overwegend agrarisch karakter, deels op enige afstand van de Oude Rijn.
- Doorzichten tussen water, weg en open landschap en vice versa openhouden.

Bouwstenen

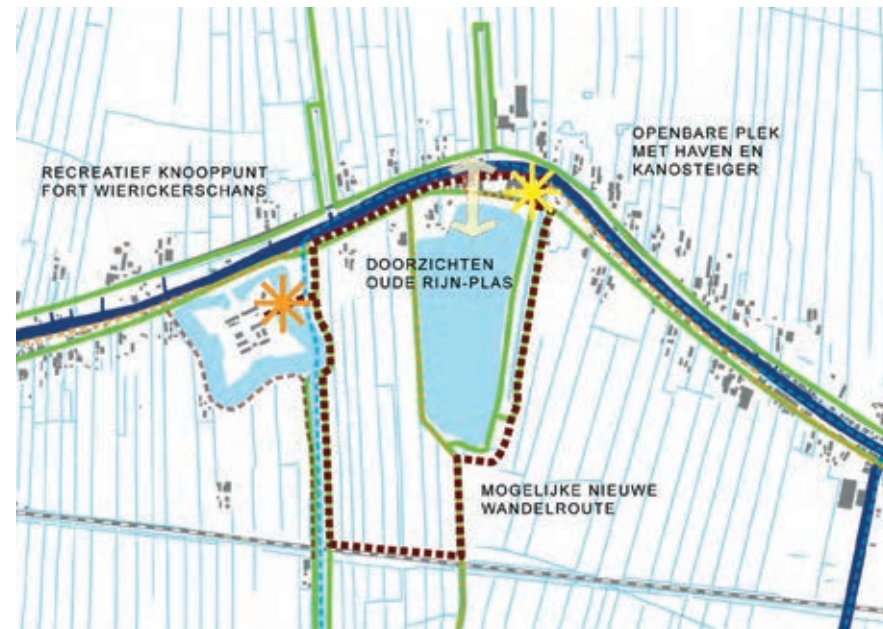
- Gevarieerde bebouwing in de strook tussen rivier en weg: mix van functies en bouwvolumes.
- Niet alleen woonbebouwing toevoegen maar ook bedrijvigheid stimuleren.
- Het agrarische en ijle karakter van het lint naar het open landschap toe behouden.
- Doorzichten vanaf het lint op het water en het landschap behouden.

Gevarieerd en verbindend vrijetijdslandschap

Aanvullende ambities

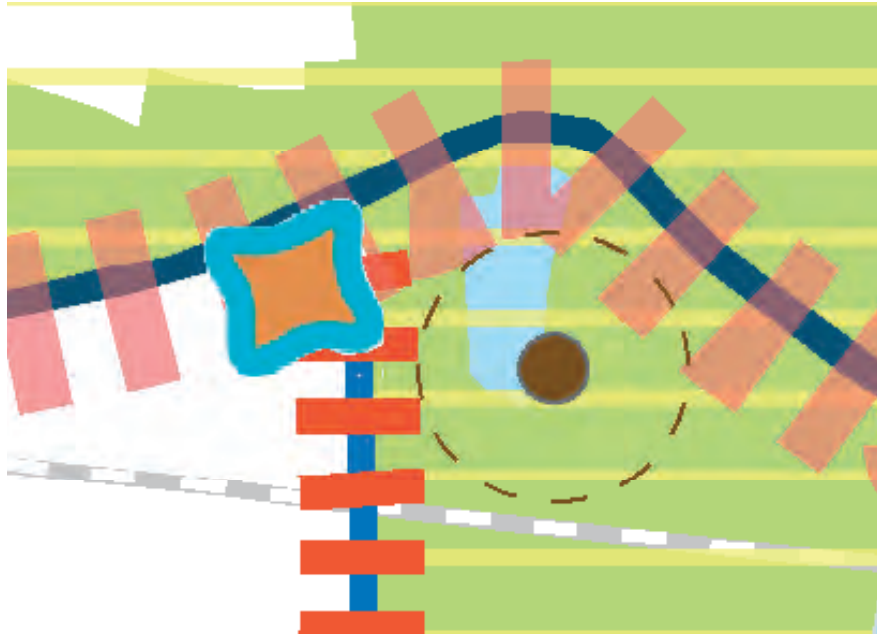
- Koppelen van cultureel erfgoed en streekproducten aan het recreatief routenetwerk.
- Toegankelijkheid van onverharde kades verbeteren.
- Mogelijkheden om aan te merken op aantrekkelijke locaties en in aansluiting op wandel- en fietsroutes.
- Aanmeerplaatsen in combinatie met horeca, recreatievoorzieningen en TOP's (toeristische overstap punten) langs de Oude Rijn, bijvoorbeeld bij fort Wierickerschans.
- Rondje Hollandsche IJssel – Oude Rijn, via Dubbele Wiericke en Gouwe verder ontwikkelen.
- Voorzieningen voor kanoroutes waar mogelijk koppelen aan fiets- en wandelnetwerk.

Bouwstenen

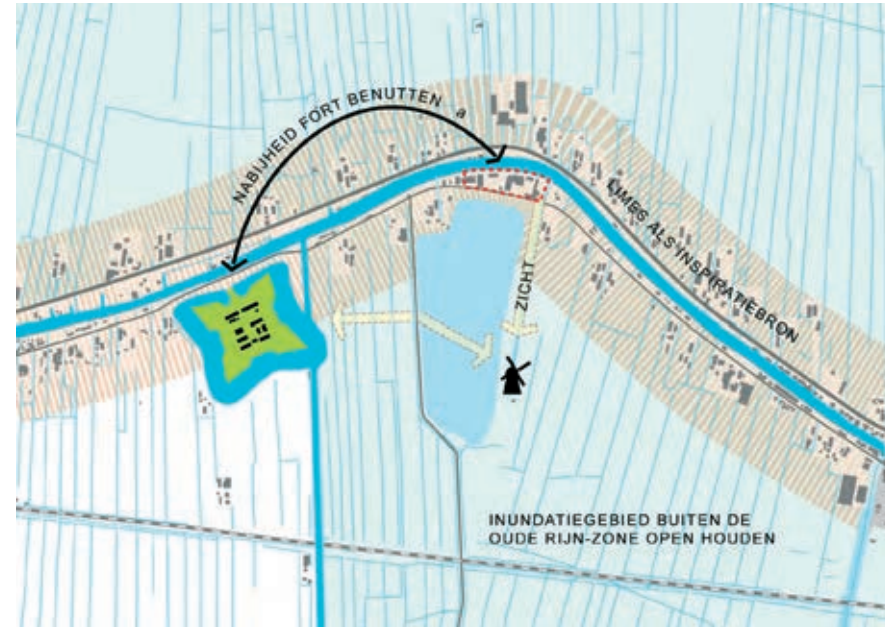
- Fort Wierickerschans verder ontwikkelen als recreatief knooppunt.
- In aanvulling op het fort een kleine recreatieve voorziening met haven en kanosteiger op de locatie.
- Mogelijke nieuwe wandelroute aanleggen: een ommetje waarbij fort, bedrijfsperceel en eventueel de put met elkaar verbonden worden.
- Meerdere recreatieve routes lopen langs de locatie: een lange afstandsfietsroute van Den Haag naar Enschede volgt het jaagpad langs de Oude Rijn, het jaagpad maakt ook deel uit van het wandelknooppuntennetwerk. Voor kanovaarders is de Graven en Bisschoppenroute langs de Enkele en Dubbele Wiericke.
- Zichtbaarheid van de plas vanuit het lint verbeteren en openbare plek aan het oever maken.

Identiteitsdragers

Aanvullende ambities

- Voor de binnen het kroonjuweel liggende linten (polderlint Langeweide en de bebouwingslinten Weipoort/Weiland aan weerszijden van de Oude Rijn) gelden naast de ambities voor de linten (zie pag.) volgende aanvullende ambities:
 - Vasthouden aan de bestaande breedte en de opbouw van het profiel;
 - Behouden van beplanting van wegen en waterlopen;
 - Behouden van monumentale bebouwing;
 - Openhouden van bestaande zichtlijnen tussen de bebouwing
- De Limes vormt een inspiratiebron bij ontwikkelingen rond deze voormalige grenszone.
- Bij nieuwe ontwikkelingen wordt het zicht op de molen open gehouden en de vrije windvang voldoende gegarandeerd.
- Molens vertellen samen met gemalen en sluizen het verhaal van het waterbeheer, waar mogelijk wordt deze samenhang zichtbaar en beleefbaar gemaakt.

Bouwstenen

- De Oude Hollandse Waterlinie en de Limes als inspiratiebron benutten voor de ontwikkeling van de locatie.
- Zicht tussen fort Wierickerschans en inundatiegebieden open houden.
- De inundatiegebieden open houden en beleefbaar maken, bijvoorbeeld door tijdelijke inundatie van enkele kavels.
- Zicht op de molen en relatie molen en molengang versterken.

Raamwerkkaart

In de omgeving van de locatie liggen veel recreatieve routes, zoals het Jaagpad langs de Oude Rijn, het Molenpad, het pad aan de westkant van de plas en de route langs de Enkele Wiericke. Ook ligt de locatie aan het 'vaarrondje Rijn-IJssel'.

Bij de omvorming van het terrein naar woongebied worden de bestaande routes gehandhaafd en uitgebreid. De typerende licht uitwaaiende verkaveling wordt als basis voor de nieuwe inrichting opgepakt en brede watergangen zorgen voor doorzichten naar de Oude Rijn. Langs het Molenpad wordt een ecologische oever aangelegd die een verbinding legt naar het achterliggende veenweidegebied.

In de groenzone is een brede watergang met aanlegsteiger opgenomen waar onder andere de watersporters van het Rondje Rijn-IJssel gebruik van kunnen maken. De aanlegsteiger versterkt het publieke karakter van de locatie. In het verlengde van de middelste watergang ligt aan de zuidkant van de weg een openbare plek. Vanaf de plek is er een lange zichtlijn over de Put van Broeckhoven.

De bebouwing bestaat uit enkele individuele kavels en enkele (streekeigen) bebouwingsclusters. De verkaveling geeft mogelijkheden voor de ontwikkeling van bouwvolumes met verschillende groottes en met verschillende oriëntaties (zowel naar de weg als naar het water) wat zo kenmerkend is voor de huidige bebouwingszone langs de Oude Rijn. Verspringende rooilijnen dragen bij aan een afwisselend beeld vanaf de weg en de Oude Rijn.

Impressie vanaf de noordzijde van de Oude Rijn

Bronnen

Provinciaal

- Provinciale Structuurvisie – Visie op Zuid-Holland
- Visie Ruimte en Mobiliteit (nog vast te stellen)
- Provinciaal Waterplan 2010-2015 (+ Kaderrichtlijn Water)
- Beleidsvisie Groen 2012-2015
- Beleidsvisie Cultureel Erfgoed 2013-2016 en UP Erfgoedlijnen (Limes en Oude Hollandse Waterlinie)
- Wandelroutenetwerk, 2012
- Woonvisie 2011- 2020
- Beleidsvisie Bodem en ondergrond 2013
- (3) Regioprofielen Cultuurhistorie Reeuwijksche Plassen/ Oude Hollandse Waterlinie en Aarlanderveen/ Nieuwkoopse Plassen/ Meije en Boskoop/ Reeuwijk-Dorp:
- EHS: herijking 2013

Regionaal

- Veenweideconvenant Gouwe Wiericke (2010)
- Intergemeentelijke structuurvisie Greenport Regio Boskoop:
- Gebiedsvisie Plassengebied
- Kwaliteitsatlas Gouwe Wiericke
- Voorloper 2009-2020 Groene Hart

Gemeentelijk

- Structuurvisies Bodegraven 2010-2020 Vitaliteit op een Knooppunt,
- Structuurvisie Vitaliteit in het Reeuwijkse Land 2013-2020,
- Structuurvisie Waddinxveen 2030,
- Bestemmingsplan Ruimte voor Ruimte polder Bloemendaal, gemeente Waddinxveen, juli 2014
- Project Oude Rijnzone:
- Gebiedsvisie Steekterpoort, Alphen aan den Rijn, 2006
- Ontwerp-kadernota Erfgoedbeleid, gemeente Bodegraven-Reeuwijk
- Bodembeleid Wonen, gemeente Bodegraven-Reeuwijk
- Project oeverwallen Oude Rijn, gemeente Bodegraven-Reeuwijk
- Bestemmingsplannen (buitengebied), gemeente Bodegraven-Reeuwijk

Colofon

Het gebiedsprofiel Gouwe Wiericke is opgesteld door Feddes/Olthof Landschapsarchitecten in samenwerking met Grontmij in opdracht van Provincie Zuid-Holland.

Werkteam

Feddes/Olthof landschapsarchitecten

Berdie Olthof (landschapsarchitect)
Angela Hinz (landschapsarchitect)
Loes van Schie (landschapsarchitect)

Grontmij

Yolanda Boekhoudt (landschapsarchitect)
Christiaan Leerlooijer (Gis-specialist)

Team opdrachtgever

Anne-Marie van Brecht (projectleider)
Bernadet Keijsper
Jeroen Zuiderwijk

Kernteam

Jeffrey van Kronenburg - Gemeente Bodegraven-Reeuwijk
Alexander Ditmar - Gemeente Alphen aan den Rijn
Daan Koppenaal - Gemeente Waddinxveen
Robert Huizinga - Gemeente vlist
Jeroen Mekenkamp - Intergemeentelijk Samenwerkingsverband
Midden-Holland
Jeroen Zuiderwijk - ARWB PZH
Bernadet Keijsper - ARWB PZH
Yolanda Boekhoudt - Grontmij
Berdie Olthof - Feddes Olthof
Anne-Marie van Brecht - projectleider PZH

Deelnemende overheden en maatschappelijke instanties werksessies

Gemeente Gouda
Intergemeentelijk Samenwerkingsorgaan Midden-Holland
Stichting Struinen en Vorsen
LTO Noord
Hoogheemraadschap van Rijnland
Sector van Gemeente Bodegraven-Reeuwijk
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden
Sector van Provincie Zuid-Holland
Erfgoedhuis Zuid-Holland
Gemeente Woerden
Stichting Groene Hart
Staatsbosbeheer
Natuurmonumenten
Stichting Veen
Stichting gebiedscoördinatie Gouwe Wiericke
Omgevingsdienst Midden-Holland
Zuid-Hollands Landschap
Vereniging van wandelaars Te Voet
Stuurgroep Groene Hart
ANV De Parmey
ANV De Wetering
Watersnip advies

project 298

Utrecht, december 2014

